2020

Jaarverslag over de gemeenschappelijke ondernemingen van de EU betreffende het begrotingsjaar 2020

EUROPESE REKENKAMER

NL

EUROPESE REKENKAMER
12, rue Alcide De Gasperi
L-1615 Luxemburg
LUXEMBURG

Tel. +352 4398-1
Inlichtingen: eca.europa.eu/nl/Pages/ContactForm.aspx
Website: eca.europa.eu
Twitter: @EUAuditors

Meer gegevens over de Europese Unie vindt u op internet via de Europaserver (http://europa.eu).

Luxemburg: Bureau voor publicaties van de Europese Unie, 2021

PDF ISBN 978-92-847-6947-6 doi:10.2865/708139 QJ-06-21-126-NL-N

Inhoud

Acroniemen 4

Hoofdstuk 1 De gemeenschappelijke ondernemingen van de EU en de controle door de ERK 7

Inleiding 8

De gemeenschappelijke ondernemingen van de EU 10

Onze controle 24

Hoofdstuk 2 Overzicht van de controleresultaten 29

Inleiding 30

De jaarlijkse controle van 2020 resulteerde in goedkeurende controleoordelen voor alle gemeenschappelijke ondernemingen 31

Onze opmerkingen betreffen verscheidene terreinen die voor verbetering vatbaar zijn 33

Controleresultaten van andere recente ERK-producten met betrekking tot gemeenschappelijke ondernemingen 58

Hoofdstuk 3 Betrouwbaarheidsverklaringen inzake de gemeenschappelijke ondernemingen van de EU 61

3.1. Informatie tot staving van de betrouwbaarheidsverklaringen 62

Gemeenschappelijke ondernemingen die EU-kaderprogramma's uitvoeren 66

3.2. De Gemeenschappelijke Onderneming voor de realisering van het Europese nieuwe generatie luchtverkeersbeveiligingssysteem (Sesar) 67

3.3. De Gemeenschappelijke Onderneming Clean Sky (Clean Sky) 75

3.4. De Gemeenschappelijke Onderneming voor het initiatief inzake innovatieve geneesmiddelen (IMI) 84

3.5. De Gemeenschappelijke Onderneming brandstofcellen en waterstof (FCH) 93

3.6. De Gemeenschappelijke Onderneming elektronische componenten en systemen voor Europees leiderschap (Ecsel) 101

3.7. De Gemeenschappelijke Onderneming biogebaseerde industrieën (BBI) 112

3.8. De Gemeenschappelijke Onderneming Shift2Rail (S2R) 120

3.9. De Gemeenschappelijke Onderneming Europese high-performance computing (EuroHPC) 127

In het kader van Euratom actieve Gemeenschappelijke Onderneming 134

3.10. De Europese Gemeenschappelijke Onderneming voor ITER en de ontwikkeling van fusie-energie (F4E) 135

Acroniemen

Deze lijst van acroniemen omvat ook de gemeenschappelijke ondernemingen van de EU en andere organen van de Unie die in dit verslag aan de orde komen.

Acroniem	Volledige naam
ABAC	Centraal financiële-informatiesysteem voor boekhouding op transactiebasis van de Commissie
ARES	Centraal documentbeheersysteem van de Commissie
Artemis	Gemeenschappelijke Onderneming Artemis voor de tenuitvoerlegging van het gezamenlijk technologie-initiatief inzake ingebedde computersystemen
BBI	Gemeenschappelijke Onderneming biogebaseerde industrieën
BCP	Bedrijfscontinuïteitsplan
CEF	Connecting Europe Facility
CFS	Certificaat betreffende de financiële staten
COMPASS	De centrale oplossing voor digitaal beheer van subsidies (eGrants) van de Commissie
COSO	Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission
CS	Gemeenschappelijke Onderneming Clean Sky
DG RTD	Directoraat-generaal Onderzoek en Innovatie
DRP	Uitwijkplan (Disaster Recovery Plan)
EA	Uitvoerend agentschap (Executive Agency)
EASA	Agentschap van de Europese Unie voor de veiligheid van de luchtvaart
Ecsel	Gemeenschappelijke Onderneming elektronische componenten en systemen
EIT	Europees Instituut voor innovatie en technologie
Eniac	Europees technologieplatform inzake nano-elektronica
EU	Europese Unie

Acroniem	Volledige naam
EUAN	Netwerk van agentschappen van de Europese Unie (European Union Agencies' Network)
Euratom	Europese Gemeenschap voor Atoomenergie
EuroHPC	Gemeenschappelijke Onderneming Europese high-performance computing
EVM	Systeem dat informatie moet verschaffen over de mate waarin activiteiten worden uitgevoerd (Earned Value Management)
F4E	Gemeenschappelijke Onderneming voor ITER en de ontwikkeling van fusie-energie (Fusion for Energy)
FCH	Gemeenschappelijke Onderneming brandstofcellen en waterstof
GAD	Gemeenschappelijke auditdienst van DG RTD van de Commissie
GB	Raad van bestuur (Governing Board)
GND	Gedetacheerd nationaal deskundige
GO	Gemeenschappelijke onderneming
H2020	Horizon 2020 — kaderprogramma voor onderzoek en innovatie (2014-2020)
ICF	Het internecontrolekader 2017 van de Commissie (Internal Control Framework)
ICT	informatie- en communicatietechnologie
IFAC	International Federation of Accountants
IKAA	Bijdragen in natura aan aanvullende activiteiten (In-kind contributions to Additional Activities)
IKOP	Bijdragen in natura aan operationele activiteiten (In-kind contributions to Operational Activities)
IMI	Gemeenschappelijke Onderneming voor het initiatief inzake innovatieve geneesmiddelen
INTOSAI	Internationale organisatie van hoge controle-instanties (International Organization of Supreme Audit Institutions)

Acroniem	Volledige naam
ISA's	Internationale controlestandaarden van IFAC (International Standards on Auditing)
ISSAI's	Internationale standaarden van hoge controle-instanties van INTOSAI (International Standards of Supreme Audit Institutions)
ITER	Internationale thermonucleaire experimentele reactor
ITER-IO	Internationale ITER-Organisatie voor fusie-energie
KP7	Zevende kaderprogramma voor onderzoek en technologische ontwikkeling (2007-2013)
MFK	Meerjarig financieel kader
MUS	Selectie op geldwaarde (Monetary Unit Sampling)
NFI	Nationale financieringsinstantie
OLAF	Europees Bureau voor fraudebestrijding
PMO	Bureau voor het beheer en de afwikkeling van de individuele rechten
RAO	Bevoegd ordonnateur (Responsible Authorising Officer)
S2R	Gemeenschappelijke Onderneming Shift2Rail (Europees spoorweginitiatief)
SBA	Enkel basisbesluit (Single Basis Act) tot oprichting van gemeenschappelijke ondernemingen in het kader van het programma Horizon Europa
Sesar	Gemeenschappelijke Onderneming voor de realisering van het Europese nieuwe generatie luchtverkeersbeveiligingssysteem
TEN-T	Trans-Europees vervoersnetwerkprogramma
TRL	Niveau van technologische paraatheid (Technology Readiness Level)
VWEU	Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie

EUROPESE REKENKAMER

Hoofdstuk 1

De gemeenschappelijke ondernemingen van de EU en de controle door de ERK

Inleiding

1.1. De Europese Rekenkamer (ERK) is de extern auditor van de financiën van de Europese Unie (EU)[1]. Als zodanig treden wij op als onafhankelijk hoedster van de financiële belangen van de burgers van de Unie, door te helpen het financieel beheer van de EU te verbeteren. Meer informatie over ons werk is te vinden in onze activiteitenverslagen, onze jaarverslagen over de uitvoering van de EU-begroting, onze speciale verslagen, onze analyses en onze adviezen over nieuwe of geactualiseerde EU-wetgeving of over andere besluiten met gevolgen voor het financieel beheer.

1.2. Binnen dit mandaat verrichten we een onderzoek van de jaarrekeningen en de onderliggende verrichtingen van de gemeenschappelijke ondernemingen van de EU (gezamenlijk aangeduid als de "gemeenschappelijke ondernemingen" of "GO's"); dit zijn publiek-private partnerschapsorganen die zijn opgericht overeenkomstig artikel 187 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) en, in het geval van de GO Fusion for Energy (F4E), de artikelen 45-51 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie (Euratom-Verdrag).

1.3. Dit verslag bevat de resultaten van onze controle van de GO's betreffende het begrotingsjaar 2020. Het verslag is als volgt opgebouwd:

- hoofdstuk 1 beschrijft de GO's en de aard van onze controle;
- hoofdstuk 2 presenteert de algehele resultaten van de controle;
- hoofdstuk 3 bevat de betrouwbaarheidsverklaring voor elk van de negen GO's met onze oordelen en opmerkingen over, ten eerste, de betrouwbaarheid van hun jaarrekeningen en, ten tweede, de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen, samen met alle kwesties en opmerkingen die niets afdoen aan deze oordelen.

1.4. Over het geheel genomen bevestigde onze controle van de GO's voor het op 31 december 2020 afgesloten begrotingsjaar de positieve resultaten die in voorgaande jaren werden gerapporteerd. Door middel van de voor iedere GO uitgebrachte betrouwbaarheidsverklaring verstrekten we:

- (goedkeurende) controleoordelen zonder beperking over de betrouwbaarheid van de rekeningen voor alle negen GO's;
- (goedkeurende) controleoordelen zonder beperking over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij de rekeningen voor alle negen GO's.

[1] Zie de artikelen 285 tot en met 287 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) (PB C 326 van 26.10.2012, blz. 169-171).

1.5. Toch wezen we op terreinen die voor verbetering vatbaar zijn in de paragraaf over andere aangelegenheden en door middel van de opmerkingen die niets afdoen aan de controleoordelen.

De gemeenschappelijke ondernemingen van de EU

Publiek-private partnerschappen als een krachtig instrument ter bevordering van onderzoek en innovatie in Europa

1.6. GO's zijn partnerschappen tussen de Commissie en de industrie, en in sommige gevallen ook de onderzoekssector of intergouvernementele organisaties die zijn opgericht overeenkomstig artikel 187 van het VWEU of, in het geval van de GO F4E, de artikelen 45-51 van het Euratom-Verdrag, ter ondersteuning van marktgestuurde projecten op strategische terreinen van onderzoek en innovatie. ***Figuur 1.1*** illustreert de negen GO's met het specifieke onderzoeks- en innovatieterrein waarop elk ervan actief is.

Figuur 1.1 — De gemeenschappelijke ondernemingen van de EU

Bron: ERK.

1.7. Omdat GO's een eigen rechtspersoonlijkheid hebben, stellen zij hun eigen onderzoekagenda's vast en verstrekken zij financiering, voornamelijk door middel van oproepen tot het indienen van voorstellen. Een uitzondering hierop is F4E, een GO die verantwoordelijk is voor het verstrekken van de bijdrage van de EU aan het project voor de internationale thermonucleaire experimentele reactor (ITER), en de GO Europese high-performance computing (EuroHPC), die voornamelijk aanbestedingen voor de aankoop en het onderhoud van Europese supercomputers uitschrijft.

1.8. In het kader van het zevende kaderprogramma voor onderzoek en technologische ontwikkeling (KP7) stelde de Raad op voorstel van de Commissie verordeningen vast waarbij de eerste zes GO's werden opgericht: die voor de realisering van het Europese nieuwe generatie systeem voor luchtverkeersbeheer (Sesar), Clean Sky (CS), het initiatief inzake innovatieve geneesmiddelen (IMI), brandstofcellen en waterstof (FCH), nano-elektronica (Eniac) en ingebedde systemen (Artemis).

1.9. De levensduur van alle GO's die in het kader van KP7 waren opgericht, werd in 2014 in het kader van het Horizon 2020-programma (H2020) met nog eens tien jaar verlengd (d.w.z. tot 2024) en de totale financiële bijdrage van de EU aan de GO's werd verdubbeld. Daarnaast werden twee nieuwe GO's opgericht: de GO biogebaseerde industrieën (BBI) en Shift2Rail (S2R), terwijl Artemis en Eniac tot één GO werden samengevoegd: de GO elektronische componenten en systemen voor Europees leiderschap (Ecsel) (zie ***figuur 1.2***).

Figuur 1.2 — Ontwikkeling van de Europese gemeenschappelijke ondernemingen

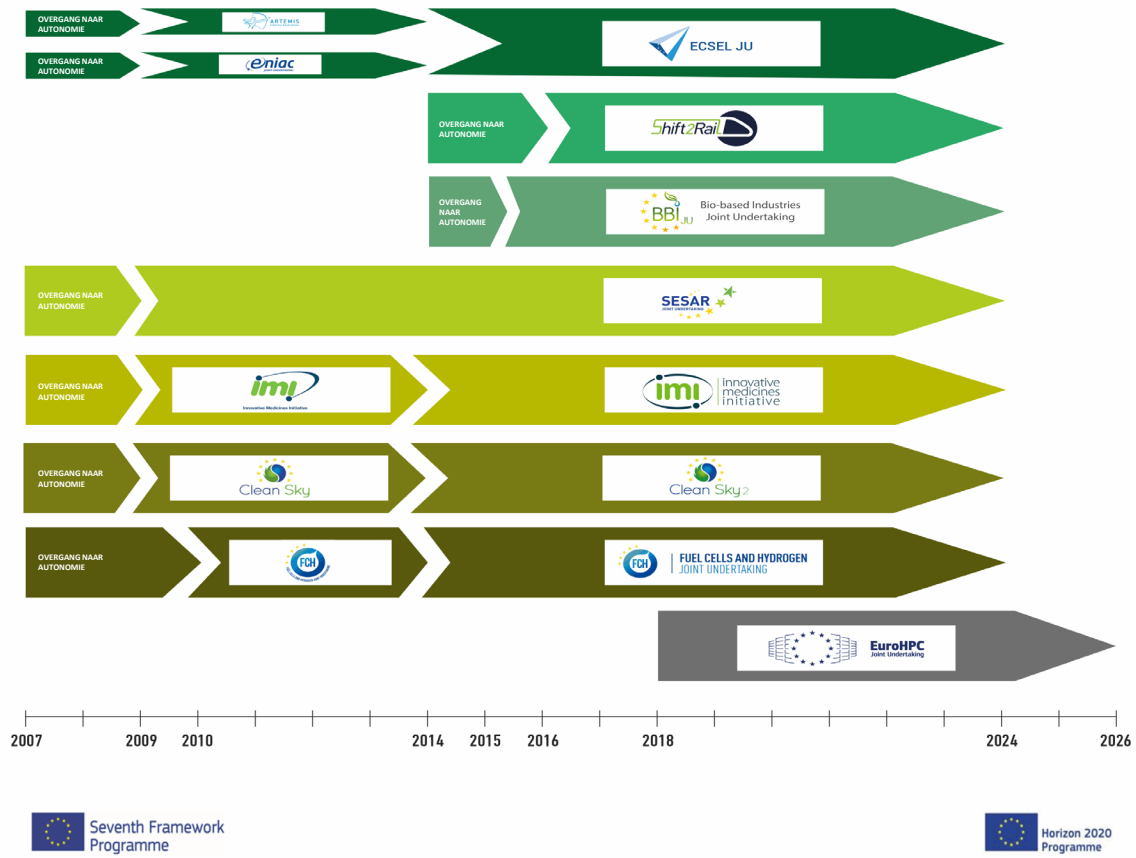

Bron: EC, op basis van de verordeningen van de Raad waarbij de GO's werden opgericht, aangepast door de ERK.

1.10. De afzonderlijke GO's verschillen wat betreft hun onderzoeks- en innovatieterreinen, doelstellingen en financiering. ***Tabel 1.1*** biedt een overzicht van de negen bestaande GO's.

Tabel 1.1 — Overzicht van de gemeenschappelijke ondernemingen van de EU

Gemeenschappelijke onderneming		Onderzoeksgebied	Jaar van autonomie	Definitieve begroting 2020 (in miljoen EUR)	Totaal personeelsbestand eind 2020 (tijdelijke functionarissen, arbeidscontractanten, GND's)	Kaderprogramma voor onderzoek met betalingen in 2020	Partner-DG
Sesar	GO voor de realisering van het Europese nieuwe generatie luchtverkeersbeveiligingssysteem	Luchtverkeersbeheer	2007	119,5	42	H2020, CEF	DG MOVE
Clean Sky	GO Clean Sky	Groene vliegtuigen	2006	356,6	44	H2020	DG RTD
IMI	Initiatief inzake innovatieve geneesmiddelen	Innovatieve geneesmiddelen	2009	241,6	56	FP7, H2020	DG RTD
FCH	GO brandstofcellen en waterstof	Brandstofcellen en waterstof	2010	103,8	29	FP7, H2020	DG RTD
Ecsel	GO elektronische componenten en systemen voor Europees leiderschap	Elektronische componenten en systemen	2014	215,8	31	FP7, H2020	DG CNECT
BBI	GO biogebaseerde industrieën	Biogebaseerde industrieën	2015	196,6	23	H2020	DG RTD
S2R	GO Shift2Rail innovatieve spoorproductoplossingen	Europees spoorverkeer	2016	75,8	24	H2020	DG MOVE
EuroHPC	GO Europese high-performance computing	Ontwikkeling van supercomputers en verwerking van big data	2020	181,5	15	H2020, CEF	DG CNECT
F4E	Fusion for Energy (ITER)	Ontwikkeling en demonstratie van fusie-energie	2008	816,4	453	Euratom	DG ENER

Bron: ERK, op basis van gegevens van de GO's.

GO's in het kader van H2020

1.11. Deze GO's voeren specifieke onderdelen van de onderzoeks- en innovatiestrategie van H2020 uit op het gebied van vervoer, energie, gezondheid, biogebaseerde industrieën en elektronische componenten en systemen.

1.12. De GO Clean Sky (CS) ontwikkelt nieuwe generaties groenere vliegtuigen. De voornaamste resultaten tot nu toe omvatten de Open Rotordemonstrator, laminaire vleugels, innovatieve rotorbladen en een hogecompressiemotor voor lichte helikopters, innovatieve ijsdetectiesensoren en geavanceerde avionische systemen.

1.13. De GO voor het initiatief inzake innovatieve geneesmiddelen (IMI) versnelt de ontwikkeling van innovatieve geneesmiddelen, met name op terreinen waarop daaraan nog een onvervulde medische of maatschappelijke behoefte bestaat. De voornaamste resultaten tot nu toe omvatten een pan-Europees netwerk van honderden ziekenhuizen en laboratoria ter bevordering van de ontwikkeling van antibiotica, tests om de veiligheid van medicijnen te verbeteren, een nieuwe benadering van klinische proeven voor dementiebehandelingen, een beter inzicht in de onderliggende oorzaken van ziekten zoals diabetes, reumatoïde artritis en ernstige astma, en de ontwikkeling van therapeutische en diagnostische middelen ter bestrijding van besmettingen met het coronavirus.

1.14. De GO Shift2Rail (S2R) is gericht op innovatie in de spoorwegsector ter ondersteuning van de verwezenlijking van één Europese spoorwegruimte. De voornaamste doelstellingen zijn halvering van de levenscycluskosten van het spoorvervoer, verdubbeling van de spoorwegcapaciteit en een toename tot 50 % van de betrouwbaarheid en stiptheid.

1.15. De GO voor de realisering van het Europese nieuwe generatie systeem voor luchtverkeersbeheer (Sesar) ontwikkelt de volgende generatie luchtverkeersbeheer overeenkomstig de visie die is beschreven in het Europese masterplan voor luchtverkeersbeheer (Air Traffic Management — ATM) en verzorgt de Europese coördinatie voor wereldwijde interoperabiliteit door de Internationale Burgerluchtvaartorganisatie. De voornaamste resultaten hiervan zijn tot nu toe de eerste vierdimensionale vlucht ter wereld (3D + tijd), verkeersleiding op afstand, vrije routes voor de vermindering van vluchten en brandstofuitstoot, en naadloze informatie-uitwisseling tussen alle aanbieders en gebruikers van luchtverkeersbeheerinformatie.

1.16. De GO brandstofcellen en waterstof (FCH) ontwikkelt schone oplossingen voor vervoer, energie en opslag. De voornaamste resultaten tot nu toe omvatten de ingebruikname van met brandstofcellen aangedreven bussen voor schoon openbaar vervoer, de vaststelling van een EU-waardeketen voor een brandstofcelpakket met verbeterde prestaties en lagere kosten, de ontwikkeling van de elektrolysetechnologie voor groene waterstofproductie, de ontwikkeling en commercialisering van eenheden met microwarmtekrachtkoppeling (mCHP, micro combined heat and power) voor verwarming en elektriciteitsvoorziening in woonhuizen, alsmede betere prestaties en een grotere duurzaamheid van materialen en lagere kosten van componenten en systemen. Sinds 2016 heeft FCH ook een regionaal initiatief opgezet ter bevordering van synergieën en inspanningen op het gebied van slimme specialisatie in Europa, waarbij zich meer dan 90 regio's en steden en 55 partners uit de industrie hebben aangesloten.

1.17. De GO biogebaseerde industrieën (BBI) voert een programma uit van onderzoeks- en innovatieactiviteiten in Europa waarbij de beschikbaarheid wordt beoordeeld van hernieuwbare biologische hulpbronnen die gebruikt kunnen worden voor de productie van biogebaseerde materialen, en op basis daarvan ondersteunt BBI de verwezenlijking van duurzame biogebaseerde waardeketens. De voornaamste resultaten tot nu toe omvatten de productie van een scala aan innovatieve biogebaseerde producten.

1.18. De GO elektronische componenten en systemen voor Europees leiderschap (Ecsel) is een tripartiet (EU/brancheorganisaties/deelnemende landen) financieringsprogramma ter ondersteuning van elektronische componenten en systemen van wereldklasse. Ecsel draagt in aanzienlijke mate bij tot de vormgeving van digitale innovatie door slimme en duurzame oplossingen mogelijk te maken in belangrijke sectoren zoals mobiliteit, gezondheid, milieu, energie en digitale samenleving. De GO vertegenwoordigt zo een strategisch programma dat aansluit bij de streefdoelen van de Europese Green Deal en de prioriteit "een Europa dat klaar is voor het digitale tijdperk" en stimuleert tegelijkertijd de algehele concurrerende productiecapaciteit van de EU.

1.19. De GO Europese high-performance computing (EuroHPC) is een gezamenlijk initiatief van de EU en Europese landen daarbuiten om een supercomputing-ecosysteem van wereldklasse te ontwikkelen in Europa. EuroHPC werd autonoom op 23 september 2020 en werd voor het eerst gecontroleerd met betrekking tot het begrotingsjaar 2020.

F4E is actief in het kader van Euratom

1.20. Het ITER-project ging officieel van start in 1988, hoewel de activiteiten in verband met het conceptuele ontwerp al meerdere jaren liepen. Op 21 november 2006 kwamen de projectdeelnemers formeel overeen om een experimentele faciliteit te bouwen en te exploiteren om de wetenschappelijke betrouwbaarheid aan te tonen van fusie als een toekomstige duurzame energiebron. Juridisch gezien werd de Internationale ITER-Organisatie voor fusie-energie (ITER-IO) opgericht toen de ITER-overeenkomst op 24 oktober 2007 in werking trad. De organisatie is gevestigd in Saint-Paul-Lès-Durance (Frankrijk), terwijl de belangrijkste fusiefaciliteiten in Cadarache (Frankrijk) worden gebouwd.

1.21. Het ITER-project omvat zeven mondiale partners: de EU, vertegenwoordigd door de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie (Euratom)[2], de Verenigde Staten, Rusland, Japan, China, Zuid-Korea en India. De EU[3] heeft het voortouw genomen met een aandeel van 45 % in de bouwkosten. Het aandeel van de andere ITER-leden ligt rond de 9 % per lid (zie ***figuur 1.3***). Deze kostenverdeling zal in de operationele fase veranderen, en de EU zal dan 34 % van de exploitatiekosten dragen.

1.22. Ongeveer 90 % van de bijdragen van de leden wordt “in natura” geleverd. Dit betekent dat de leden in plaats van geld over te maken, rechtstreeks componenten, systemen en gebouwen aan de ITER-IO leveren. De bouw van ITER omvat meer dan 10 miljoen componenten en systemen. De verdeling van de taken in natura was gebaseerd op zowel de belangen als de technische en industriële capaciteiten van elk van de leden. De vervaardiging van belangrijke componenten (zie ***figuur 1.3***) wordt over het algemeen breed verdeeld. Zo wordt de productie van de sectoren van het vacuümvat gedeeld door de EU (vijf sectoren) en Korea (vier sectoren), gebeurt de productie van de centrale solenoïde in samenwerking tussen de Verenigde Staten en Japan, worden de productie en het testen van de divertor verdeeld tussen de EU, Rusland en Japan, delen India en de Verenigde Staten de verantwoordelijkheid voor het vacuümvat van de cryostaat en de koelwatersystemen, zal het mantelsysteem worden geproduceerd door China, de EU, Korea, Rusland en de Verenigde Staten en zijn ten slotte alle leden behalve India betrokken bij de productie van ITER-magneten.

---

[2] De leden van Euratom zijn de EU-lidstaten en de met de EU geassocieerde staten Zwitserland en het Verenigd Koninkrijk (VK).

[3] De EU-lidstaten en de met de EU geassocieerde staten Zwitserland en het VK.

Figuur 1.3 — Bijdragen van de ITER-leden

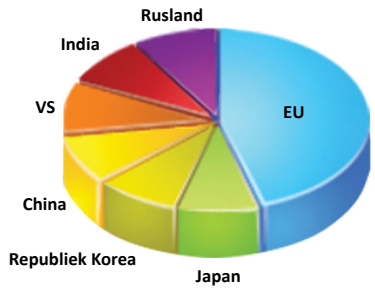

Verdeling van de bijdragen "in natura" van de ITER-leden

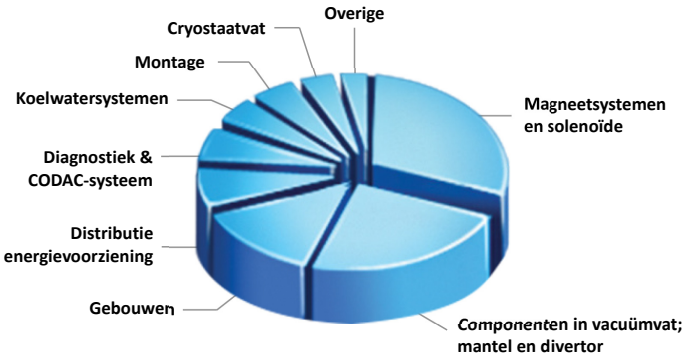

Uitsplitsing van de belangrijke componenten en systemen van ITER

Bron: ERK, op basis van informatie van de ITER-IO en F4E.

1.23. Ongeveer 75 % van deze investeringen wordt besteed aan de ontwikkeling van nieuwe kennis en geavanceerde materialen en technologieën. Dit biedt Europese hightechindustrieën en kmo's een waardevolle kans om te innoveren en spin-offproducten te ontwikkelen voor gebruik buiten het fusieproces, zoals de bredere energiesector, luchtvaart- en hightechinstrumenten zoals nucleaire magnetische resonantiescanners (NMR-scanners).

1.24. De Europese GO voor ITER en de ontwikkeling van fusie-energie (F4E) werd in april 2007 opgericht voor een periode van 35 jaar, als het binnenlandse agentschap dat is belast met de Europese bijdrage aan het ITER-project. Haar belangrijkste taken omvatten het beheer van de bijdrage van Euratom aan de ITER-IO, die is belast met de uitvoering van het ITER-project, en het zorgen voor de activiteiten in het kader van de bredere aanpak met Japan voor de snelle verwezenlijking van fusie-energie. Zij coördineert activiteiten en zorgt voor de benodigde aanbestedingen ter voorbereiding van de bouw van een demonstratiefusiereactor en gerelateerde faciliteiten, met inbegrip van de International Fusion Materials Irradiation Facility.

1.25. F4E wordt voornamelijk gefinancierd door Euratom (ongeveer 80 %) en de ITER-gastlidstaat Frankrijk (ongeveer 20 %). De meest recente raming van de Commissie (uit 2018) met betrekking tot de totale Euratom-begroting die F4E nodig heeft voor de financiering van het Europese deel van de uitvoering van het ITER-project bedraagt ongeveer 15 miljard EUR (in actuele waarde), met inbegrip van de nucleaire exploitatiekosten in de periode 2028-2035[4]. De gastlidstaat (Frankrijk) en de Euratom-lidstaten (met inbegrip van de met de EU geassocieerde staten Zwitserland en het VK) moeten een extra bijdrage van 3,3 miljard EUR (in actuele waarde) leveren.

[4] De ramingen zijn gebaseerd op Besluit 2013/791/Euratom en Besluit(Euratom) 2021/281 van de Raad tot wijziging van Beschikking 2007/198/Euratom van de Raad tot oprichting van de Europese gemeenschappelijke onderneming voor ITER en de ontwikkeling van fusie-

1.26. Op 31 januari 2020 heeft het VK zich teruggetrokken uit de EU en Euratom. De overgangsperiode in het kader van het terugtrekkingsakkoord voor de brexit waarin wordt onderhandeld over een nieuwe partnerschapsovereenkomst met Euratom liep af op 31 december 2020. Het VK wordt een met Euratom geassocieerde lidstaat, onder dezelfde voorwaarden als volwaardige lidstaten, in afwachting van de ratificatie van het aan de handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen het VK en de EU gehechte protocol betreffende de associatie van het VK bij EU-programma's. In februari 2021 keurde de Raad van de EU ongeveer 5,6 miljard EUR (in huidige waarde) goed als bijdrage van Euratom aan F4E voor het MFK 2021-2027.

GO's zijn gevestigd in de Europese Unie

1.27. Zeven GO's zijn gevestigd in Brussel (Sesar, CS, IMI, FCH, Ecsel, BBI en S2R). EuroHPC is gevestigd in Luxemburg en F4E is gevestigd in Barcelona, Spanje (zie ***figuur 1.4***).

energie van gunsten daaraan voor de periode 2007-2027 en op Conclusie 7881/18 van de Raad en het bijbehorende werkdocument van de diensten van de Commissie voor de nucleaire exploitatieperiode die loopt van 2028 tot en met 2035.

Figuur 1.4 — Gemeenschappelijke ondernemingen in de Europese Unie in 2020

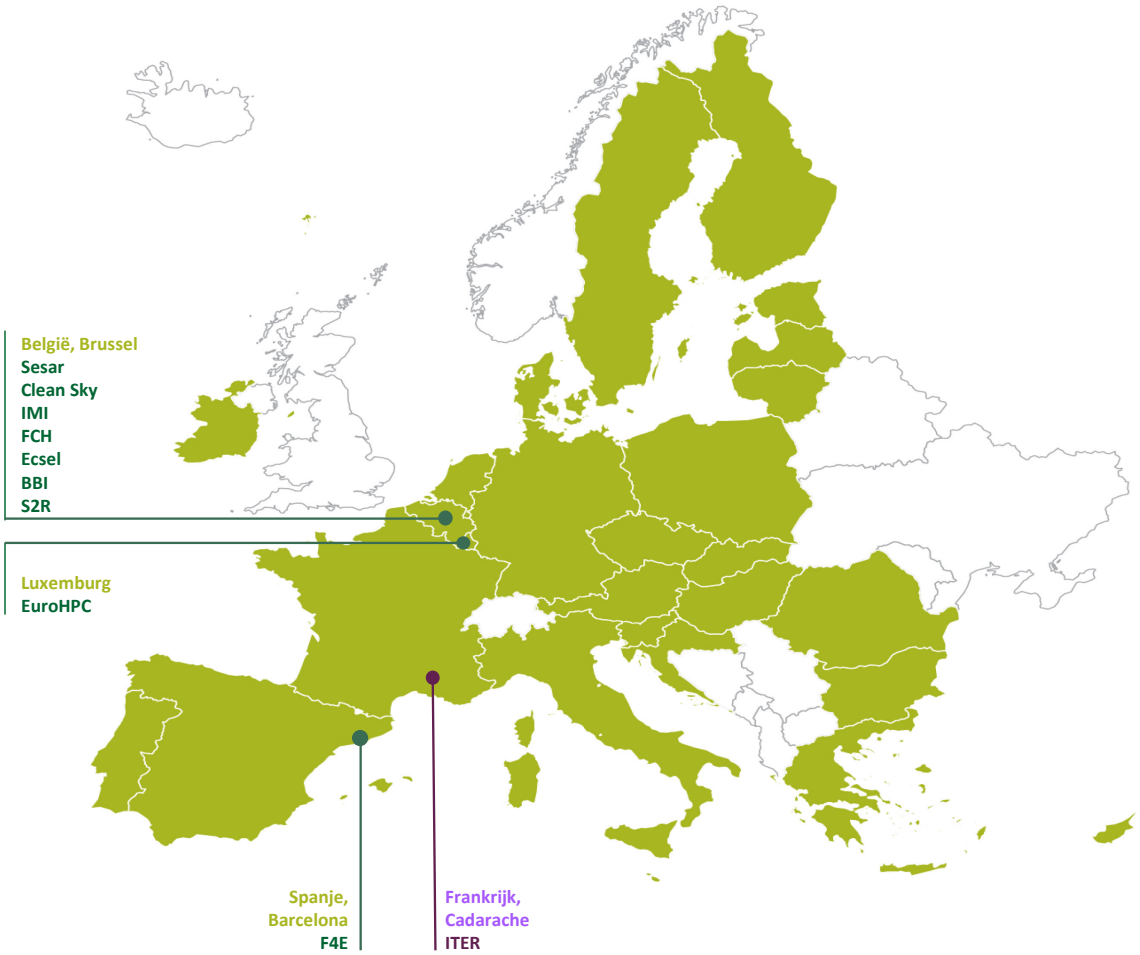

Bron: ERK.

1.28. Voor de uitvoering van hun onderzoeks- en innovatieactiviteiten brengen de GO's deelnemers uit de industrie en de onderzoekssector uit de hele wereld samen. Ongeveer 88,5 % van hun middelen wordt gebruikt voor cofinanciering van activiteiten van deelnemers uit EU-lidstaten en ongeveer 11,5 % voor cofinanciering van activiteiten van deelnemers uit niet-EU-landen (zie ***figuur 1.5***).

Figuur 1.5 — Deelnemers van GO's komen uit de hele wereld

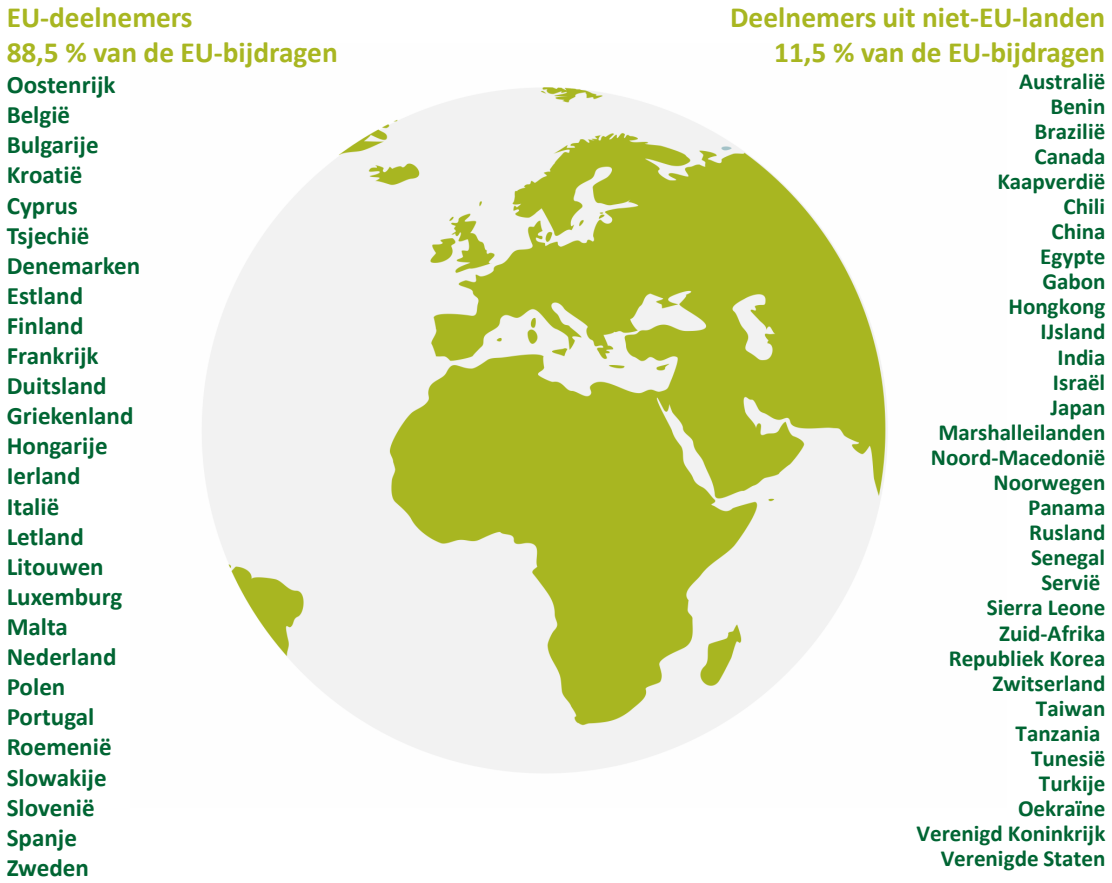

Bron: ERK, op basis van gegevens van CORDA.

GO's in het kader van KP7 en H2020 kennen een twee- of drieledige bestuursstructuur

1.29. De GO's hebben dezelfde juridische structuur en de afzonderlijke GO's hebben specifieke kenmerken voor wat betreft het omgaan met innovatie en onderzoek in verschillende sectoren die zijn opgebouwd rond uiteenlopende markten. De meeste kennen een tweeledige structuur, waarbij de Commissie en de private partners uit de industrie (en in sommige gevallen ook de onderzoekssector) vertegenwoordigd zijn in de raad van bestuur en bijdragen tot de activiteiten van de GO's (CS, IMI, FCH, BBI en S2R). De resterende GO's kennen een tripartiete structuur waarbij de deelnemende landen of intergouvernementele organisaties, de Commissie en, in de meeste gevallen, private partners deelnemen aan de raad van bestuur en bijdragen tot de activiteiten van de GO's (Ecsel, Sesar en EuroHPC).

1.30. In *figuur 1.6* wordt de algemene bestuursstructuur van de GO's weergegeven.

Figuur 1.6 — Algemene bestuursstructuur van de GO's

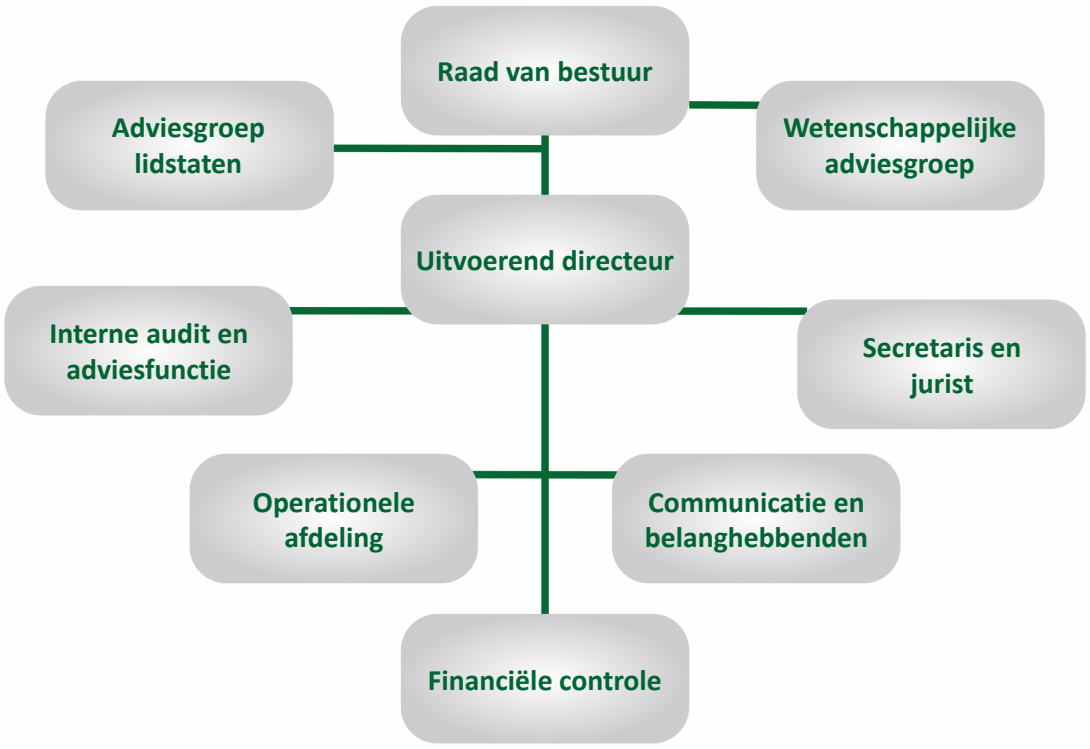

Bron: ERK.

De onderzoeks- en innovatieactiviteiten van de GO's in het kader van KP7 en H2020 worden door alle leden gezamenlijk gefinancierd

1.31. Alle leden dragen bij aan de financiering van de onderzoeks- en innovatieactiviteiten van de GO's. Enerzijds stelt de Commissie contante middelen ter beschikking uit KP7 en H2020 voor de EU-cofinanciering van de onderzoeks- en innovatieprojecten van de GO's. Sesar heeft ook financiering ontvangen uit het trans-Europees vervoersnetwerkprogramma (TEN-T)[5] in het kader van het voorgaande meerjarig financieel kader (MFK 2007-2013). Sesar en EuroHPC ontvangen aanvullende financiering uit de Connecting Europe Facility (CEF)[6] in het kader van het huidige MFK 2014-2020. Anderzijds leveren private partners uit de industrie en de onderzoekssector bijdragen in natura door de onderzoeks- en innovatieactiviteiten van de

[5] 350 miljoen EUR.

[6] Sesar: 10 miljoen EUR; EuroHPC: 100 miljoen EUR.

GO's uit te voeren waarin zij hun eigen financiële middelen, personele middelen, activa en technologieën investeren. In sommige gevallen leveren de deelnemende landen of intergouvernementele organisaties ook financiële bijdragen aan de activiteiten van de GO. De EU en haar partners leveren contante bijdragen voor de financiering van de administratieve kosten van de GO's.

1.32. Wat het MFK 2007-2013 betreft, hebben de GO's ongeveer 3,6 miljard EUR ofwel ongeveer 7 % van de totale KP7-begroting uitgevoerd. Aangezien het bedrag dat door private partners in natura wordt bijgedragen ten minste gelijk moet zijn aan het bedrag van de EU-cofinanciering, levert de EU-financiering van 3,6 miljard EUR door hefboomwerking voor ongeveer 8,7 miljard EUR aan onderzoeks- en innovatieprojecten op in het kader van KP7.

1.33. Voor het huidige MFK 2014-2020 beheren de GO's ongeveer 7,7 miljard EUR ofwel 10 % van de totale H2020-begroting. Zoals geïllustreerd in ***figuur 1.7***, zal deze EU-financiering naar verwachting door hefboomwerking echter zorgen voor ongeveer 19,7 miljard EUR aan onderzoeks- en innovatieprojecten op de H2020-gebieden die aan de GO's zijn toegewezen, met inbegrip van de rechtstreekse bijdragen aan Ecsel en EuroHPC van de deelnemende landen.

Figuur 1.7 — Contante bijdragen van de EU aan GO's en hefboomwerking van bijdragen van andere leden in het kader van H2020

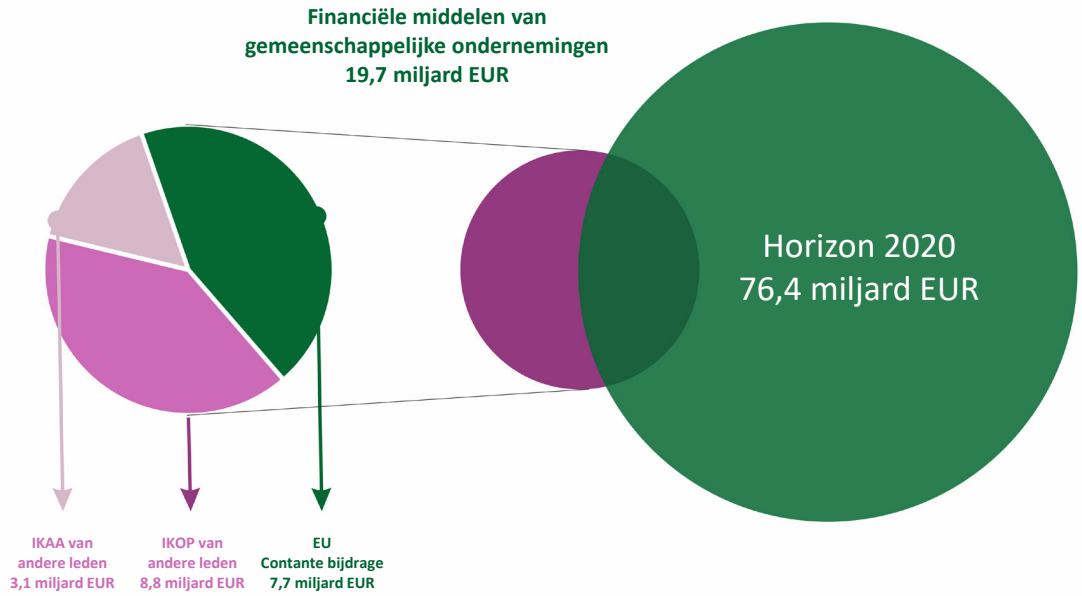

Bron: ERK.

1.34. Voor H2020 wordt in de respectieve oprichtingsverordeningen van de GO's het maximale bedrag bepaald van de contante bijdrage van de EU en het minimale bedrag van de bijdragen in natura/contanten van private leden en andere partners[7] aan de H2020-onderzoeks- en innovatieagenda van de GO (zie ***figuur 1.8***).

Figuur 1.8 — Bijdragen van de leden gedurende de levensduur van de GO (in miljoen EUR)

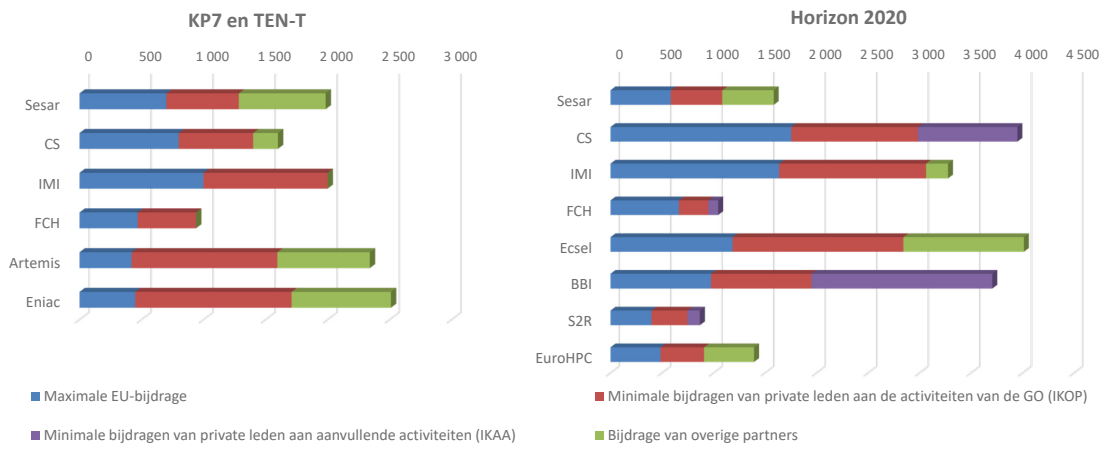

Bron: ERK.

1.35. In het kader van H2020 zijn er twee soorten bijdragen van private leden: "bijdragen in natura voor operationele activiteiten" (IKOP) en "bijdragen in natura voor aanvullende activiteiten" (IKAA). Zie ***kader 2.1*** voor meer details.

1.36. In 2020 bedroeg de totale begroting voor betalingen van alle GO's ongeveer 2,3 miljard EUR (2019: 1,9 miljard EUR). De begroting van 2020 voor betalingen van de acht GO's die onderzoeks- en innovatieactiviteiten uitvoeren, bedroeg 1,5 miljard EUR (2019: 1,2 miljard EUR) en 0,8 miljard EUR voor F4E (2019: 0,7 miljard EUR).

1.37. Eind 2020 hadden de GO's die in het kader van H2020 opereren 241 personeelsleden (tijdelijke functionarissen en arbeidscontractanten) en 9 gedetacheerde nationale deskundigen (GND's) in dienst (2019: 229 personeelsleden en 8 GND's). F4E had 433 personeelsleden (ambtenaren, tijdelijke functionarissen en arbeidscontractanten) en 2 GND's in dienst (2019: 437 personeelsleden en 2 GND's). Het aantal bezette posten aan het einde van 2019 en 2020 wordt weergegeven in ***figuur 1.9***.

[7] In het geval van Sesar worden de bijdragen van de private partners en Eurocontrol vastgesteld in afzonderlijke overeenkomsten.

Figuur 1.9 — Aantal bezette posten eind 2019 en 2020

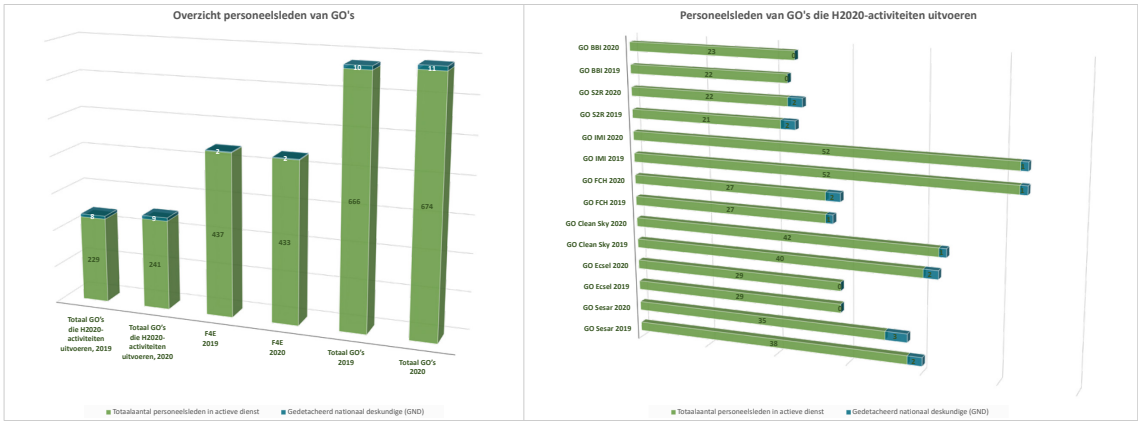

Bron: ERK, op basis van gegevens van de GO's.

De regelingen inzake de begroting en de kwijting zijn voor alle GO's geharmoniseerd

1.38. Het Europees Parlement en de Raad zijn verantwoordelijk voor de jaarlijkse begrotings- en kwijtingsprocedures voor de GO's. Het tijdschema van de kwijtingsprocedure wordt weergegeven in ***figuur 1.10***.

Figuur 1.10 — Jaarlijkse kwijtingsprocedure

Bron: ERK.

Onze controle

De controle van de jaarrekeningen en onderliggende verrichtingen van de GO's valt onder ons mandaat

1.39. Zoals bepaald in artikel 287 van het VWEU, hebben wij het volgende gecontroleerd:

a) de jaarrekeningen van alle negen GO's betreffende het per 31 december 2020 afgesloten begrotingsjaar, en

b) de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij die rekeningen.

1.40. Op basis van de resultaten van onze controle verschaffen wij het Europees Parlement en de Raad één betrouwbaarheidsverklaring per GO over de betrouwbaarheid van de rekeningen van de GO's en de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen. Indien van toepassing, vullen wij de betrouwbaarheidsverklaringen aan met belangrijke controleopmerkingen (zie ***hoofdstuk 3***).

1.41. Overeenkomstig artikel 70, lid 6, en artikel 71 van het Financieel Reglement van de EU werd de controle van de betrouwbaarheid van de rekeningen voor alle GO's uitbesteed aan onafhankelijke externe accountantskantoren. In overeenstemming met de internationale controlenormen hebben wij de kwaliteit van het werk dat door deze externe accountantskantoren werd verricht, onderzocht en voldoende zekerheid verkregen dat wij op hun werk kunnen vertrouwen bij het opstellen van onze eigen controleoordelen over de betrouwbaarheid van de jaarrekeningen over 2020 van de GO's.

Bij onze controle worden de belangrijkste risico's vastgesteld en aangepakt

1.42. Onze controles zijn zodanig opgezet dat de belangrijke vastgestelde risico's worden aangepakt. Bij de jaarlijkse controle 2020 van de jaarrekeningen van de GO's en de onderliggende verrichtingen daarbij werd rekening gehouden met onze risicoanalyse voor 2020, die hieronder kort wordt beschreven.

Er bestaat een laag tot middelhoog risico voor de betrouwbaarheid van de rekeningen

1.43. Wij achtten het risico voor de betrouwbaarheid van de jaarrekeningen over het geheel genomen laag. De rekeningen van de GO's worden opgesteld door het toepassen van de door de rekenplichtige van de Commissie vastgestelde boekhoudregels. Deze zijn gebaseerd op internationaal aanvaarde boekhoudnormen voor de overheidssector. We constateerden vertragingen (BBI) en tekortkomingen (Ecsel, EuroHPC) in de procedure voor de rapportage van bijdragen in natura.

Over het geheel genomen bestaat er een laag risico voor de wettigheid en regelmatigheid van de ontvangsten

1.44. De ontvangsten van de GO's in 2019 bestonden voornamelijk uit financiële bijdragen uit de H2020- en Euratombegrotingen van de Commissie. Zoals vastgelegd in de verordeningen van de GO's, worden de begrotingen en daaruit voortvloeiende ontvangsten overeengekomen met de begrotingsautoriteiten tijdens het jaarlijks begrotingsproces.

Over het geheel genomen bestaat er een laag risico voor de wettigheid en regelmatigheid van de betalingen betreffende personeel en administratie

1.45. Het risico voor de wettigheid en regelmatigheid van de betalingen werd als laag beschouwd voor betalingen betreffende personeel en administratie, aangezien deze voornamelijk uit routinematige betalingen bestaan. Bovendien worden de salarissen beheerd door het Bureau van de Commissie voor het beheer en de afwikkeling van de individuele rechten (PMO), dat wij binnen het kader van specifieke beoordelingen van administratieve uitgaven beoordelen. Wij hebben de afgelopen jaren geen materiële fouten aangetroffen met betrekking tot de personeelsuitgaven. Het risico voor de wettigheid en regelmatigheid van aanwervingsprocedures was over het algemeen laag, maar werd tot middelhoog verhoogd voor GO's die tijdens hun eerste operationele jaren een groter aantal personeelsleden aanwierven (EuroHPC) en waar in het verleden tekortkomingen in aanwervingsprocedures werden aangetroffen (F4E).

Over het geheel genomen bestaat er een middelhoog risico voor de wettigheid en regelmatigheid van operationele betalingen

1.46. Voor tussentijdse en definitieve subsidiebetalingen werd het risico als middelhoog beoordeeld, aangezien deze zijn gebaseerd op de doorgaans complexe kostendeclaraties van de begunstigden. Bovendien zijn voor subsidiebetalingen in het kader van H2020 alleen

certificaten betreffende de financiële overzichten (CFS)[8] van de begunstigde vereist voor saldobetalingen (vertrouwensbeginsel). Wat de procedures voor de toekenning van subsidies betreft, is het risico over het algemeen laag. Het risico werd echter als middelhoog beschouwd voor EuroHPC, die pas in 2019 haar subsidieverleningsproces heeft vastgesteld.

1.47. Voor contractuele betalingen en openbare aanbestedingsprocedures werd het risico als laag beoordeeld voor de GO's die activiteiten in het kader van KP7 en H2020 uitvoeren, gezien het beperkte aantal van dergelijke procedures dat door hen werd gehanteerd. Het risico werd tot middelhoog verhoogd voor F4E wegens complexe aanbestedingsprocedures voor contracten met een hoge waarde, en voor EuroHPC, die de aanbestedingsprocedure pas in 2019 had vastgesteld.

Er bestaat een laag tot middelhoog risico voor begrotingsbeheer

1.48. Het risico werd als laag tot middelhoog beschouwd vanwege tekortkomingen in de begrotingsplanning en -monitoring die verband houden met de complexiteit en het meerjarige karakter van de contracten (F4E, EuroHPC) en Horizon 2020-subsidieacties, of met het feit dat de GO's die in het kader van H2020 opereren bij de vaststelling van de begrotingsbehoeften van het jaar niet volledig rekening houden met de gecumuleerde ongebruikte betalingskredieten uit voorgaande jaren (Sesar, Ecsel en IMI).

Er bestaat een laag tot middelhoog risico voor goed financieel beheer

1.49. Hoewel de beoordeling van goed financieel beheer geen expliciete controledoelstelling is, hebben we tijdens eerdere controles problemen in verband met goed financieel beheer waargenomen ten aanzien van de opzet van subsidieregelingen en het personeels- en projectbeheer van F4E.

---

[8] Het CFS is een feitelijk verslag van een onafhankelijke auditor of een ambtenaar. Het doel ervan is de Commissie of de subsidieverlenende EU-instantie in staat te stellen na te gaan of de in de financiële overzichten gedeclareerde kosten subsidiabel zijn. In het kader van Horizon 2020 moet een afzonderlijk CFS worden ingediend voor elke begunstigde (en gelieerde derde) die in totaal 325 000 EUR of meer vraagt als vergoeding van directe werkelijke kosten en eenheidskosten. Horizon 2020 voorziet in beginsel in één CFS per begunstigde voor het hele project, dat aan het eind van het project samen met het eindverslag moet worden ingediend.

Andere risico's

1.50. Wegens de reisbeperkingen als gevolg van de COVID-19-pandemie konden we geen controles ter plaatse uitvoeren en geen persoonlijke vraaggesprekken houden met personeelsleden van de gecontroleerden; het was ook aanzienlijk moeilijker om originele documenten te verkrijgen. Deze activiteiten werden vervangen door controles op stukken en vraaggesprekken op afstand met de gecontroleerden. Hoewel het ontbreken van fysieke controles het ontdekkingsrisico kan vergroten, hebben wij toch voldoende controle-informatie van onze gecontroleerden verkregen om onze werkzaamheden af te ronden en daarover conclusies te trekken.

Onze controleaanpak voor subsidiebetalingen

1.51. In 2018 en 2019 beoordeelde de ERK steekproefsgewijs de controles achteraf die zijn uitgevoerd door de gemeenschappelijke auditdienst van DG RTD van de Commissie (GAD) en zijn gecontracteerde externe auditors. Zoals gerapporteerd in de respectieve hoofdstukken van de jaarverslagen 2018, 2019 en 2020 van de ERK[9], brachten deze analyses aanhoudende tekortkomingen in de kwaliteit en methodologische verschillen van de controles aan het licht, waardoor het foutenpercentage voor H2020-betalingen werd onderschat. Bovendien is het restfoutenpercentage dat door de GO's die in het kader van H2020 opereren in hun respectieve jaarlijkse activiteitenverslagen werd gerapporteerd, niet direct vergelijkbaar met het foutenpercentage dat is gepubliceerd in het Jaarverslag 2020 van de ERK over de onderzoeksuitgaven van de Commissie[10].

---

[9] Zie het Jaarverslag 2018 van de ERK, hoofdstuk 5 (zie de paragrafen 5.31-5.34), het Jaarverslag 2019 van de ERK, hoofdstuk 4 (zie de paragrafen 4.28 en 4.29) en het Jaarverslag 2020 van de ERK, hoofdstuk 4 (zie de paragrafen 4.23-4.30), waarin werd vermeld dat, in tegenstelling tot de berekeningsmethode van de ERK, het representatieve foutenpercentage van de GAD voor elke gecontroleerde verrichting in het kader van H2020 wordt berekend op basis van het totale bedrag van de kostendeclaratie in plaats van het bedrag van de kostenposten in de steekproef voor de gedetailleerde controles en overgedane controles.

[10] In tegenstelling tot het door de ERK berekende foutenpercentage omvat het door de GO's berekende restfoutenpercentage (op basis van de resultaten van controles achteraf en overeenkomstig de formule in de strategie van de GAD voor controles achteraf in het kader van H2020) de correctie van alle bij gecontroleerde betalingen ontdekte fouten, alsmede de correctie van systemische fouten in de niet-gecontroleerde betalingen van gecontroleerde begunstigden (de zogenaamde "uitbreiding").

1.52. Daarom hebben wij voor de controle van de subsidiebetalingen door de GO's de met controles achteraf beoogde zekerheid aangevuld met een gedetailleerde controle bij de begunstigden (directe gegevensgerichte controle) van een steekproef van subsidiebetalingsverrichtingen van de GO's. Deze verrichtingen werden willekeurig geselecteerd (op MUS gebaseerde steekproef) uit een populatie van alle tussentijdse en definitieve subsidiebetalingen die in 2020 zijn verricht door de zeven GO's die KP7- en H2020-projecten uitvoeren[11].

1.53. Voor elke GO baseerden wij ons oordeel over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende betalingen op afzonderlijke beoordelingen van de volgende kwantitatieve elementen:

a) het individuele representatieve en restfoutenpercentage van de GO op basis van de resultaten van de controles achteraf door de Commissie voor de subsidiebetalingen ervan. Dit omvatte een beoordeling van de juistheid en volledigheid van de berekeningen van de representatieve en restfoutenpercentages;

b) het foutenpercentage op basis van de resultaten van onze gegevensgerichte toetsing;

c) het foutenpercentage in verband met de verrichtingen van een specifieke GO in het kader van onze gegevensgerichte toetsing.

[11] Met uitzondering van EuroHPC omdat deze GO in 2020 alleen voorfinancieringsbetalingen voor haar subsidieovereenkomsten heeft verricht.

EUROPESE REKENKAMER

Hoofdstuk 2

Overzicht van de controleresultaten

Inleiding

2.1. Dit hoofdstuk biedt een overzicht van de resultaten van onze jaarlijkse financiële en nalevingsgerichte controle van de GO's betreffende het begrotingsjaar 2020, evenals opmerkingen met betrekking tot horizontale beheerskwesties die tijdens de controle aan het licht kwamen.

De betrouwbaarheidsverklaringen (controleoordelen) over de betrouwbaarheid van de jaarrekeningen van de GO's en de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij die rekeningen, evenals alle kwesties en opmerkingen die niets afdoen aan deze oordelen, worden weergegeven in hoofdstuk 3 van dit verslag.

De jaarlijkse controle van 2020 resulteerde in goedkeurende controleoordelen voor alle gemeenschappelijke ondernemingen

2.2. Over het geheel genomen werden, evenals in voorgaande jaren, in onze controle van de jaarrekeningen van de GO's voor het op 31 december 2020 afgesloten begrotingsjaar en van de onderliggende verrichtingen bij deze rekeningen positieve resultaten geregistreerd.

Een goedkeurend oordeel over de betrouwbaarheid van de rekeningen voor alle GO's

2.3. Wij publiceerden (goedkeurende) controleoordelen zonder beperking over de jaarrekeningen van alle GO's. Naar ons oordeel geven deze rekeningen op alle materiële punten een getrouw beeld van de financiële situatie van de GO's per 31 december 2020 en van de resultaten van hun verrichtingen en kasstromen in het op die datum afgesloten begrotingsjaar, overeenkomstig de bepalingen van de toepasselijke financiële reglementen en de door de rekenplichtige van de Commissie vastgestelde boekhoudregels.

Toelichtende paragraaf met betrekking tot de EU-bijdrage aan ITER

2.4. In vergelijking met de jaarrekening 2019, waarin de kosten werden gepresenteerd voor de volledige raming van alleen ITER-kredieten, heeft F4E de kwaliteit van de informatie in de jaarrekening 2020 aanzienlijk verbeterd door een raming te geven van de totale kosten voor het vervullen van haar leveringsverplichtingen voor het ITER-project, die zij op 17,97 miljard EUR (in waarden van 2020) bepaalde. In onze toelichtende paragraaf wordt de aandacht gevestigd op het feit dat elke wijziging in belangrijke aannames met betrekking tot de raming en de risicoblootstelling[12] kan leiden tot aanzienlijke kostenstijgingen en/of verdere vertragingen bij de uitvoering van het ITER-project[13].

---

[12] De risicoblootstelling is de geschatte impactwaarde van het risico/de risico's, vermenigvuldigd met de waarschijnlijkheid van het risico/de risico's in verband met een bepaalde activiteit.

[13] Een toelichtende paragraaf wordt gebruikt om de aandacht te vestigen op een punt dat niet materieel onjuist is vermeld in de rekeningen, maar wel dermate belangrijk is dat het voor de gebruikers van fundamenteel belang is voor een goed begrip van de rekeningen.

Goedkeurende oordelen over de wettigheid en regelmatigheid van de ontvangsten die ten grondslag liggen aan de rekeningen van alle GO's

2.5. Wij publiceerden *(goedkeurende) controleoordelen zonder beperking* voor alle GO's over de wettigheid en regelmatigheid van de ontvangsten die ten grondslag liggen aan de jaarrekeningen voor het op 31 december 2020 afgesloten begrotingsjaar. Naar ons oordeel waren de verrichtingen in alle materiële opzichten wettig en regelmatig.

Goedkeurende oordelen over de wettigheid en regelmatigheid van de betalingen die ten grondslag liggen aan de rekeningen van alle GO's

2.6. Wij publiceerden *(goedkeurende) controleoordelen zonder beperking* voor alle GO's over de wettigheid en regelmatigheid van de betalingen die ten grondslag liggen aan de jaarrekeningen voor het op 31 december 2020 afgesloten begrotingsjaar. Naar ons oordeel waren de verrichtingen in alle materiële opzichten wettig en regelmatig.

2.7. ***Figuur 2.1*** bevat een overzicht van de ontwikkeling van onze jaarlijkse controleoordelen over de jaarrekeningen, ontvangsten en betalingen van de GO's in de periode 2018-2020.

Figuur 2.1 — Ontwikkeling van de oordelen van de ERK over de GO's in de periode 2018-2020

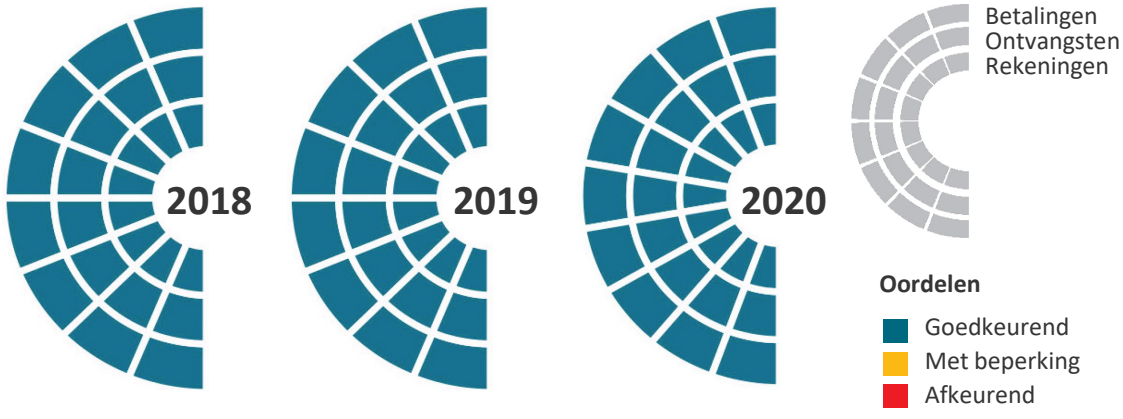

Bron: ERK.

Onze opmerkingen betreffen verscheidene terreinen die voor verbetering vatbaar zijn

2.8. Zonder iets af te doen aan onze oordelen, maken wij verschillende opmerkingen om de aandacht te vestigen op verbeterpunten op het gebied van begrotings- en financieel beheer, bijdragen in natura, het interne controle- en monitoringkader voor subsidiebetalingen, personele middelen, openbare aanbestedingsprocedures en goed financieel beheer. Deze opmerkingen, waarop in hoofdstuk 3 nader wordt ingegaan, en enkele horizontale beheerskwesties worden hieronder samengevat.

Terugkerende tekortkomingen in de jaarlijkse planning van betalingen

2.9. In het geval van EuroHPC werden aanzienlijk minder voorfinancieringsbetalingen verricht dan gepland voor contracten in verband met de aankoop van supercomputers en subsidieovereenkomsten, wat resulteerde in een laag uitvoeringspercentage van ongeveer 23 % voor de operationele betalingsbegroting.

2.10. In 2020 heeft Ecsel 57,2 miljoen EUR aan ongebruikte betalingskredieten opnieuw in de operationele begroting voor Horizon 2020-activiteiten opgenomen. De GO kon hiervan echter slechts 70 % gebruiken voordat zij de kredieten van het jaar aansprak. Ook maakte CS geen gebruik van de gereactiveerde operationele betalingsbegroting voor H2020-projecten van ongeveer 13 miljoen EUR voordat de betalingskredieten van het jaar werden gebruikt.

Actie 1

Overeenkomstig de financiële regels moeten de GO's de gereactiveerde betalingskredieten van voorgaande jaren gebruiken voordat zij de nieuwe betalingskredieten van het jaar aanspreken.

Het uitvoeringspercentage van de GO's voor H2020 en het niveau van de bijdragen van private leden kunnen worden verbeterd

Hoewel GO's hun KP7- en TEN-T-activiteiten bijna volledig hebben uitgevoerd…

2.11. De GO's die activiteiten uitvoeren in het kader van de KP7- en TEN-T-programma's (MFK 2007-2013) zijn Sesar, CS, IMI, FCH en Ecsel. In 2020 moesten drie GO's (IMI, FCH en Ecsel) de uitvoeringsfase van hun respectieve activiteiten in het kader van KP7 nog afronden. In 2020 heeft Sesar de leden de te veel ontvangen bijdragen in contanten voor de KP7- en TEN-T-projecten terugbetaald.

2.12. *Tabel 2.1* biedt een overzicht van de bijdragen van de leden aan de KP7-activiteiten van deze GO's aan het einde van 2020. Gemiddeld bereikten deze bijdragen 91 % van de streefdoelen die in de oprichtingsverordeningen van de GO's waren vastgesteld voor de totale KP7-programmeringsperiode.

Tabel 2.1 — Bijdragen van de leden in het kader van KP7 en TEN-T (in miljoen EUR)

Bijdragen van de leden (overeenkomstig de oprichtingsverordening)				Bijdragen van de leden (per 31.12.2020)			
EU	Andere leden	Totaal	GO's in het kader van FP7	EU	Overige leden	Totaal	Uitvoerings-percentage
700,0	1 284,3	1 984,3	**Sesar 1**	610,2	1 092,2	1 702,4	86 %
800,0	600,0	1 400,0	**CS 1**	800,0	607,9	1 407,9	101 %
1 000,0	1 000,0	2 000,0	**IMI 1**	931,1	801,7	1 732,8	87 %
470,0	470,0	940,0	**FCH 1**	426,1	458,3	884,4	94 %
2 970,0	**3 354,3**	**6 324,3**	**Totaal**	**2 767,4**	**2 960,1**	**5 727,5**	**91 %**

Bron: ERK, op basis van gegevens van de GO's.

2.13. In strijd met de bepalingen van de oprichtingsverordeningen van Artemis en Eniac bevatten de verslagen en jaarrekeningen over 2020 van de GO Ecsel niet de ramingen van

- de financiële bijdragen van de deelnemende landen aan de KP7-projecten van Artemis en Eniac (van ten minste 1,8 maal de operationele financiële bijdrage van de EU), en
- de bijdragen in natura van onderzoeks- en ontwikkelingsorganisaties die deelnemen aan KP7-projecten van Artemis en Eniac (of ten minste het bedrag van de bijdrage van publieke leden).

… sommige GO's worden geconfronteerd met uitdagingen bij de uitvoering van H2020-activiteiten

2.14. Eind 2020, het zevende jaar van hun tienjarige looptijd, hadden de GO's in uiteenlopende mate resultaten geboekt wat betreft de in hun respectieve oprichtingsverordeningen vastgestelde bijdragedoelstellingen voor H2020-activiteiten (MFK 2014-2020). Deze verschillen kunnen deels worden verklaard door de verschillende onderzoeksgebieden waarop de GO's actief zijn. De projecten van het IMI hebben bijvoorbeeld een lange looptijd vanwege de aard van zijn onderzoeken en de grootschalige mondiale consortia die deze uitvoeren. Deze situatie brengt het risico met zich mee dat de administratieve middelen die nodig zijn om deze fondsen tijdig te beheren, ontoereikend zijn, omdat steeds meer projecten in het kader van meerdere MFK-programma's gelijktijdig worden uitgevoerd. EuroHPC, waarvoor 2020 het tweede exploitatiejaar was, had nog steeds geen betrouwbare procedures voor het valideren en certificeren van bijdragen in natura die door haar private leden en deelnemende landen waren gedeclareerd.

2.15. ***Tabel 2.2*** biedt een overzicht van de bijdragen van de leden aan de H2020-activiteiten van deze GO's aan het einde van 2020. Eind 2020 hadden deze GO's gemiddeld 62 % van de streefdoelen inzake de bijdragen van hun leden (met inbegrip van IKAA) verwezenlijkt, en slechts 54 % zonder IKAA.

Tabel 2.2 — Horizon 2020 — Bijdragen van de leden (in miljoen EUR)

Bijdragen van de leden (overeenkomstig de oprichtingsverordening en juridische besluiten)					Bijdragen van de leden (op 31.12.2020)						
EU	IKOP en kasmiddelen (1) van andere leden	IKAA (2) van andere leden	Totaal	GO's in het kader van Horizon 2020	EU	Gevalideerde IKOP	Gerapporteerde, niet gevalideerde IKOP	IKAA	Totaal	Uitvoeringspercentage inclusief IKAA	Uitvoerings-percentage zonder IKAA
585,0	1 000,0	N.v.t.	1 585,0	**Sesar 2020**	441,6	358,3	93,2	N.v.t.	893,1	56 %	56 %
1 755,0	1 228,5	965,3	3 948,8	**CS 2**	1 451,0	604,4	136,3	1 144,2	3 335,9	84 %	73 %
1 638,0	1 638,0	N.v.t.	3 276,0	**IMI 2**	643,2	380,0	263,0	N.v.t.	1 286,2	39 %	39 %
665,0	95,0	285,0	1 045,0	**FCH 2**	498,6	20,6	35,0	1 095,0	1 649,2	158 %	73 %
1 185,0	2 827,5	N.v.t.	4 012,5	**Ecsel**	944,9	574,6	896,5	N.v.t.	2 416,0	60 %	60 %
835,0	504,6	2 234,7	3 574,3	**BBI**	603,2	57,8	53,7	929,2	1 643,9	46 %	53 %
398,0	350,0	120,0	868,0	**S2R**	297,7	131,1	93,1	204,8	726,7	84 %	70 %
536,0	908,0	N.v.t.	1 444,0	**EuroHPC**	190,9	28,9	0,0	N.v.t.	219,8	15 %	15 %
7 597,0	**8 551,6**	**3 605,0**	**19 753,5**	**Totaal**	**5 071,1**	**2 155,7**	**1 570,8**	**3 373,2**	**12 170,8**	**62 %**	**54 %**

(1) Bijdragen in natura aan de operationele activiteiten van de GO
(2) Bijdragen in natura aan aanvullende activiteiten buiten het werkplan van de GO

Bron: ERK, op basis van gegevens van de GO's.

Private leden dragen aanzienlijk meer bij aan aanvullende activiteiten die buiten de werkplannen van de GO's vallen

2.16. Private leden moeten verschillende soorten bijdragen in natura leveren aan de GO's die H2020-activiteiten uitvoeren. In het geval van vier GO's (CS, FCH, BBI en S2R) moeten de private leden ook gedurende de looptijd van de GO minimumbijdragen in natura leveren in de

vorm van aanvullende activiteiten die buiten de werkplannen van de GO's worden uitgevoerd, maar die bijdragen aan de algemene doelstellingen van de GO's (zie ***kader 2.1***).

Kader 2.1

Bijdragen in natura van private leden aan de operationele H2020-activiteiten van de GO's (voor alle GO's)

Zoals in de oprichtingsverordeningen van alle GO's is bepaald, moeten de private leden van alle GO's voor een minimumbedrag bijdragen in de totale kosten van de onderzoeks- en innovatieprojecten in het kader van H2020 van de GO (IKOP). IKOP bestaan uit de totale door private leden gemaakte kosten bij de uitvoering van de onderzoeks- en innovatieactiviteiten van de GO, minus de bijdragen van de andere leden van de GO (cofinanciering van de EU, bijdragen van deelnemende landen of intergouvernementele organisaties) alsook andere EU-bijdragen in deze kosten. Overeenkomstig artikel 4, lid 3, van de oprichtingsverordeningen moeten IKOP jaarlijks aan de GO worden gerapporteerd en moeten de bijbehorende kosten worden gecertificeerd door een onafhankelijke externe auditor. De gecertificeerde en gevalideerde IKOP worden opgenomen in de jaarrekening van de GO.

Bijdragen in natura van private leden aan aanvullende H2020-activiteiten (alleen voor CS, FCH, BBI, S2R)

Zoals bepaald in artikel 4, lid 2, punt b), van de respectieve oprichtingsverordening van deze vier GO's moeten private leden ook een minimumbedrag aan bijdragen in natura verstrekken voor "aanvullende activiteiten" die buiten de werkplannen en de begroting van de GO's worden uitgevoerd, maar die binnen het toepassingsgebied van de algemene doelstellingen van de GO's vallen (IKAA). De desbetreffende activiteiten moeten worden beschreven in het jaarlijkse plan inzake aanvullende activiteiten, waarin ook de geschatte waarde van bijdragen wordt vermeld. Overeenkomstig artikel 4, lid 4, van de oprichtingsverordeningen moeten de kosten van aanvullende activiteiten worden gecertificeerd door een onafhankelijke externe accountant en worden deze niet onderworpen aan een controle door de ERK of een ander EU-orgaan. Het totale bedrag van gecertificeerde en gevalideerde IKAA wordt vermeld in de toelichting bij de jaarrekening van de GO.

2.17. Zoals blijkt uit ***tabel 2.2***, hadden de private leden van de GO's, de deelnemende landen of intergouvernementele organisaties eind 2020 7,1 miljard EUR ofwel 58 % van de overeengekomen totale bijdragen van ongeveer 12,2 miljard EUR bijgedragen. Dit bedrag bestaat uit 3,7 miljard EUR[14] aan bijdragen in natura voor de eigen H2020-activiteiten van de GO's (IKOP) en 3,4 miljard EUR aan bijdragen in natura voor aanvullende activiteiten buiten de werkplannen, maar binnen de algemene doelstellingen van de GO's (IKAA).

2.18. ***Figuur 2.2*** toont de ontwikkeling van de gemiddelde bijdragen in natura van de private leden voor de periode 2017-2020. Ondanks de aanzienlijke toename en het belang van IKAA bestaat er geen verplichting om de desbetreffende bijdragen in de jaarrekeningen te vermelden en vallen zij daarom buiten de reikwijdte van onze controle[15]. Als gevolg daarvan bestaat het risico dat IKAA mogelijk niet volledig in overeenstemming zijn met de doelstellingen van de GO. Hoewel in de oprichtingsverordening geen minimumniveau voor

[14] Van dit bedrag was eind 2020 ongeveer 2,1 miljard EUR (57 %) gecertificeerd.

[15] Artikel 4, lid 4, van de oprichtingsverordeningen van de respectieve GO's.

IKOP, maar wel voor IKAA wordt vastgesteld (CS, FCH en BBI), zijn de GO's van mening dat private leden hun verplichting inzake bijdragen in natura met IKAA kunnen nakomen.

Figuur 2.2 — Ontwikkeling van bijdragen in natura van private leden

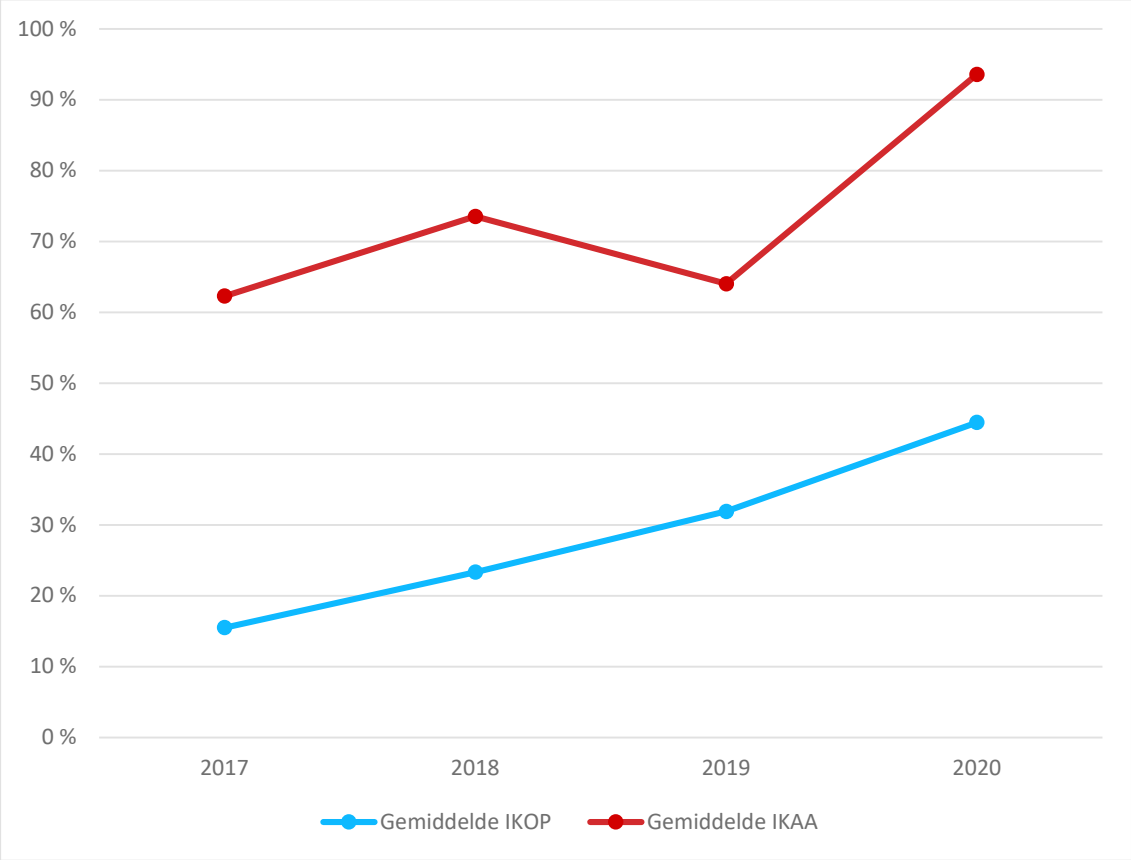

Bron: ERK, op basis van gegevens van de GO's.

GO's ondervinden ernstige belemmeringen bij het verkrijgen van contante bijdragen van private leden in hun operationele kosten

2.19. Voor BBI bedroegen de totale IKAA van de leden uit de industrie aan aanvullende activiteiten, zoals eind 2020 geraamd, echter slechts ongeveer de helft van het minimale streefbedrag dat in de oprichtingsverordening van de GO was vastgesteld. Hoewel de oprichtingsverordening van BBI in 2018 speciaal werd gewijzigd om de leden uit de industrie in staat te stellen hun contante bijdragen op projectniveau voor ten minste 182,5 miljoen EUR te verantwoorden, hebben de leden uit de industrie in 2020 bovendien geen extra contante bijdragen geleverd aan de operationele kosten van de GO. Dit wijst erop dat de GO aanzienlijke belemmeringen ondervindt bij het verkrijgen van dergelijke bijdragen van de private leden en dat het minimumstreefdoel tegen het einde van het Horizon 2020-programma niet zal worden gehaald. Om deze reden verlaagde de Commissie (DG RTD) haar contante bijdragen aan de GO met 140 miljoen EUR. Deze significante vermindering van de bijdragen van de leden vormde een risico voor de verwezenlijking van de onderzoeks- en innovatieagenda van de GO voor het Horizon 2020-programma.

Ongeveer 77 % van de H2020-onderzoeks- en innovatieagenda van de GO's is al vastgelegd voor uitvoering

2.20. Eind 2020 hadden de GO's alle oproepprocedures voor hun respectieve H2020-onderzoeks- en innovatieagenda afgerond. Met betrekking tot deze oproepen hebben de andere leden van de GO's (private leden, deelnemende landen en andere internationale organisaties) toegezegd bijdragen in natura te leveren door investeringen in hun eigen financiële en personele middelen, activa en technologieën (IKOP).

2.21. Zoals blijkt uit ***tabel 2.3***, hadden de GO's eind 2020 al subsidieprojecten gegund en/of ondertekend voor (gemiddeld) 88 % van de maximale contante bijdrage die beschikbaar was voor de cofinanciering van hun H2020-activiteiten. Tegelijkertijd hebben andere leden zich ertoe verbonden om aan deze projecten bijdragen in natura te leveren voor (gemiddeld) 68 % van hun IKOP en aan streefdoelen voor operationele bijdragen in contanten die zijn vastgelegd in de respectieve oprichtingsverordeningen van de GO. Dit resulteerde eind 2020 in een geraamd uitvoeringspercentage van gemiddeld 77 % van de H2020-onderzoeks- en innovatieagenda van de GO's.

Tabel 2.3. — Vastgelegde bijdragen van de leden eind 2020 (in miljoen EUR)

Bijdragen van de leden aan operationele kosten (overeenkomstig de oprichtingsverordening en juridische besluiten)				Gegunde en/of ondertekende subsidieovereenkomsten en contracten (per 31.12.2020)					
EU	IKOP en kasmiddelen van andere leden	Totaal	GO's in het kader van Horizon 2020	Door de EU beschikbaar gestelde cofinanciering	%	IKOP en kasmiddelen van andere leden (raming)	%	Totaal	Uitvoerings-percentage programma
555,8	950,0	1 505,8	**Sesar 2020**	548,2	99 %	573,7	60 %	1 121,9	75 %
1 716,0	1 189,6	2 905,6	**CS 2**	1 554,9	91 %	717,6	60 %	2 272,5	78 %
1 595,4	1 595,4	3 190,8	**IMI 2**	1 273,7	80 %	1 276,5	80 %	2 550,2	80 %
646,0	76,0	722,0	**FCH 2**	617,2	96 %	158,6	209 %	775,8	107 %
1 169,7	2 787,5	3 957,2	**Ecsel (1)**	1 000,3	86 %	1 943,2	70 %	2 943,5	74 %
815,8	475,3	1 291,1	**BBI (2)**	717,6	88 %	251,2	53 %	968,8	75 %
384,5	336,5	721,0	**S2R**	379,6	99 %	354,0	105 %	733,6	102 %
426,0	796,0	1 222,0	**EuroHPC (1)**	331,4	78 %	272,9	34 %	604,3	49 %
7 309,2	**8 206,3**	**15 515,5**	**Totaal**	**6 422,9**	**88 %**	**5 547,7**	**68 %**	**11 970,6**	**77 %**

Bron: ERK, op basis van gegevens van de GO's.

Interne controles met betrekking tot subsidiebetalingen waren over het algemeen doeltreffend

De meeste GO's hebben het nieuwe internecontrolekader van de Commissie uitgevoerd

2.22. De GO's hebben betrouwbare procedures voor controles vooraf opgezet die zijn gebaseerd op controles van stukken op financieel en operationeel gebied. Met uitzondering van EuroHPC hebben de GO's in 2020 het internecontrolekader (ICF) van de Commissie, dat is gebaseerd op 17 internecontrolebeginselen, volledig uitgevoerd. Deze GO's ontwikkelden relevante indicatoren voor alle internecontrolebeginselen, voerden jaarlijkse zelfbeoordelingen uit en verbeterden de monitoring van de doeltreffendheid van hun controleactiviteiten. Het vastgestelde ICF is echter een doorlopend proces waarvan de kwaliteit afhangt van de voortdurende verbetering van de essentiële controle-indicatoren en de kwaliteit van de jaarlijkse zelfbeoordelingen van de GO's.

Uit de resultaten van de controles achteraf blijkt dat bij de meeste GO's het foutenpercentage voor subsidiebetalingen onder de materialiteitsdrempel ligt

2.23. Wat de controles inzake de wettigheid en regelmatigheid van subsidiebetalingen van GO's in het kader van het KP7-programma betreft, verrichten onafhankelijke externe accountantskantoren die door de GO's zijn gecontracteerd, controles achteraf bij de begunstigden. Met betrekking tot subsidiebetalingen van GO's in het kader van het H2020-programma is de gemeenschappelijke auditdienst (GAD) van de Commissie verantwoordelijk voor de controles achteraf, waarvan ongeveer driekwart is uitbesteed aan externe accountantskantoren. Alle GO's maakten gebruik van deze controles achteraf voor de beoordeling van de wettigheid en regelmatigheid van hun subsidiebetalingen.

2.24. In 2020 verrichtten slechts drie GO's (IMI, FCH en Ecsel) nog definitieve subsidiebetalingen in het kader van KP7. IMI en FCH rapporteerden restfoutenpercentages onder de materialiteitsdrempel van 2 %, op basis van de resultaten van de controles achteraf aan het einde van 2020. Wat Ecsel betreft, kan er door de aanzienlijke variatie in de door de nationale financieringsinstanties van de deelnemende landen gehanteerde methodologieën en procedures niet één restfoutenpercentage voor KP7-betalingen worden berekend. Voor die betalingen pasten we derhalve het restfoutenpercentage toe dat door DG RTD werd vastgesteld voor het hele KP7-programma en dat eind 2020 3,51 % bedroeg. Gezien het lage percentage van KP7-betalingen in 2020 (ongeveer 8,6 %) wordt het restfoutenpercentage voor de totale operationele betalingen door Ecsel in 2020 daarom geacht onder de materialiteitsdrempel te liggen.

2.25. Voor subsidiebetalingen in het kader van H2020 rapporteerden alle GO's die H2020-projecten uitvoeren een restfoutenpercentage onder de materialiteitsdrempel van 2 %, op basis van de resultaten van de controles achteraf door de GAD aan het einde van 2020.

Uit onze controle van 2020 van subsidiebetalingen bij de begunstigden kwamen aanhoudende systemische fouten voor gedeclareerde personeelskosten aan het licht

2.26. Onze controles bij de begunstigden bevestigden dat er sprake was van systemische fouten, voornamelijk met betrekking tot de gedeclareerde personeelskosten, die ook regelmatig werden gerapporteerd bij de controles achteraf door de GAD en zijn gecontracteerde auditors. Voor de subsidiebetalingen voor 2020 waren de belangrijkste bronnen van ontdekte fouten:

- het gebruik van een verkeerde methode voor de berekening van gedeclareerde personeelskosten;
- het hanteren van uurtarieven die niet op een afgesloten begrotingsjaar waren gebaseerd;
- het niet in acht nemen van de plafonds voor het aantal aan het project bestede werkuren;
- ongerechtvaardigde correctie van al gedeclareerde en aanvaarde personeelskosten in de daaropvolgende verslagperiode;
- niet rechtstreeks aan het project toe te rekenen kosten die als overige directe kosten werden gedeclareerd;
- aankopen van een andere begunstigde van het consortium die als overige directe kosten werden gedeclareerd;
- de toepassing van de verkeerde wisselkoers voor de omrekening van de gedeclareerde kosten in euro.

2.27. Wat de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende subsidiebetalingsverrichtingen van de GO's betreft, blijkt uit onze controleresultaten dat personeelskosten de belangrijkste bron van fouten vormen en dat met name kmo's foutgevoeliger zijn dan andere begunstigden. Verdere stroomlijning van de H2020-regels voor de declaratie van personeelskosten en vermindering van de rechtsonzekerheid door verder gebruik van vereenvoudigde kostenopties is een eerste vereiste voor toekomstige kaderprogramma's voor onderzoek om de foutenpercentages onder het materialiteitsniveau te stabiliseren.

Actie 2

GO's moeten hun internecontrolesystemen versterken om het toegenomen risico met betrekking tot kmo's en nieuwe begunstigden aan te pakken, en worden ook aangemoedigd om het gebruik van vereenvoudigde kostenopties uit te breiden.

Tekortkomingen in de lokale IT-applicatie voor contractbeheer van F4E

2.28. In maart 2020 werd, in reactie op de COVID-19-pandemie, het gebruik van de lokale IT-applicatie voor contractbeheer (DACC) van F4E, die voorheen beperkt was tot het beheer van contractwijzigingen, uitgebreid tot het beheer van nieuwe contracten. Hoewel deze maatregel F4E in staat stelde de bedrijfscontinuïteit te handhaven, heeft de GO haar lokale IT-toepassingen niet volledig afgestemd op de interne procedures voor delegaties. Hoewel F4E risicobeperkende maatregelen heeft genomen om de situatie aan te pakken, moeten er nog aanzienlijke tekortkomingen worden verholpen, zoals het correcte gebruik van accounts met virtuele identiteit en het correcte gebruik van rechten en delegaties om juridische verbintenissen goed te keuren. Tot slot is het boekhoudsysteem van F4E sinds de invoering van het DACC-systeem niet gevalideerd.

Actie 3

F4E moet de nodige acties uitvoeren met betrekking tot haar lokale IT-systeem voor contractbeheer (DACC), om ervoor te zorgen dat het is afgestemd op de interne procedures voor delegatie, alsook om te zorgen voor een correct gebruik van accounts met virtuele identiteiten. Daarnaast moet de GO het boekhoudsysteem valideren.

Tekortkomingen in het beheer van uitzendkrachten en aanbestedingsprocedures

Gebrek aan voldoende statutair personeel leidt tot een groter beroep op uitzendkrachten

2.29. Onvoldoende statutair personeel bij GO's leidt tot toegenomen gebruik van uitzendkrachten of arbeidscontractanten. Dit brengt bijzondere risico's met zich mee die negatieve gevolgen kunnen hebben voor de algehele prestaties van de GO, zoals het behoud van sleutelcompetenties, onduidelijke verantwoordingskanalen en een lagere efficiëntie van het personeel.

2.30. Zo heeft CS de procentuele verhouding tussen haar uitzendkrachten en statutair personeel van 8 % in 2017 aanzienlijk verhoogd tot 24 % in 2020 voor taken die een permanent karakter hebben (bijv. assistent juridische dienst, secretariaatsondersteuning, communicatieassistent en assistent-projectleider). Een hoog percentage arbeidscontractanten leidt doorgaans tot een aanzienlijk groter personeelsverloop bij de GO en tot een verdere destabilisering van de personeelssituatie.

2.31. In het eerste jaar dat zij operationeel was, concentreerde EuroHPC zich voornamelijk op haar operationele processen en taken. Aangezien de behoefte aan administratief personeel op sleutelposities nog moet worden aangepakt, ontstaan hierdoor risico's op tekortkomingen op het gebied van financieel, begrotings- en personeelsbeheer en bij de internecontroleprocessen voor operationele betalingen en bijdragen in natura. Daarnaast kan het hoge percentage arbeidscontractanten (74 %) in de nabije toekomst leiden tot een aanzienlijk personeelsverloop, waardoor het risico voor haar beheerssystemen nog verder toeneemt.

Actie 4

EuroHPC moet de benodigde administratieve sleutelposten vervullen om haar financieel, begrotings- en personeelsbeheer en internecontroleprocessen te waarborgen.

Gebruikmaking van een openbare aanbestedingsprocedure in geval van kennisvoordeel

2.32. In 2020 schreef FCH een openbare aanbestedingsprocedure uit voor een kaderovereenkomst inzake de uitvoering van de derde fase van het project om een certificeringsregeling voor waterstof vast te stellen. Het consortium dat de eerste twee fasen van het project al had uitgevoerd en dus een kennisvoordeel had, was de enige kandidaat die een inschrijving indiende. De financiële offerte van deze inschrijving benaderde de maximale geraamde waarde van de opdracht die in het bestek was vastgesteld.

Actie 5

In het geval van kennisvoordeel worden GO's aangemoedigd om voorafgaand marktonderzoek te verrichten naar prijzen en voorafgaand overleg te voeren met andere ondernemingen die op de markt actief zijn om een betere raming van de prijs en de beste prijs-kwaliteitsverhouding mogelijk te maken.

GO's maken niet volledig gebruik van de oplossing voor e-aanbestedingen van de Commissie en F4E heeft haar eigen portaal ontwikkeld

2.33. Het Financieel Reglement van de EU vereist dat alle EU-instellingen en -organen, met inbegrip van GO's, oplossingen ontwerpen en implementeren voor de indiening, opslag en verwerking van gegevens in het kader van toekenningsprocedures, en dat zij hiertoe één "elektronisch gegevensuitwisselingsterrein" voor deelnemers aanwijzen. Daarom werkt de Commissie momenteel aan de ontwikkeling van de oplossing voor e-aanbestedingen met het geïntegreerde *financierings- en aanbestedingsportaal* en *TED eTendering*, waarin alle gepubliceerde aanbestedingen openbaar toegankelijk zijn. De oplossing voor e-aanbestedingen biedt een geharmoniseerde aanpak en gevestigde bedrijfspraktijken voor aanbestedingsprocedures, die door middel van een volledig geïntegreerde elektronische oplossing worden ondersteund. Zo biedt het potentiële contractanten vrije elektronische toegang tot alle aanbestedingsdocumenten, aan de aanbesteding gerelateerde technische specificaties, bijlagen en vragen en antwoorden, de elektronische indiening en evaluatie van inschrijvingen en de definitieve gunning van de opdracht(en). De oplossing voor e-aanbestedingen ondersteunt al openbare en niet-openbare procedures (met inbegrip van versnelde procedures), procedures met een middelhoge en geringe waarde en uitzonderlijke onderhandelingsprocedures voor EU-instellingen en -organen, met inbegrip van GO's.

2.34. CS, FCH en S2R maakten gebruik van de oplossing voor e-aanbestedingen bij hun openbare aanbestedingsprocedures in 2020; IMI en Sesar namen deze begin 2021 in gebruik. BBI en Ecsel hebben echter geen plannen om alle modules van het platform te gebruiken vanwege hun geringe aantal aanbestedingsprocedures met een hoge waarde.

2.35. F4E gebruikt haar eigen e-aanbestedingsinstrument, dat niet volledig is gesynchroniseerd met de oplossing voor e-aanbestedingen van de Commissie. Toekomstige verbeteringen van het e-aanbestedingsinstrument van F4E kunnen leiden tot onnodige overlappingen met de inspanningen en investeringen van de Commissie ten behoeve van de ontwikkeling van een oplossing voor e-aanbestedingen. Dit zou het beginsel van één "elektronisch gegevensuitwisselingsterrein" voor deelnemers, zoals bepaald in het Financieel Reglement van de EU, niet ondersteunen.

Actie 6

GO's wordt verzocht zich aan te sluiten bij de oplossing voor e-aanbestedingen van de Commissie volgens het beginsel van één "elektronisch gegevensuitwisselingsterrein", zoals bepaald in het Financieel Reglement van de EU, om er zo voor te zorgen dat bij hun aanbestedingen concurrentie op een zo breed mogelijke basis wordt toegepast.

F4E moet toekomstige verbeteringen van haar e-aanbestedingsinstrument coördineren met de inspanningen en investeringen van de Commissie op het gebied van ontwikkeling.

GO's hebben in 2020 synergieën benut om de COVID-19-crisis te boven te komen

Methodologie van onze analyse

2.36. In 2020 analyseerden we de maatregelen die de GO's hebben genomen om de bedrijfscontinuïteit tijdens de COVID-19-pandemie te handhaven en de mogelijke impact ervan op hun dienstverlening. ***Figuur 2.3*** geeft de gebieden weer waarop we onze analyse richtten. De analyse was gebaseerd op financiële gegevens die beschikbaar waren in het centrale financiële-informatiesysteem voor boekhouding op transactiebasis van de Commissie (ABAC) en het eGrant platform (COMPASS). De gegevens werden aangevuld met vraaggesprekken met personeelsleden van de GO's en met een analyse van documenten van de GO's. De bevindingen zijn eerder analytisch en beschrijvend van aard dan evaluatief. Daarom doen wij geen aanbevelingen, maar leggen we de nadruk op goede praktijken. EuroHPC werd van deze analyse uitgesloten omdat zij pas in september 2020 autonoom begon te werken.

Figuur 2.3 — Gebieden waarop we ons hebben gericht

Bron: ERK.

GO's hebben nauw samengewerkt om de bedrijfscontinuïteit tijdens de COVID-19-pandemie te waarborgen

2.37. De in Brussel gevestigde GO's (Sesar, CS, IMI, FCH, Ecsel, BBI en S2R) zijn, ondanks hun geringe omvang en beperkte middelen, de gevolgen van de COVID-19-pandemie grotendeels te boven gekomen dankzij hun nauwe samenwerking inzake gemeenschappelijke paraatheid aan het begin van de pandemie in maart 2020.

2.38. Omdat CS, IMI, FCH, Ecsel, BBI en S2R hun hoofdkantoor in hetzelfde gebouw hebben, stelden zij in januari 2019 een gemeenschappelijk bedrijfscontinuïteitsplan (BCP) vast, met inbegrip van een gemeenschappelijk uitwijkplan (Disaster Recovery Plan, DRP) op het gebied van IT, dat in februari 2020 werd bijgewerkt. Sesar en F4E hebben hun eigen documenten inzake bedrijfscontinuïteitsbeheer in respectievelijk 2016 en 2017 vastgesteld en in 2019 bijgewerkt. De plannen zijn gebaseerd op risicobeoordelingen en scenarioplanning en vormen een essentieel onderdeel van het internecontrolekader van de GO's (zie ***kader 2.2***).

Kader 2.2

Gemeenschappelijk bedrijfscontinuïteitsplan voor de GO's CS, IMI, FCH, Ecsel, BBI en S2R

1 Essentiële basisinformatie over de bedrijfscontinuïteit:

- contactpersonen voor noodsituaties;
- lijst van essentieel personeel;
- communicatie (afhankelijk van het scenario).

2 Beginselen van bedrijfscontinuïteit:

- definitie en toepassingsgebied;
- samenvatting van kritieke en essentiële functies en procedures;
- reikwijdte en scenario's;
- opleiding en bewustmaking;
- testen.

3 Reactie en respons:

- ambtenaren voor bedrijfscontinuïteit;
- lijst van relevant personeel voor de gemeenschappelijke infrastructuur.

4 Uitwijkplan op het gebied van IT:

- volledige operationaliteit op een uitwijklocatie,
- herstel van oorspronkelijke activiteiten;
- back-upsite van DG RTD.

Bron: Gemeenschappelijk bedrijfscontinuïteitsplan voor GO's [vertaald door de ERK].

2.39. CS, IMI, FCH, Ecsel, BBI en S2R hadden hun gemeenschappelijk IT-DRP al in januari 2019 getest, met bijzondere aandacht voor:

- de beschikbaarheid van de locatie van en de toegang tot een back-upkantoor;
- de beschikbaarheid van de IT-infrastructuur (hard- en software), en
- de functionaliteit van de EU-inlogaccounts en toegang op afstand tot applicaties.

De testresultaten werden geanalyseerd en er werden oplossingen bedacht voor gedetecteerde storingen.

2.40. Als gevolg daarvan beschikten alle GO's vóór de uitbraak van de COVID-19-pandemie over een geactualiseerd en formeel goedgekeurd BCP (zie ***figuur 2.4***).

Figuur 2.4 — Alle GO's hadden het BCP goedgekeurd

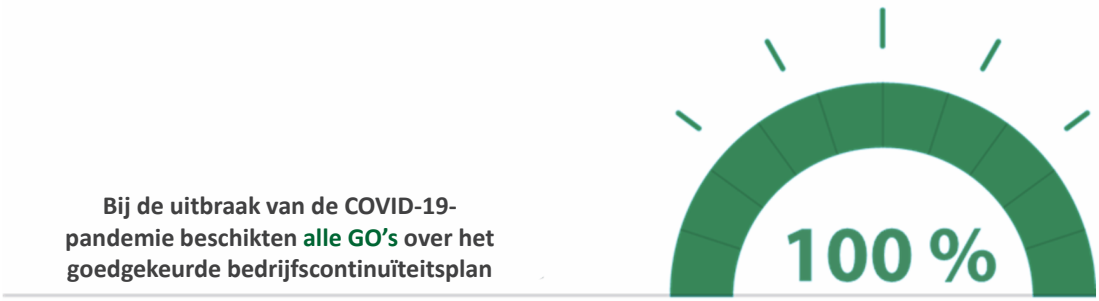

Bron: ERK, op basis van gegevens van de GO's.

2.41. In maart 2020 hebben alle in Brussel gevestigde GO's, in het kader van de coördinatieactiviteiten van Ecsel, een stresstest uitgevoerd om hun IT-capaciteiten op het gebied van telewerken te beoordelen, in de veronderstelling dat alle personeelsleden gedurende een bepaalde periode zouden telewerken. Hierdoor konden alle GO-personeelsleden snel overschakelen op telewerken op 18 maart 2020, toen de Belgische regering arbeidsrestricties instelde. F4E voerde in maart 2020 soortgelijke tests uit en op alle F4E-locaties (Barcelona, Cadarache en Garching) was telewerken sinds het begin van de pandemie de algemene regel.

GO's coördineerden hun risicobeperkende maatregelen en waarborgden de governance

2.42. Een andere succesfactor van de in Brussel gevestigde GO's was de coördinatie van hun maatregelen om hun natuurlijke beperkingen, met name hun geringe omvang en beperkte middelen, te overwinnen.

2.43. De directeuren van de in Brussel gevestigde GO's hielden wekelijkse vergaderingen om de gevolgen en operationele risico's van de pandemie en een gemeenschappelijke aanpak van de beperking daarvan te bespreken. Soortgelijke vergaderingen werden gehouden door de hoofden van de administratie en de interne auditcapaciteit. Om de veiligheid van hun personeelsleden te waarborgen wanneer deze op kantoor moesten werken, schreven de GO's in mei 2020 onder leiding van IMI een gezamenlijke aanbesteding voor beschermende materialen uit.

2.44. Ten slotte hebben de raden van bestuur van de GO's zich snel aangepast aan de COVID-19-pandemie door vergaderingen op afstand te houden en in 2020 in eenzelfde tempo besluiten te nemen als in 2019. Het aantal vergaderingen van de raad van bestuur bleef stabiel op 27 in 2020 (2019: 25) en in 2020 werden 110 besluiten genomen door de raad van bestuur (2019: 108).

GO's hebben hun zorgplicht tegenover het personeel vervuld…

2.45. Om het personeel adequate ondersteuning te bieden bij het zo goed mogelijk aanpakken van de nieuwe uitdagingen als gevolg van de COVID-19-pandemie, hebben de in Brussel gevestigde GO's een opleidingsprogramma voor welzijn en veerkracht opgezet. In oktober 2020 nam personeel van alle in Brussel gevestigde GO's deel aan de opleiding "Coping in a time of COVID", die werd geïnitieerd door Sesar en gefaciliteerd door een gecertificeerde professionele coach. De opleiding hield discussies in kleinere groepen in om de deelnemers in staat te stellen van gedachten te wisselen over hun arbeidsomstandigheden.

2.46. Om hun personeel tijdens de COVID-19-pandemie te ondersteunen en te informeren, organiseerden de directeuren van de GO's regelmatig onlinevergaderingen waarin tijd was gereserveerd voor vragen van het personeel. De regelmaat van de onlinevergaderingen, die per GO verschillend was en afhing van de intensiteit van de pandemie, varieerde van eenmaal per week tot eenmaal per maand. In ***kader 2.3*** hieronder geven we enkele voorbeelden van veelvoorkomende maatregelen die bij GO's zijn waargenomen met betrekking tot de ondersteuning van het personeel tijdens deze periode.

Kader 2.3

Maatregelen van GO's ter ondersteuning van het welzijn en de veerkracht van personeel

1. **Regelmatige communicatie en berichten,** met inbegrip van regelmatige onlinevergaderingen met alle personeelsleden
2. **Opleiding ter ondersteuning van de veerkracht** getiteld "Coping in a time of COVID" voor het hele personeel van de GO om van gedachten te wisselen over arbeidsomstandigheden
3. **De IT-omgeving werd snel aangepast** om optimaal gebruik van virtuele technologie en telewerken te waarborgen
4. **Sociale bijeenkomsten online,** bijv. "chatroulettes"
5. **Verschillende enquêtes onder het personeel** om het management feedback te geven over de werkzaamheden tijdens de COVID-19-pandemie
6. **Financiële bijdragen voor kantooruitrusting** om een degelijk thuiskantoor te helpen inrichten
7. **Indien noodzakelijk, een veilige werkplek waarborgen** door te voorzien in beschermingsmiddelen (mondmaskers, geldispensers), door kantoorruimten schoon te maken en informatie te geven over afstand houden en andere beschermende maatregelen
8. **Het programma voor welzijn biedt** webinars aan over psychologisch en lichamelijk welzijn, meditatieoefeningen, mindfulness, individuele coachingsessies, enz.
9. **Speciale brainstormsessie om nieuwe COVID-19-risico's in kaart te brengen**, met deelname van alle personeelsleden

Bron: ERK, op basis van gegevens van de GO's.

2.47. Om feedback van personeel te verkrijgen over de arbeidsomstandigheden tijdens de COVID-19-pandemie, hielden vijf GO's (Sesar, CS, IMI, Ecsel en BBI) tussen april en november 2020 enquêtes onder het personeel. De enquêtes waren voornamelijk gericht op twee aspecten: werkgerelateerde omstandigheden, zoals de beschikbaarheid en werking van IT-apparatuur en ondersteuning door het management, en persoonlijke ervaringen als gevolg van lockdownmaatregelen (bijv. het niveau van interactie met collega's, stressniveaus als gevolg van een verandering in de werklast, enz.). Uit de enquêteresultaten bleek dat de meeste personeelsleden van de GO's tevreden waren met het leiderschap van en de ondersteuning door het management en dat zij geen noemenswaardige IT-problemen ondervonden, terwijl de doeltreffendheid van de bedrijfscontinuïteit als hoog werd aangemerkt.

2.48. Hoewel de meesten meenden goed met de situatie om te gaan, werd melding gemaakt van enkele negatieve ervaringen met telewerken, met name het gevoel voortdurend beschikbaar te moeten zijn, problemen bij het behoud van de balans tussen werk en privéleven en kwesties in verband met kinderopvang en thuisonderwijs.

… wat bijdroeg tot een stabiele personeelssituatie tijdens de crisis

2.49. De COVID-19-pandemie had geen meetbare impact op het aantal personeelsleden of op de vacaturepercentages van de GO's. Voor de in Brussel gevestigde GO's bleef het personeelsbestand in 2020 licht stijgen met 1,3 %, wat vergelijkbaar is met voorgaande jaren (2019: + 2,2 %; 2018: + 2,2 %). Het personeelsbestand van F4E bleef in 2020 licht dalen met 0,9 %, wat ook vergelijkbaar is met voorgaande jaren (2019: - 0,7 %; 2018: - 1,6 %). De vacaturepercentages van de GO's volgden dezelfde trend; zij stegen licht voor de in Brussel gevestigde GO's en daalden voor F4E.

2.50. De in Brussel gevestigde GO's volgen momenteel het actieplan van de Commissie voor een geleidelijke terugkeer naar kantoor. Het plan (zie ***kader 2.4***) omvat de-escalatiemaatregelen, bijvoorbeeld de geleidelijke terugkeer van personeel naar kantoor. De geleidelijke aanpak maakt gecontroleerde escalatie of de-escalatie mogelijk, afhankelijk van de ontwikkeling van de pandemie. De uitvoering van de escalatie-/de-escalatiemaatregelen is gericht op het opvolgen van aanbevelingen en instructies van nationale en regionale gezondheidsautoriteiten en risicobeoordelingen en richtsnoeren van de Europese Commissie.

Kader 2.4

Fasen voor de terugkeer naar kantoor

FASE 0 Verplicht telewerk	FASE 1 Voorzichtige eerste opheffing van beperkende maatregelen	FASE 2 Geleidelijke opheffing van beperkende maatregelen	FASE 3 Algemene opheffing van beperkende maatregelen het “nieuwe normaal”
Werkafspraken:			
Regel: telewerk **Bijzondere omstandigheden:** **Cruciale/essentiële personeelsleden** die geen taken op afstand kunnen uitvoeren. Zij wisselen aanwezigheid op kantoor af met telewerken in wekelijkse ploegen. Cruciale/essentiële personeelsleden met onderliggende gezondheidsproblemen (of personeelsleden die in een huishouden met een kwetsbare persoon leven) hoeven niet op kantoor te werken.	**Regel: telewerken** + beperkte, voorzichtige en **vrijwillige** terugkeer naar kantoor in **ploegen** Net als in fase 0 + mag een klein aantal collega’s per eenheid (maximaal 10-20 %) op vrijwillige basis en in wekelijkse ploegen vanuit kantoor werken, mits fysieke afstand en andere veiligheidsmaatregelen in acht kunnen worden genomen. — Telewerken is nog steeds de norm, met name voor personeel met een aandoening die het risico kan verhogen.	**Regel: het volledig ploegensysteem** is de regel, **met flexibiliteit voor telewerken**. **Telewerk blijft alleen voor bepaalde personeelscategorieën de norm.** **Het hele personeel** is verdeeld in twee teams, die in wekelijkse ploegen werken. Het in fase 1 ingevoerde ploegensysteem is standaard van toepassing op al het personeel. Er zijn ruime mogelijkheden voor telewerken.	**Regel:** aanwezigheid op kantoor is verplicht. Op basis van de opgedane ervaring zullen **nieuwe algemene regels voor telewerken** worden overwogen. Er moet relevante IT-capaciteit worden opgebouwd. **Bijzondere omstandigheden:** Er **kunnen** speciale telewerkregelingen worden **aangeboden aan personeel met een aandoening die het risico** op COVID-19 **verhoogt**.

Bron: Actieplan van de Commissie voor een geleidelijke terugkeer naar kantoor.

Ondanks de COVID-19-pandemie zorgden de GO’s voor de toekenning van subsidies…

2.51. Ondanks de moeilijke situatie bleven de begrotingsvastleggingen voor subsidieovereenkomsten van de in het kader van H2020 opererende GO’s stabiel op 889,2 miljoen EUR in 2020 (2019: 855,6 miljoen EUR). Wat betreft F4E werd een vergelijkbaar tempo aangehouden voor de operationele aanbestedingsactiviteiten en stegen de begrotingsvastleggingen voor operationele contracten van 670,5 miljoen EUR in 2019 tot 826,1 miljoen EUR in 2020.

2.52. IMI heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan de gemeenschappelijke Europese reactie op de COVID-19-pandemie, zoals gecoördineerd door de Commissie. De GO heeft 45 miljoen EUR van haar begroting 2020 opnieuw toegewezen aan een versnelde oproep tot het indienen van voorstellen die in maart 2020 werd uitgeschreven en die was gericht op de ontwikkeling van therapeutische en diagnostische middelen ter bestrijding van coronavirusinfecties. Met aanvullende H2020-middelen van de Commissie werd het bedrag van de oproep verhoogd tot 72 miljoen EUR. Na ingrijpende wijzigingen in het gebruikelijke evaluatieproces voor oproepen van de GO's werden meer dan 140 ontvangen voorstellen op afstand en in recordtempo geëvalueerd. Er werden acht projecten (drie op het gebied van behandelingen en vijf op het gebied van diagnostiek) voor subsidieovereenkomsten geselecteerd, waarvoor meer dan 115 miljoen EUR werd gemobiliseerd en waarvan de uitvoering vóór de zomer van 2020 van start ging.

2.53. Bovendien bleef voor de GO's die H2020-acties uitvoeren, de gemiddelde subsidietoekenningstermijn (Time to Grant, TTG), te weten de periode vanaf de uiterste datum voor het indienen van voorstellen tot de ondertekening van de subsidieovereenkomsten, in 2020 stabiel op gemiddeld 220 dagen (2019: 221 dagen)[16]. Dit lag ruim onder de maximaal toegestane periode van acht maanden of ongeveer 240 dagen zoals vastgelegd in de regels voor deelname aan het H2020-programma[17] (zie ***figuur 2.5***). Deze prestatie wordt voornamelijk verklaard door de aanzienlijke inspanningen van de GO's om tijdig de passende procedures toe te passen voor de evaluatie op afstand van voorstellen door externe deskundigen.

[16] De gegevens hebben betrekking op alle oproepen tot het indienen van voorstellen van de in het kader van H2020 opererende GO's die in het jaar N-1 zijn gepubliceerd en op hun respectieve subsidieovereenkomsten die in jaar N zijn ondertekend.

[17] Artikel 20 van Verordening (EU) nr. 1290/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2013 tot vaststelling van de regels voor de deelname aan acties en de verspreiding van resultaten in het kader van "Horizon 2020 — het kaderprogramma voor onderzoek en innovatie (2014-2020)" (PB L 347 van 20.12.2013, blz. 81).

Figuur 2.5 — Subsidietoekenningstermijn, gemiddeld aantal dagen

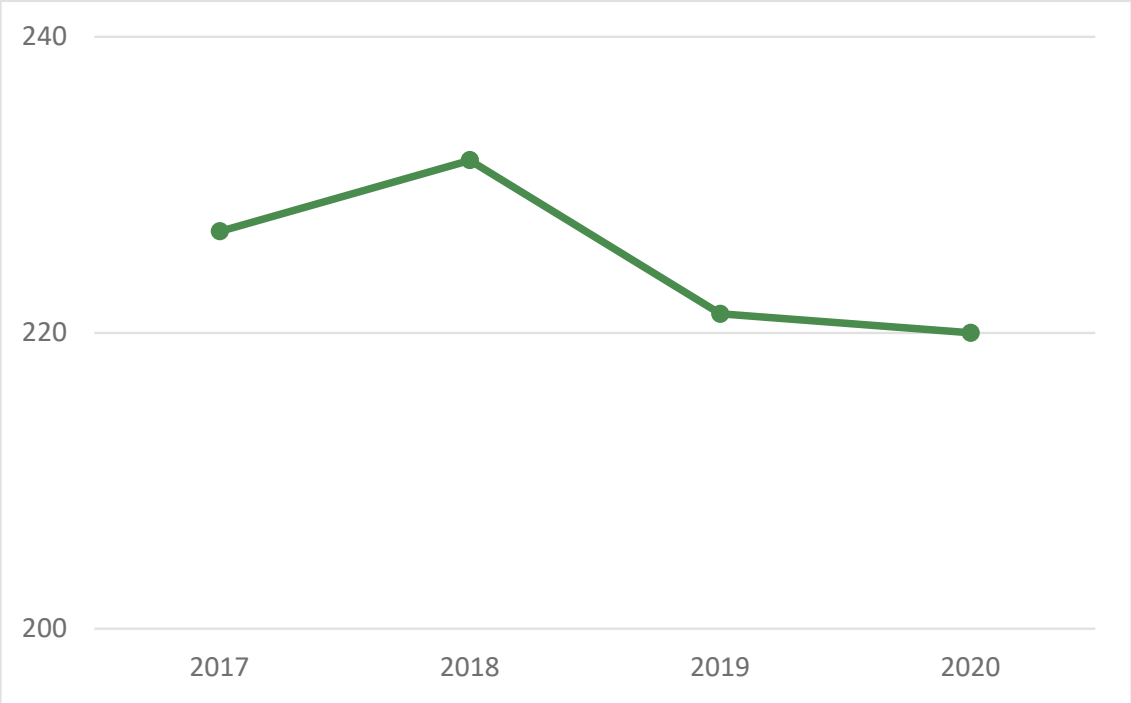

Bron: ERK, op basis van gegevens van de GO's.

… en de betalingen aan hun begunstigden

2.54. In 2020 handhaafden de GO's die in het kader van H2020 opereren en F4E het niveau van de betalingen voor hun operationele activiteiten binnen de dynamiek van de afgelopen vier jaar (zie ***figuur 2.6***). Voor de GO's die in het kader van H2020 opereren, daalden de totale betalingen voor operationele activiteiten slechts licht, van 847,1 miljoen EUR in 2019 tot 827,8 miljoen EUR in 2020. Voor F4E zijn de operationele betalingen voor contracten gestegen van 681,3 miljoen EUR in 2019 tot 741,1 miljoen EUR in 2020.

Figuur 2.6 — Operationele betalingen door GO's (in duizend EUR)

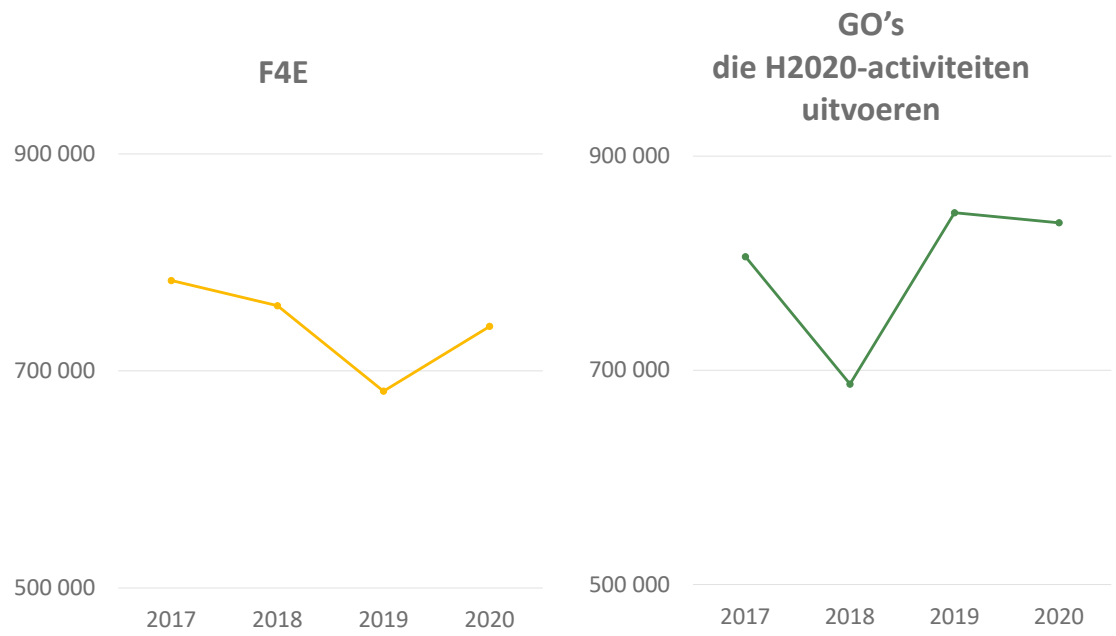

Bron: ERK, op basis van gegevens van de GO.

2.55. Ondanks de uitdagingen bij het handhaven van internecontroleprocessen onder telewerkomstandigheden, met name voor operationele tussentijdse en definitieve subsidiebetalingen en complexe contractbetalingen, is het aantal te late betalingen teruggebracht van gemiddeld 8 % in 2019 tot gemiddeld 6 % in 2020 (zie ***figuur 2.7***).

Figuur 2.7 — Vermindering van te late betalingen (gemiddelde voor alle GO's) als % van het totale jaarlijkse aantal goedgekeurde betalingstransacties

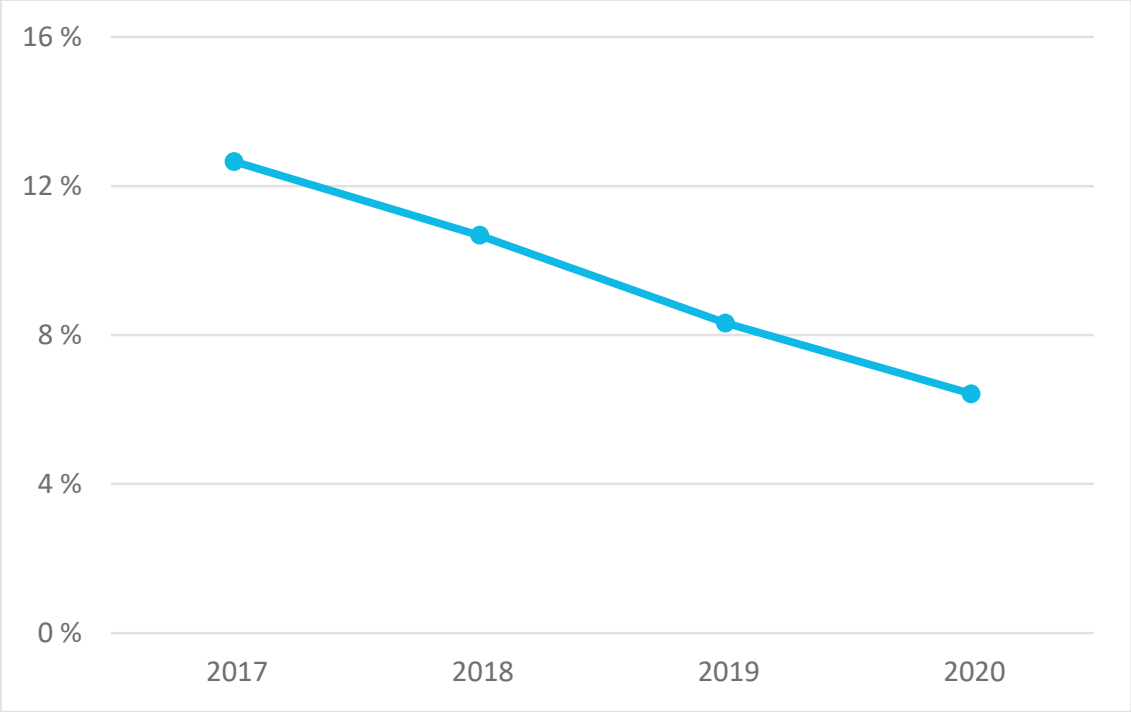

Bron: ERK, op basis van gegevens van de GO's.

Sommige GO's rapporteerden algemene vertragingen voor hun H2020-activiteiten als gevolg van de COVID-19-pandemie

2.56. Ecsel rapporteerde dat sommige begunstigden moeite hadden om hun projectdemonstraties af te ronden en om verlenging van de uitvoeringsperiode verzochten. De controles en analyses inzake het project hadden ook te kampen met dezelfde beperkingen die wegens de COVID-19-pandemie waren opgelegd.

2.57. S2R schatte dat een algemene vertraging ongeveer twee tot zes maanden zou duren voor projecten waarvoor samenwerkingsactiviteiten op verschillende locaties in Europa nodig zijn. Deze projecten kregen te maken met vertragingen als gevolg van reisbeperkingen of andere uit de pandemie voortvloeiende beperkingen. Bovendien vond de validering ter plaatse niet in 2020 plaats, zoals oorspronkelijk wel was gepland, wegens beperkingen als gevolg van de COVID-19-pandemie.

2.58. CS voorspelde een algemene vertraging van ongeveer vier tot zes maanden bij de uitvoering van haar H2020-programma. Als gevolg van de COVID-19-pandemie is er sprake van een vertraging bij de subsidieovereenkomsten voor partners en een onderbesteding van de subsidieovereenkomsten in de periode 2018-2019. Dit laatste resulteerde in aanzienlijke terugvorderingen van te veel betaalde voorfinanciering in 2020. Hierdoor viel de beschikbare

operationele betalingsbegroting (bestemmingsontvangsten) voor 2020 hoger uit, wat een negatieve invloed had op het uitvoeringspercentage van de operationele betalingsbegroting van de GO.

2.59. Sesar heeft op de ernstige gevolgen van de COVID-19-pandemie voor zijn leden uit de luchtvaartsector gereageerd met een reeks begrotingsmaatregelen (bijv. verhoging van de voorfinancieringspercentages voor subsidieovereenkomsten en uitstel voor contante bijdragen in de administratieve kosten van de GO), met als doel de leden een onmiddellijke verbetering van de kasstroom te verschaffen.

2.60. Voor sommige GO's (CS, IMI, FCH en EuroHPC) vielen de uitvoeringspercentages voor de administratieve betalingsbegroting voor 2020, goed voor ongeveer 2 % tot 3 % van de totale beschikbare begroting voor 2020, aanzienlijk lager uit door de impact van de COVID-19-pandemie op de geplande kosten voor IT, communicatie, dienstreizen, vergaderingen, evenementen en andere diensten.

De activiteiten van F4E voor het ITER-project liepen vertraging op

2.61. F4E rapporteerde dat veel van haar leveranciers werden getroffen door de COVID-19-pandemie en de daarmee verband houdende beperkingen. De GO schatte dat de pandemie eind 2020 voor sommige leveringen tot vier maanden vertraging had veroorzaakt, met als gevolg een stijging van de kosten met ongeveer 47 miljoen EUR (in waarden van 2008) voor de leveringen van F4E aan het ITER-project.

2.62. De Commissie heeft in oktober 2020 een online-enquête gehouden om inzicht te krijgen in de gevolgen van de COVID-19-pandemie voor de bij het ITER-project betrokken ondernemingen en de mate waarin hun deelname aan ITER hen hielp op weg naar herstel.

2.63. Zoals blijkt uit ***kader 2.5***, had deelname aan het ITER-project een meetbare impact (wat betreft personeel en omzet) op de ondernemingen die op de enquête reageerden. Voor twee derde van de respondenten had de pandemie een negatief effect, zoals vertragingen (70 %), en een afnemende vraag met negatieve financiële gevolgen (50 %). Daarentegen was 31 % van de respondenten het ermee eens dat door hun betrokkenheid bij het ITER-project hun onderneming beter bestand was tegen de gevolgen van de crisis.

Kader 2.5

Impact van COVID-19 op de huidige activiteiten voor de bij het ITER-project betrokken ondernemingen

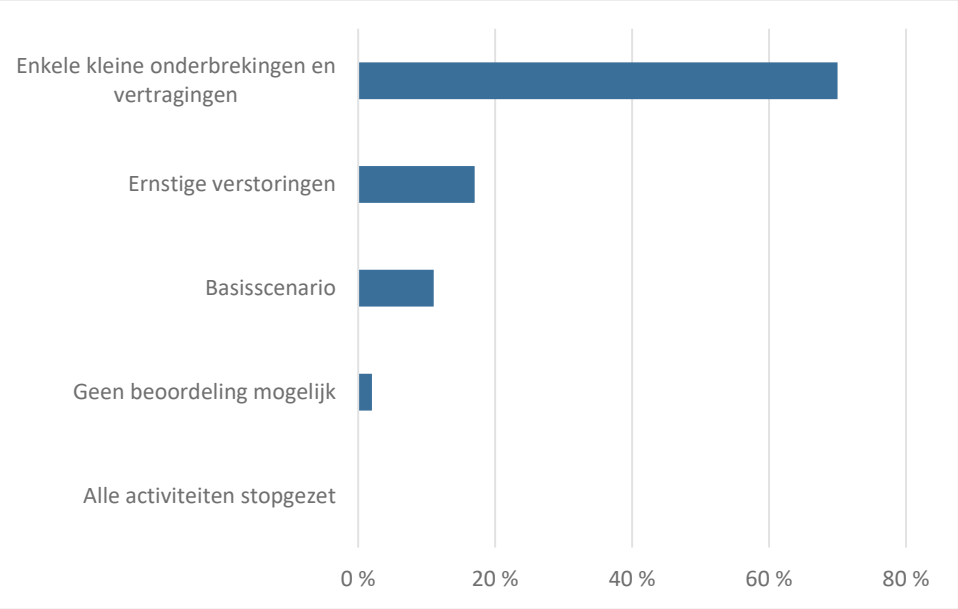

Bron: Verslag van de EU-enquête ITER and COVID-19: Understanding the situation of companies involved in the project, december 2020.

GO's geven follow-up aan controlebevindingen van voorgaande jaren

2.64. In de meeste gevallen hebben de GO's corrigerende maatregelen getroffen om follow-up te geven aan de opmerkingen in onze specifieke jaarverslagen van voorgaande jaren; in de bijlagen bij onze oordelen in hoofdstuk 3 wordt hierop nader ingegaan.

2.65. ***Figuur 2.8*** toont dat voor de 19 opmerkingen die eind 2019 nog openstonden, in 2020 corrigerende maatregelen waren getroffen, zodat 16 opmerkingen (84 %) konden worden afgesloten terwijl 3 opmerkingen (16 %) eind 2020 nog golden of nog openstonden[18].

[18] NB: Voor Sesar, CS, IMI, FCH, Ecsel en S2R werden alle opmerkingen van voorgaande jaren afgesloten vanwege de corrigerende maatregelen die de GO's tijdens de controle van 2020 hebben genomen. Voor EuroHPC was 2020 het eerste jaar van controle.

Figuur 2.8 — Inspanningen van de GO's om follow-up te geven aan opmerkingen van voorgaande jaren

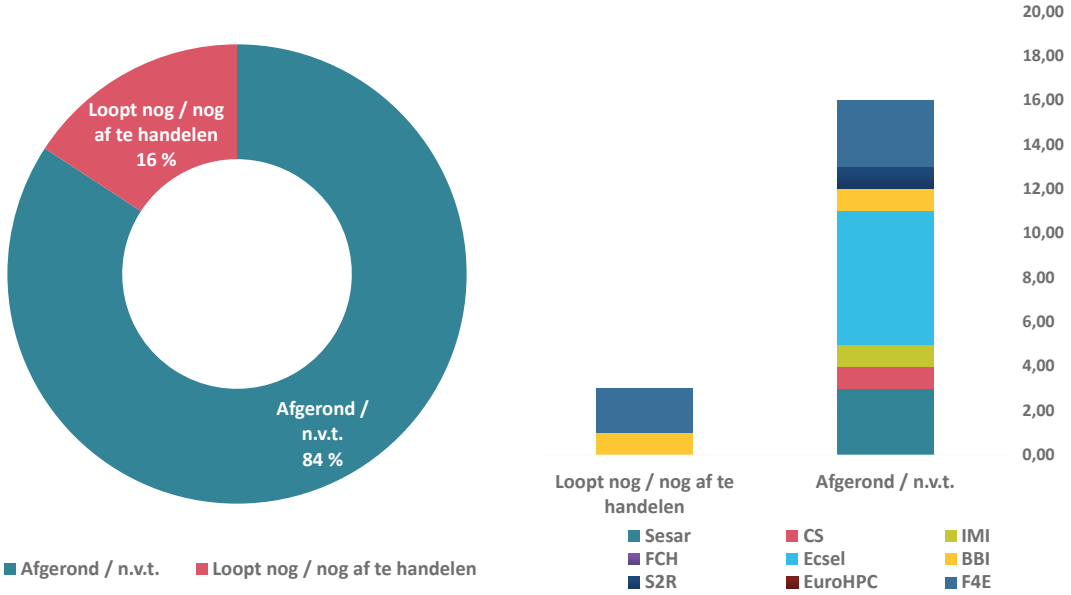

Bron: ERK.

Controleresultaten van andere recente ERK-producten met betrekking tot gemeenschappelijke ondernemingen

2.66. Naast het jaarlijks controleverslag dat betrekking heeft op de jaarrekeningen van de GO's hebben wij in de loop van 2020 ook speciale controleverslagen en analyses gepubliceerd die betrekking hadden op de GO's (zie ***figuur 2.9***).

Figuur 2.9 — Controleresultaten van andere GO- en/of onderzoeksgerelateerde producten die onlangs door de ERK zijn uitgebracht

Analyse nr. 01/2021 van de ERK:
De initiële bijdrage van de EU aan de volksgezondheidsmaatregelen in reactie op COVID-19

De Wereldgezondheidsorganisatie heeft COVID-19 op 11 maart 2020 aangemerkt als een pandemie. Het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie kent de EU alleen een ondersteunende en coördinerende rol toe op het gebied van de volksgezondheid, die in de eerste plaats een bevoegdheid van de lidstaten (LS) blijft.

Wij analyseerden de eerste reactie van de EU op de maatregelen die van 3 januari tot en met 30 juni 2020 werden genomen in verband met de pandemie, met bijzondere aandacht voor het gebruik van het EU-kader voor de aanpak van grensoverschrijdende bedreigingen van de gezondheid, de aanvullende EU-maatregelen ter ondersteuning van de levering van medische beschermingsmiddelen en de EU-steun voor de ontwikkeling van COVID-19-tests en vaccins.

De Commissie heeft de uitwisseling van informatie tussen de LS bevorderd en maatregelen ondersteund in de vorm van COVID-19-onderzoek en voorafgaande aankoopovereenkomsten inzake vaccins. De Gemeenschappelijke Onderneming voor het initiatief inzake innovatieve geneesmiddelen (IMI) heeft ook een oproep uitgeschreven in verband met de behandeling van corona en coronatests.

We hebben gewezen op een aantal uitdagingen waarmee de EU werd geconfronteerd bij haar steun aan de reactie van de LS op COVID-19, zoals het opzetten van een passend kader voor grensoverschrijdende gezondheidsbedreigingen, het faciliteren van de levering van adequate voorraden en het ondersteunen van de ontwikkeling van vaccins.

Nadere gegevens over de controleconclusies, bijbehorende aanbevelingen en het antwoord van de gecontroleerde zijn te vinden op de website van de ERK (eca.europa.eu).

Speciaal verslag nr. 19/2020 van de ERK:
Digitalisering van het Europese bedrijfsleven: een ambitieus initiatief waarvan het succes afhangt van de voortdurende inzet van de EU, regeringen en ondernemingen

Hoewel de digitale transformatie voor veel EU-bedrijven van essentieel belang is om concurrerend te blijven, profiteren deze bedrijven niet ten volle van geavanceerde technologieën om te innoveren.
In dit verband heeft de Commissie in 2016 het initiatief voor de digitalisering van het Europese bedrijfsleven (Digitising European Industry, DEI) gelanceerd om het concurrentievermogen van de EU op het gebied van digitale technologieën te versterken.

We hebben onderzocht in welke mate de EU doeltreffende ondersteuning heeft geboden aan nationale strategieën voor de digitalisering van het bedrijfsleven en de digitale-innovatiehubs en of de Commissie en de LS de DEI-strategie doeltreffend uitvoerden.

We constateerden dat de DEI-strategie van de Commissie goed was onderbouwd en door de LS werd ondersteund, maar dat informatie over beoogde resultaten, resultaatindicatoren en streefdoelen ontbrak. Dit maakt het voor de Commissie en de LS moeilijker om hun activiteiten beter te sturen en de invloed ervan te maximaliseren, en de lidstaten werden niet aangemoedigd om ESI-fondsen aan het initiatief toe te wijzen.

Wij bevelen aan dat de Commissie, samen met de LS, de LS ondersteuning biedt bij het vaststellen van hun financieringstekorten, het verbeteren van het toezicht en het nemen van verdere maatregelen om de passende niveaus van breedbandconnectiviteit te bereiken.

Nadere gegevens over de controleconclusies, bijbehorende aanbevelingen en het antwoord van de gecontroleerde zijn te vinden op de website van de ERK (eca.europa.eu).

Speciaal verslag nr. 02/2020 van de ERK:
Het kmo-instrument in actie: een doeltreffend en innovatief programma met uitdagingen

Het kmo-instrument werd in het kader van het kaderprogramma voor onderzoek Horizon 2020 opgericht om innovatie bij kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's) te ondersteunen. Het doel ervan is het potentieel van kmo's te ontwikkelen en te benutten door de financieringsbereidheid voor projecten met een hoog risico die zich in een vroeg stadium bevinden, te vergroten en de marktexploitatie van onderzoekresultaten door de particuliere sector te bevorderen. Het is gericht op innovatieve kmo's in de EU en 16 geassocieerde landen. Met een totale begroting van 3 miljard EUR voor de periode 2014-2020 voorziet het instrument in subsidies aan veelbelovende ondernemingen.

We onderzochten of het instrument is gericht op de juiste soorten kmo's, of het een brede geografische dekking had, of het selectieproces doeltreffend was en of de Commissie het instrument adequaat had gemonitord.

Wij constateerden dat het instrument voorziet in doeltreffende ondersteuning van kmo's bij de ontwikkeling van hun innovatieprojecten, maar we hebben vastgesteld dat het risico bestaat dat het instrument een aantal kmo's financiert die op de markt hadden kunnen worden gefinancierd, dat de deelname aan het instrument van land tot land sterk verschilt en dat herindiening van afgewezen voorstellen een toenemende belasting voor de middelen voor beheer en evaluatie vormt, zonder dat dit waarde toevoegt.

Nadere gegevens over de controleconclusies, bijbehorende aanbevelingen en het antwoord van de gecontroleerde zijn te vinden op de website van de ERK (eca.europa.eu).

Bron: ERK.

Antwoord van de gemeenschappelijke ondernemingen op hoofdstuk 2

2.9, 2.19, 2.30, 2.31, 2.32 en **2.58**. De GO's nemen gezamenlijk nota van deze opmerkingen. Wij begrijpen dat deze opmerkingen betrekking hebben op afzonderlijke gemeenschappelijke ondernemingen en geen horizontale kwesties aan de orde stellen. Wij blijven voorzichtig en nemen nota van de opgedane ervaringen.

2.18. Volgens de GO's is er van een dergelijk risico geen sprake, aangezien de GO's specifiek voor de IKAA een valideringsproces hebben ingevoerd dat bestaat uit het waarborgen van de bijdrage van de aanvullende activiteiten aan de doelstellingen van de afzonderlijke GO's, alsmede het certificeren van de gerapporteerde waarden door onafhankelijke auditors overeenkomstig de verordeningen van de GO's.

2.34. De GO BBI en de GO ECSEL zijn van mening dat de volledige implementatie van de oplossing voor e-aanbestedingen, gezien het extreem lage aantal aanbestedingsprocedures met een hoge waarde en de specifieke wettelijke vereisten, niet te rechtvaardigen is. Beide GO's zijn voornemens het gebruik van deze oplossing opnieuw te overwegen indien de omstandigheden dit in de toekomst rechtvaardigen.

EUROPESE
REKENKAMER

Hoofdstuk 3

Betrouwbaarheidsverklaringen

inzake de gemeenschappelijke ondernemingen van de EU

3.1. Informatie tot staving van de betrouwbaarheidsverklaringen

Grondslag voor de oordelen

3.1.1. Wij verrichtten onze controle overeenkomstig de internationale controlestandaarden (ISA) en de regels inzake beroepsethiek van IFAC en de internationale standaarden van hoge controle-instanties (ISSAI's) van INTOSAI. Onze verantwoordelijkheden volgens die standaarden worden nader beschreven in het onderdeel van ons verslag over de verantwoordelijkheden van de auditor. We zijn onafhankelijk, zoals voorgeschreven in de Ethische gedragscode voor professionele accountants (Code of Ethics for Professional Accountants) van de International Ethics Standards Board for Accountants ("IESBA Code") en de ethische vereisten die relevant zijn voor onze controle, en we hebben ons van onze andere ethische verantwoordelijkheden gekweten in overeenstemming met deze vereisten en de IESBA Code. Wij achten de verkregen controle-informatie toereikend en geschikt als grondslag voor ons oordeel.

Verantwoordelijkheden van de leiding en de met governance belaste personen

3.1.2. Overeenkomstig de artikelen 310-325 van het VWEU en de financiële reglementen van de GO's is de leiding van een GO verantwoordelijk voor het opstellen en weergeven van de rekeningen op basis van de internationaal aanvaarde boekhoudnormen voor de overheidssector, alsmede voor de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen. Deze verantwoordelijkheid omvat het ontwerpen, invoeren en in stand houden van internebeheersingsmaatregelen die relevant zijn voor het opmaken en weergeven van financiële overzichten die geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten bevatten. De leiding dient er ook voor te zorgen dat de in de financiële overzichten weergegeven activiteiten, financiële verrichtingen en informatie in overeenstemming zijn met het regelgevingskader van de autoriteiten waar ze onder vallen.

3.1.3. Bij het opstellen van de rekeningen is de leiding verantwoordelijk voor het beoordelen van het vermogen van de GO om haar activiteiten voort te zetten, voor het in voorkomend geval melden van kwesties die verband houden met de bedrijfscontinuïteit en voor het hanteren van het boekhoudkundige continuïteitsbeginsel, tenzij de leiding voornemens is om de entiteit te liquideren of om haar activiteiten stop te zetten, of als er geen realistisch alternatief bestaat.

3.1.4. Degenen die belast zijn met governance zijn verantwoordelijk voor de supervisie van het proces van financiële verslaglegging over de GO's.

De verantwoordelijkheden van de auditor voor de controle van de rekeningen en de onderliggende verrichtingen

3.1.5. Onze doelstellingen bestaan erin, redelijke zekerheid te verkrijgen dat de rekeningen van de GO's geen afwijkingen van materieel belang vertonen en dat de onderliggende verrichtingen wettig en regelmatig zijn, alsmede op basis van onze controle het Europees Parlement en de Raad een betrouwbaarheidsverklaring te verschaffen over de betrouwbaarheid van de rekeningen en de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen. Redelijke zekerheid is een hoge mate van zekerheid, maar geen garantie dat bij een controle een materiële afwijking of niet-conformiteit altijd zal worden opgespoord. Deze kan voortkomen uit fraude of fouten en wordt van materieel belang geacht indien hiervan, afzonderlijk of geaggregeerd, redelijkerwijs zou kunnen worden verwacht dat deze invloed heeft op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze rekeningen nemen.

3.1.6. Voor de ontvangsten verifiëren wij de van de Commissie, andere partners of deelnemende landen ontvangen bijdragen en beoordelen wij de procedures van de GO's voor het innen van andere inkomsten, voor zover van toepassing.

3.1.7. Ten aanzien van de uitgaven onderzoeken wij betalingsverrichtingen wanneer de uitgaven zijn gedaan, geboekt en goedgekeurd. Dit onderzoek betreft alle soorten betalingen (inclusief die voor de verwerving van activa) behalve voorschotten op het moment waarop deze worden gedaan. Voorschotbetalingen worden onderzocht wanneer de ontvanger van de middelen het passende gebruik ervan aantoont en een GO dit als rechtvaardiging accepteert door het afwikkelen van de voorschotbetaling in hetzelfde jaar of later.

3.1.8. In overeenstemming met de ISA's en ISSAI's passen wij professionele oordeelsvorming toe en houden wij gedurende de hele controle een professioneel-kritische instelling. Daarnaast:

— identificeren en beoordelen we de risico's op afwijkingen van materieel belang in de rekeningen en op niet-conformiteit van materieel belang van de onderliggende verrichtingen met vereisten uit de wet- en regelgeving van de Europese Unie, hetzij door fraude, hetzij door fouten, ontwerpen we in het licht van die risico's controleprocedures en voeren we deze uit, en verkrijgen we controle-informatie die toereikend is en geschikt als grondslag voor onze oordelen. Het risico dat een afwijking of niet-conformiteit van materieel belang als gevolg van fraude niet wordt ontdekt is groter dan bij fouten, aangezien er bij fraude sprake kan zijn van collusie, vervalsing, opzettelijke omissies, verkeerde voorstellingen van zaken of het terzijde stellen van de internebeheersingsmaatregelen;

— verkrijgen we inzicht in de internebeheersingsmaatregelen die relevant zijn voor de controle om controleprocedures op te zetten die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn, maar niet om een oordeel uit te spreken over de doeltreffendheid van de interne beheersing;

— beoordelen we de geschiktheid van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaglegging en van de redelijkheid van de boekhoudkundige schattingen en de daarmee samenhangende informatieverschaffing door de leiding;

— trekken we conclusies over de adequaatheid van de wijze waarop de leiding het continuïteitsbeginsel hanteert en, op basis van de verkregen controle-informatie, over het al dan niet bestaan van materiële onzekerheden die verband houden met gebeurtenissen of omstandigheden die mogelijk aanzienlijke twijfel doen rijzen over het vermogen van een GO om haar bedrijfsactiviteiten voort te zetten. Als we tot de conclusie komen dat er een materiële onzekerheid bestaat, zijn we verplicht in ons verslag als auditor de aandacht te vestigen op de gerelateerde informatie in de rekeningen of, indien de informatie ontoereikend is, ons oordeel aan te passen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die we hebben verkregen tot de datum van vaststelling van ons verslag als auditor. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een entiteit haar bedrijfsactiviteiten niet langer kan voortzetten;

— evalueren we de algemene presentatie, structuur en inhoud van de rekeningen, met inbegrip van de vermelde informatie, en beoordelen we of de rekeningen een getrouw beeld geven van de onderliggende verrichtingen en gebeurtenissen;

— verkrijgen we voldoende passende controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de GO om een oordeel te formuleren over de rekeningen en de onderliggende verrichtingen. Wij zijn verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de controle. We blijven als enige verantwoordelijk voor onze controleoordelen;

— houden we rekening met de controlewerkzaamheden die de onafhankelijke externe auditor heeft verricht ten aanzien van de rekeningen van de GO's, zoals bepaald in artikel 70, lid 6, van het Financieel Reglement van de EU[19].

3.1.9. Wij communiceren met de leiding onder meer over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over significante controlebevindingen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de internebeheersingsmaatregelen die we tijdens onze controle constateren.

[19] Verordening (EU, Euratom) 2018/1046 van het Europees Parlement en de Raad (PB L 193 van 30.7.2018, blz. 1).

3.1.10. We bepalen welke van de punten die we met de GO's hebben besproken, het belangrijkst waren bij de controle van de rekeningen over de huidige periode en dus de essentiële controleaangelegenheden vormen. Wij beschrijven deze aangelegenheden in ons verslag als auditor, tenzij openbaarmaking ervan verboden is op grond van de wet- en regelgeving of we, in zeer uitzonderlijke omstandigheden, besluiten dat een aangelegenheid niet in ons verslag moet worden opgenomen omdat redelijkerwijs te verwachten is dat de negatieve gevolgen daarvan zwaarder wegen dan de voordelen van een dergelijke mededeling voor het algemeen belang.

Gemeenschappelijke ondernemingen die EU-kaderprogramma's uitvoeren

3.2. De Gemeenschappelijke Onderneming voor de realisering van het Europese nieuwe generatie luchtverkeersbeveiligingssysteem (Sesar)

Inleiding

3.2.1. De GO voor de realisering van het Europese nieuwe generatie luchtverkeersbeveiligingssysteem (Sesar), gevestigd te Brussel, werd in februari 2007 opgericht voor een periode van acht jaar[20] (Sesar 1). In juni 2014 wijzigde de Raad de oprichtingsverordening en verlengde hij de looptijd van de GO tot 31 december 2024[21] (Sesar 2020).

3.2.2. De GO Sesar is een publiek-privaat partnerschap voor de ontwikkeling van gemoderniseerd luchtverkeersbeheer (air traffic management — ATM) in Europa. De oprichtende leden zijn de Europese Unie (EU), vertegenwoordigd door de Commissie (DG MOVE), en de Europese Organisatie voor de Veiligheid van de Luchtvaart (Eurocontrol)[22]. Na een oproep in 2015 tot het indienen van blijken van belangstelling werden 19 publieke en private entiteiten uit de luchtvaartindustrie lid van de GO. Daaronder bevinden zich vliegtuigbouwers, fabrikanten van grond- en vliegtuigapparatuur, verleners van luchtvaartnavigatiediensten en van luchthavendiensten.

---

[20] Verordening (EG) nr. 219/2007 van de Raad van 27 februari 2007 betreffende de oprichting van een gemeenschappelijke onderneming voor de realisering van het Europese nieuwe generatie systeem voor luchtverkeersbeheer (SESAR) (PB L 64 van 2.3.2007, blz. 1), gewijzigd bij Verordening (EG) nr. 1361/2008 (PB L 352 van 31.12.2008, blz. 12).

[21] Verordening (EU) nr. 721/2014 van de Raad van 16 juni 2014 houdende wijziging van Verordening (EG) nr. 219/2007 betreffende de oprichting van een Gemeenschappelijke Onderneming voor de realisering van het Europese nieuwe generatie luchtverkeersbeveiligingssysteem (Sesar), voor wat de verlenging van de looptijd van de gemeenschappelijke onderneming tot 2024 betreft (PB L 192 van 1.7.2014, blz. 1).

[22] Eurocontrol is een internationale organisatie in handen van 41 lidstaten. De EU heeft onderdelen van haar verordeningen betreffende het gemeenschappelijk Europees luchtruim aan Eurocontrol gedelegeerd, en daarmee is laatstgenoemde de centrale organisatie voor de coördinatie en planning van de luchtverkeersleiding voor heel Europa geworden. De EU is zelf partij bij, en alle EU-lidstaten zijn lid van Eurocontrol.

3.2.3. ***Tabel 3.2.1*** bevat de belangrijkste cijfers met betrekking tot de GO[23].

Tabel 3.2.1 — De belangrijkste cijfers met betrekking tot de GO

	2020	2019
Begroting voor nieuwe betalingskredieten (in miljoen EUR)	119,5	125,7
Begroting voor nieuwe vastleggingskredieten (in miljoen EUR)	151,3	119,6
Beschikbare begroting voor betalingen (in miljoen EUR) ([1])	179,2	183,3
Beschikbare begroting voor vastleggingen (in miljoen EUR) ([1])	163,2	161,0
Totaalaantal personeelsleden per 31 december ([2])	38	40

([1]) De beschikbare begroting omvat niet-gebruikte kredieten van voorgaande jaren die de GO opnieuw heeft opgenomen in de begroting van het huidige jaar, bestemmingsontvangsten en herschikkingen naar het volgende jaar.

([2]) Het personeelsbestand bestaat uit ambtenaren, tijdelijke functionarissen, arbeidscontractanten en gedetacheerde nationale deskundigen.

Bron: Door de GO verstrekte gegevens.

Informatie tot staving van de betrouwbaarheidsverklaring

3.2.4. De controleaanpak die wij hanteren, omvat analytische controleprocedures, rechtstreekse gegevensgerichte toetsing van verrichtingen bij de GO en begunstigden en een beoordeling van de essentiële controles van de toezicht- en controlesystemen van de GO. De resultaten van deze werkzaamheden werden aangevuld met controle-informatie afkomstig uit het werk van andere auditors alsmede een analyse van de door de leiding van de GO verstrekte informatie.

3.2.5. Zie deel 3.1 van het verslag voor de beschrijving van de grondslag voor het oordeel, de verantwoordelijkheden van de leiding en de met governance belaste personen en de verantwoordelijkheden van de auditor voor de controle van de rekeningen en de onderliggende verrichtingen. De handtekening op bladzijde ***147*** maakt integrerend deel uit van het oordeel.

[23] Meer informatie over de bevoegdheden en activiteiten van de GO is te vinden op haar website: www.sesarju.eu.

De aan het Europees Parlement en de Raad voorgelegde betrouwbaarheidsverklaring van de Rekenkamer — verslag van de onafhankelijke auditor

Oordeel

3.2.6. Wij hebben het volgende gecontroleerd:

a) de rekeningen van de GO, die bestaan uit de financiële overzichten[24] en de verslagen over de uitvoering van de begroting[25] betreffende het per 31 december 2020 afgesloten begrotingsjaar, en

b) de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij die rekeningen, zoals voorgeschreven in artikel 287 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU).

Betrouwbaarheid van de rekeningen

Oordeel over de betrouwbaarheid van de rekeningen

3.2.7. Naar ons oordeel geven de rekeningen van de GO over het op 31 december 2020 afgesloten begrotingsjaar op alle materiële punten een getrouw beeld van de financiële situatie van de GO per 31 december 2020, van de resultaten van haar verrichtingen en kasstromen en van de veranderingen van de nettoactiva in het op die datum afgesloten begrotingsjaar, overeenkomstig haar financieel reglement en de door de rekenplichtige van de Commissie vastgestelde boekhoudregels. Deze zijn gebaseerd op internationaal aanvaarde boekhoudnormen voor de overheidssector.

[24] De financiële overzichten omvatten de balans en de staat van de financiële resultaten, het kasstroomoverzicht en het mutatieoverzicht van de nettoactiva, alsook een overzicht van de belangrijkste grondslagen voor financiële verslaglegging en andere toelichtingen.

[25] De verslagen over de uitvoering van de begroting omvatten de verslagen waarin alle begrotingsverrichtingen en de bijbehorende toelichtingen zijn samengevoegd.

Wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij de rekeningen

Ontvangsten

Oordeel over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende ontvangsten bij de rekeningen

3.2.8. Naar ons oordeel zijn de onderliggende ontvangsten bij de rekeningen betreffende het per 31 december 2020 afgesloten begrotingsjaar op alle materiële punten wettig en regelmatig.

Betalingen

Oordeel over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende betalingen bij de rekeningen

3.2.9. Naar ons oordeel zijn de onderliggende betalingen bij de rekeningen betreffende het per 31 december 2020 afgesloten begrotingsjaar op alle materiële punten wettig en regelmatig.

3.2.10. De hiernavolgende opmerkingen doen niets af aan het oordeel van de ERK.

Opmerkingen over de uitvoering van de KP7-begroting

3.2.11. Het Sesar 1-programma werd in 2016 formeel afgesloten en de laatste corrigerende terugbetalingen aan begunstigden voor de te veel ontvangen contante bijdragen voor de KP7-projecten vonden in 2020 plaats.

3.2.12. In ***tabel 3.2.2*** is een overzicht te vinden van de bijdragen van de leden aan Sesar 1 eind 2020.

Tabel 3.2.2 — Bijdragen van de leden aan Sesar 1 (in miljoen EUR)

	Bijdragen van de leden (overeenkomstig de oprichtingsverordening)			Bijdragen van de leden (per 31.12.2020)				
Leden	Activiteiten van de GO	Aanvullende activiteiten (1)	Totaal	In contanten	In natura gevalideerd	In natura gerapporteerd, niet gevalideerd	In natura voor aanvullende activiteiten	Totaal
EU (DG MOVE)	700,0	N.v.t.	700,0	610,2	0,0	0,0	N.v.t.	610,2
Eurocontrol	700,0	N.v.t.	700,0	133,0	422,9	0,0	N.v.t.	555,9
Private leden	584,3	N.v.t.	584,3	23,7	512,6	0,0	N.v.t.	536,3
Totaal	1 984,3	N.v.t.	1 984,3	766,9	935,5	0,0	N.v.t.	1 702,4

(1) Aanvullende activiteiten vallen buiten de reikwijdte van de controle van de ERK.

Bron: Door de GO verstrekte gegevens.

Opmerking over de uitvoering van de Horizon 2020-begroting

3.2.13. In ***tabel 3.2.3*** is een overzicht te vinden van de bijdragen van de leden aan Sesar 2020 eind 2020.

Tabel 3.2.3 — Bijdragen van de leden aan Sesar 2020 (in miljoen EUR)

	Bijdragen van de leden (overeenkomstig de oprichtingsverordening)			Bijdragen van de leden (per 31.12.2020)				
Leden	Activiteiten van de GO	Aanvullende activiteiten (1)	Totaal	In contanten	In natura gevalideerd	In natura gerapporteerd, niet gevalideerd	In natura voor aanvullende activiteiten	Totaal
EU (DG MOVE)	585,0	N.v.t.	585,0	441,6	0,0	0,0	N.v.t.	441,6
Eurocontrol	500,0	N.v.t.	500,0	14,9	186,3	51,4	N.v.t.	252,6
Private leden	500,0	N.v.t.	500,0	6,6	150,5	41,8	N.v.t.	198,9
Totaal	1 585,0	N.v.t.	1 585,0	463,1	336,8	93,2	N.v.t.	893,1

(1) Aanvullende activiteiten vallen buiten de reikwijdte van de controle van de ERK.

Bron: Door de GO verstrekte gegevens.

3.2.14. Wat betreft de beschikbare begroting van de GO van 2020 voor Horizon 2020-projecten, bedroeg het uitvoeringspercentage 87,1 % voor vastleggingskredieten en 81,9 % voor betalingskredieten.

3.2.15. In januari 2020 ontving de GO van DG MOVE aanvullende middelen van de Connecting Europe Facility (CEF) ten bedrage van 6 miljoen EUR in het kader van de U-Space-delegatieovereenkomst (tweede en laatste tranche). De GO heeft de ontvangen CEF-middelen echter niet door middel van een gewijzigde begroting in de begroting 2020 opgenomen en deze evenmin in aanmerking genomen bij de planning van de werkelijke behoeften voor begrotingsonderdeel 3700. Daardoor had de GO eind 2020 slechts 21,2 miljoen EUR (ofwel 58 %) uitgevoerd van de definitieve totale beschikbare begroting voor betalingen voor begrotingsonderdeel 3700 ten bedrage van 36,8 miljoen EUR.

De Gemeenschappelijke Onderneming voor de realisering van het Europese nieuwe generatie luchtverkeersbeveiligingssysteem (Sesar)

Opmerkingen over de internebeheersingsmaatregelen

3.2.16. De GO heeft betrouwbare procedures voor controles vooraf opgezet die zijn gebaseerd op controles van stukken op financieel en operationeel gebied. In 2020 heeft de GO het internecontrolekader (internal control framework — ICF) van de Commissie ingevoerd, dat is gebaseerd op 17 internecontrolebeginselen. Voor de jaarlijkse zelfbeoordeling en monitoring van de doeltreffendheid van de door het ICF vereiste controleactiviteiten heeft de GO relevante indicatoren ontwikkeld voor alle internecontrolebeginselen en bijbehorende kenmerken.

3.2.17. Wat Horizon 2020-betalingen betreft, is de gemeenschappelijke auditdienst (GAD) van de Commissie verantwoordelijk voor de controles achteraf. Op basis van de resultaten van de controles achteraf die eind 2020 beschikbaar waren, heeft de GO een representatief foutenpercentage van 3,46 % en een restfoutenpercentage van 1,00 % gerapporteerd voor Horizon 2020-projecten (verrekeningen en saldobetalingen)[26]. In haar voorstel voor de Horizon 2020-verordening[27] schreef de Commissie: “Met betrekking tot de onderzoekskosten in het kader van Horizon 2020, is de Commissie dan ook van mening dat een foutenrisico op jaarbasis tussen de 2 en 5 % een realistische doelstelling is, gelet op de kosten van controles, de voorgestelde vereenvoudigingsmaatregelen om de complexiteit van de regels te verminderen en het inherente risico dat verbonden is aan de terugbetalingskosten van het onderzoekproject. Het uiteindelijk beoogde resterende foutenpercentage bij de sluiting van de programma’s, nadat rekening is gehouden met het financiële effect van alle audits en corrigerende en herstelmaatregelen, is te komen tot een niveau dat zo dicht mogelijk bij 2 % blijft.”

3.2.18. Als onderdeel van de controles van operationele betalingen controleerden wij een willekeurige steekproef van in 2020 verrichte Horizon 2020-betalingen op het niveau van de eindbegunstigden om de foutenpercentages van de controles achteraf te kunnen bevestigen[28]. Uit deze gedetailleerde controles bleken geen fouten of controlegebreken bij de GO-begunstigden in de steekproef waarover verslag moet worden uitgebracht.

Follow-up van de opmerkingen van voorgaande jaren

3.2.19. De ***bijlage*** bevat een overzicht van de corrigerende maatregelen die zijn getroffen naar aanleiding van de opmerkingen van de ERK van voorgaande jaren.

---

[26] Geconsolideerd jaarlijks activiteitenverslag 2020 van de GO Sesar, punt 2.7.4.

[27] COM(2011) 809 final.

[28] Wat de bij de begunstigden getoetste subsidiebetalingsverrichtingen betreft, ligt de meldingsdrempel voor kwantificeerbare fouten bij 1 % van de gecontroleerde kosten.

Bijlage — Follow-up van de opmerkingen van voorgaande jaren

Jaar	Opmerkingen van de ERK	Status van de corrigerende maatregel (Afgerond/Loopt nog/Nog af te handelen/N.v.t.)
2018	Eind 2018, ten tijde van de afsluitingsfase van het Sesar 1-programma, had de GO nog 61,4 miljoen EUR aan vastleggingen openstaan. Aangezien het programma eind 2016 werd afgesloten en de laatste subsidiebetaling eind 2017 werd gedaan, zullen deze aan de GO toegewezen middelen niet volledig worden benut.	N.v.t.
2019	Eind 2019 bedroeg het overschot aan contante bijdragen voor het Sesar 1-programma 30,7 miljoen EUR. Op basis van de boekhoudkundige informatie van de GO moet dit bedrag als volgt worden terugbetaald aan de respectieve GO-leden: 23,8 miljoen EUR aan de Commissie, 4,8 miljoen EUR aan Eurocontrol en 2,1 miljoen EUR aan de uit de industrie afkomstige leden. Bij het uitblijven van een pragmatische oplossing voor een vroegtijdige terugbetaling blijven deze middelen bij de GO zonder dat ze worden ingezet voor onderzoeksprojecten, wat in strijd is met het beginsel van goed financieel beheer.	Afgerond
2019	De GO is verplicht om het nieuwe internecontrolekader (ICF) van de Commissie in te voeren, dat gebaseerd is op 17 internecontrolebeginselen. Eind 2019 had de GO al een kloofanalyse uitgevoerd op basis van het bestaande internecontrolesysteem en indicatoren (“middelen” genoemd) vastgesteld voor de meeste nieuwe internecontrolebeginselen en bijbehorende kenmerken. De meeste van deze indicatoren had echter betrekking op het bestaan van de controleactiviteit en niet op de doeltreffendheid daarvan. De GO moet relevante essentiële controle-indicatoren verder ontwikkelen om de doeltreffendheid van haar controleactiviteiten te beoordelen en controlegebreken op te sporen.	Afgerond

Antwoord van de Gemeenschappelijke Onderneming

3.2.15. De Gemeenschappelijke Onderneming Sesar stemt in met de opmerking, maar wenst te benadrukken dat de door de Rekenkamer genoemde bestemmingsontvangsten uitsluitend zijn gebruikt voor de financiering van de betreffende taken die de Europese Commissie haar heeft toevertrouwd, zoals formeel vastgelegd in de delegatieovereenkomst inzake U-space met referentienummer MOVE/E3/DA/2017-564/SI2.771010 (ondertekend op 13.12.2017).

De Gemeenschappelijke Onderneming Sesar brengt op jaarbasis verslag uit over de activiteiten die zijn verricht ter uitvoering van de delegatieovereenkomst inzake U-space, zoals bepaald in artikel 21, lid 1, van de bovengenoemde delegatieovereenkomst. Het jaarlijkse uitvoeringsverslag wordt gedeeld met de Europese Commissie en het Europees Parlement en behelst een nauwkeurige monitoring met afzonderlijke en specifieke cashflowtabellen. Daarnaast bevat het geconsolideerde jaarlijkse activiteitenverslag van de Gemeenschappelijke Onderneming Sesar een specifiek hoofdstuk over de uitvoering van de U-space-activiteiten.

3.3. De Gemeenschappelijke Onderneming Clean Sky (Clean Sky)

Inleiding

3.3.1. De GO voor de toepassing van het gezamenlijk technologie-initiatief in de luchtvaart (de GO Clean Sky), gevestigd te Brussel, werd in december 2007 binnen het zevende kaderprogramma voor onderzoek (KP7) opgericht voor een periode van tien jaar[29] (Clean Sky 1). Op 6 mei 2014 verlengde de Raad de looptijd van de GO tot 31 december 2024[30] (Clean Sky 2).

3.3.2. De GO is een publiek-privaat partnerschap voor onderzoek en innovatie in de luchtvaart. De oprichtende leden van de GO in het kader van de nieuwe verordening zijn de Europese Unie (EU), vertegenwoordigd door de Commissie (DG RTD), en de private leden, bestaande uit de industriële leiders en geassocieerde leden van demonstratiemodellen van geïntegreerde technologie (Integrated Technology Demonstrators — ITD's), innovatieve vliegtuigdemonstratieplatforms (Innovative Aircraft Demonstrator Platforms — IADP's) en horizontale terreinen (Transverse Areas — TA's). Daarnaast werkt de GO samen met "kernpartners" uit de industrie die worden geselecteerd aan de hand van openbare en vergelijkende oproepen[31]. Deze partners kregen de status van privaat lid krachtens de oprichtingsverordening van Clean Sky 2.

---

[29] Verordening (EG) nr. 71/2008 van de Raad van 20 december 2007 betreffende de oprichting van de gemeenschappelijke onderneming Clean Sky (PB L 30 van 4.2.2008, blz. 1).

[30] Verordening (EU) nr. 558/2014 van de Raad van 6 mei 2014 tot oprichting van de Gemeenschappelijke Onderneming Clean Sky 2 (PB L 169 van 7.6.2014, blz. 77).

[31] In 2008 namen 16 leiders en 66 geassocieerde leden deel aan de eerste fase van de GO Clean Sky (het Clean Sky 1-programma). Overeenkomstig artikel 4, lid 6, van de statuten, die als bijlage zijn gevoegd bij Verordening (EU) nr. 558/2014 van de Raad, behouden geassocieerde leden in het kader van het Clean Sky 1-programma hun status totdat hun onderzoeksactiviteiten zijn afgerond, en uiterlijk tot 31 december 2017. Na de afronding van de vierde oproep voor kernpartners, die in 2016 werd gedaan, sloot de GO de procedure voor de selectie en toetreding van leden in 2017 af met in totaal meer dan 230 juridische entiteiten die betrokken zijn bij het Clean Sky 2-programma. Deze omvatten de 16 leiders met de aan hen verbonden entiteiten en de derde partijen waarmee zij een band hebben, en de geselecteerde kernpartners met de aan hen verbonden entiteiten en de derde partijen waarmee zij een band hebben.

3.3.3. *Tabel 3.3.1* bevat de belangrijkste cijfers met betrekking tot de GO[32].

Tabel 3.3.1 — De belangrijkste cijfers met betrekking tot de GO

	2020	2019
Begroting voor nieuwe betalingskredieten (in miljoen EUR)	315,6	327,8
Begroting voor nieuwe vastleggingskredieten (in miljoen EUR)	315,7	294,9
Beschikbare begroting voor betalingen (in miljoen EUR) ([1])	356,6	341,4
Beschikbare begroting voor vastleggingen (in miljoen EUR) ([1])	346,7	305,8
Totaalaantal personeelsleden per 31 december ([2])	43	42

([1]) De beschikbare begroting omvat niet-gebruikte kredieten van voorgaande jaren die de GO opnieuw heeft opgenomen in de begroting van het huidige jaar, bestemmingsontvangsten en herschikkingen naar het volgende jaar.

([2]) Het personeelsbestand bestaat uit ambtenaren, tijdelijke functionarissen, arbeidscontractanten en gedetacheerde nationale deskundigen.

Bron: Door de GO verstrekte gegevens.

Informatie tot staving van de betrouwbaarheidsverklaring

3.3.4. De controleaanpak die wij hanteren, omvat analytische controleprocedures, rechtstreekse gegevensgerichte toetsing van verrichtingen bij de GO en begunstigden en een beoordeling van de essentiële controles van de toezicht- en controlesystemen van de GO. De resultaten van deze werkzaamheden werden aangevuld met controle-informatie afkomstig uit het werk van andere auditors alsmede een analyse van de door de leiding van de GO verstrekte informatie.

3.3.5. Zie deel 3.1 van het verslag voor de beschrijving van de grondslag voor het oordeel, de verantwoordelijkheden van de leiding en de met governance belaste personen en de verantwoordelijkheden van de auditor voor de controle van de rekeningen en de onderliggende verrichtingen. De handtekening op bladzijde ***147*** maakt integrerend deel uit van het oordeel.

[32] Meer informatie over de bevoegdheden en activiteiten van de GO is te vinden op haar website: www.cleansky.eu.

De aan het Europees Parlement en de Raad voorgelegde betrouwbaarheidsverklaring van de Rekenkamer — verslag van de onafhankelijke auditor

Oordeel

3.3.6. Wij hebben het volgende gecontroleerd:

a) de rekeningen van de GO, die bestaan uit de financiële overzichten[33] en de verslagen over de uitvoering van de begroting[34] betreffende het per 31 december 2020 afgesloten begrotingsjaar, en

b) de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij die rekeningen, zoals voorgeschreven in artikel 287 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU).

Betrouwbaarheid van de rekeningen

Oordeel over de betrouwbaarheid van de rekeningen

3.3.7. Naar ons oordeel geven de rekeningen van de GO over het op 31 december 2020 afgesloten begrotingsjaar op alle materiële punten een getrouw beeld van de financiële situatie van de GO per 31 december 2020, van de resultaten van haar verrichtingen en kasstromen en van de veranderingen van de nettoactiva in het op die datum afgesloten begrotingsjaar, overeenkomstig haar financieel reglement en de door de rekenplichtige van de Commissie vastgestelde boekhoudregels. Deze zijn gebaseerd op internationaal aanvaarde boekhoudnormen voor de overheidssector.

[33] De financiële overzichten omvatten de balans en de staat van de financiële resultaten, het kasstroomoverzicht en het mutatieoverzicht van de nettoactiva, alsook een overzicht van de belangrijkste grondslagen voor financiële verslaglegging en andere toelichtingen.

[34] De verslagen over de uitvoering van de begroting omvatten de verslagen waarin alle begrotingsverrichtingen en de bijbehorende toelichtingen zijn samengevoegd.

Wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij de rekeningen

Ontvangsten

Oordeel over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende ontvangsten bij de rekeningen

3.3.8. Naar ons oordeel zijn de onderliggende ontvangsten bij de rekeningen betreffende het per 31 december 2020 afgesloten begrotingsjaar op alle materiële punten wettig en regelmatig.

Betalingen

Oordeel over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende betalingen bij de rekeningen

3.3.9. Naar ons oordeel zijn de onderliggende betalingen bij de rekeningen betreffende het per 31 december 2020 afgesloten begrotingsjaar op alle materiële punten wettig en regelmatig.

3.3.10. De hiernavolgende opmerkingen doen niets af aan het oordeel van de ERK.

Opmerking over de uitvoering van de KP7-begroting

3.3.11. In *tabel 3.3.2* is een overzicht te vinden van de bijdragen van de leden aan Clean Sky 1 eind 2020. In 2020 waren er geen wijzigingen in de bijdragen van de leden aan het KP7-programma.

Tabel 3.3.2 — Bijdragen van de leden aan Clean Sky 1 (in miljoen EUR)

	Bijdragen van de leden (overeenkomstig de oprichtingsverordening en juridische besluiten)			Bijdragen van de leden (op 31.12.2020)				
Leden	Activiteiten van de GO	Aanvullende activiteiten (1)	Totaal	In contanten	In natura gevalideerd	In natura gerapporteerd, niet gevalideerd	In natura voor aanvullende activiteiten	Totaal
EU (DG RTD)	800,0	N.v.t.	800,0	800,0	0,0	0,0	N.v.t.	800,0
Private leden	600,0	N.v.t.	600,0	14,9	593,0	0,0	N.v.t.	607,9
Totaal	1 400,0	N.v.t.	1 400,0	814,9	593,0	0,0	N.v.t.	1 407,9

(1) Aanvullende activiteiten vallen buiten de reikwijdte van de controle van de ERK.

Bron: Door de GO verstrekte gegevens.

Opmerking over de uitvoering van de Horizon 2020-begroting

3.3.12. In ***tabel 3.3.3*** is een overzicht te vinden van de bijdragen van de leden aan Clean Sky 2 eind 2020.

Tabel 3.3.3 — Bijdragen van de leden aan Clean Sky 2 (in miljoen EUR)

	Bijdragen van de leden (overeenkomstig de oprichtingsverordening en juridische besluiten)			Bijdragen van de leden (op 31.12.2020)				
Leden	Activiteiten van de GO	Aanvullende activiteiten (1)	Totaal	In contanten	In natura gevalideerd	In natura gerapporteerd, niet gevalideerd	In natura voor aanvullende activiteiten	Totaal
EU (DG RTD)	1 755,0	0,0	1 755,0	1 451,0	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	1 451,0
Private leden	1 228,5	965,3	2 193,8	23,1	581,3	136,3	1 144,2	1 884,9
Totaal	2 983,5	965,3	3 948,8	1 474,1	581,3	136,3	1 144,2	3 335,9

(1) Aanvullende activiteiten vallen buiten de reikwijdte van de controle van de ERK.

Bron: Door de GO verstrekte gegevens.

3.3.13. Wat betreft de beschikbare begroting van 2020 van de GO voor betalingen voor Horizon 2020-projecten, heeft de COVID-19-pandemie geleid tot een vertraging bij de subsidieovereenkomsten voor partners en een onderbesteding van de subsidieovereenkomsten 2018-2019 voor leden. Het laatstgenoemde leidde tot aanzienlijke terugvorderingen van te veel betaalde voorfinanciering, waardoor de operationele betalingskredieten (interne bestemmingsontvangsten) in 2020 toenamen tot 22,6 miljoen EUR. Deze situatie had een negatieve invloed op het uitvoeringspercentage van de operationele begroting voor betalingen, dat eind 2020 82,6 % bedroeg (2019: 97,2 %). Tot slot heeft de GO, in strijd met haar financieel reglement, het krediet van de voorgaande jaren ter waarde van 13,3 miljoen EUR, dat opnieuw in de operationele begroting van 2020 was opgenomen, niet volledig benut voordat de betalingskredieten van dat jaar waren gebruikt.

3.3.14. De GO heeft de begroting voor betalingen voor haar infrastructuur- en communicatie-uitgaven (ongeveer 1,5 % van de totale beschikbare begroting voor betalingen van de GO) voor het begrotingsjaar 2020 meer dan verdubbeld. Deze verdubbeling van de begroting voor betalingen en de impact van de COVID-19-pandemie op de geplande kosten voor IT, communicatie, evenementen- en andere externe diensten resulteerden in een laag uitvoeringspercentage van 42,7 % eind 2020 (2019: 98,7 %).

Opmerkingen over de internebeheersingsmaatregelen

3.3.15. De GO heeft betrouwbare procedures voor controles vooraf opgezet die zijn gebaseerd op controles van stukken op financieel en operationeel gebied. In 2020 heeft de GO het internecontrolekader (internal control framework — ICF) van de Commissie ingevoerd, dat is gebaseerd op 17 internecontrolebeginselen. Voor de jaarlijkse zelfbeoordeling en monitoring

van de doeltreffendheid van de door het ICF vereiste controleactiviteiten heeft de GO relevante indicatoren ontwikkeld voor alle internecontrolebeginselen en bijbehorende kenmerken.

3.3.16. Wat de Horizon 2020-betalingen betreft, is de gemeenschappelijke auditdienst (GAD) van de Commissie verantwoordelijk voor de controles achteraf. Op basis van de resultaten van de controles achteraf die eind 2020 beschikbaar waren, heeft de GO een representatief foutenpercentage van 1,60 % en een restfoutenpercentage van 0,91 % gerapporteerd voor Horizon 2020-projecten (verrekeningen en saldobetalingen)[35]. In haar voorstel voor de Horizon 2020-verordening[36] schreef de Commissie: “Met betrekking tot de onderzoekskosten in het kader van Horizon 2020, is de Commissie dan ook van mening dat een foutenrisico op jaarbasis tussen de 2 en 5 % een realistische doelstelling is, gelet op de kosten van controles, de voorgestelde vereenvoudigingsmaatregelen om de complexiteit van de regels te verminderen en het inherente risico dat verbonden is aan de terugbetalingskosten van het onderzoekproject. Het uiteindelijk beoogde resterende foutenpercentage bij de sluiting van de programma’s, nadat rekening is gehouden met het financiële effect van alle audits en corrigerende en herstelmaatregelen, is te komen tot een niveau dat zo dicht mogelijk bij 2 % blijft.”

3.3.17. Als onderdeel van de controles van operationele betalingen controleerden wij een willekeurige steekproef van in 2020 verrichte Horizon 2020-betalingen op het niveau van de eindbegunstigden om de foutenpercentages van de controles achteraf te kunnen bevestigen[37]. Deze gedetailleerde controles hebben in één geval een fout aan het licht gebracht van meer dan 1 % van de gecontroleerde kosten. Deze fout had betrekking op gedeclareerde personeelskosten, waarbij de begunstigde het plafond voor het aantal aan het project gewerkte uren met betrekking tot personeel dat zonder tijdsregistratie uitsluitend aan het project werkte, niet volledig in acht had genomen.

Andere kwesties

3.3.18. Hoewel haar statutair personeel in de periode 2017-2020 onveranderd bleef (42 personeelsleden), verhoogde de GO in dezelfde periode het aantal ingezette uitzendkrachten aanzienlijk, namelijk van drie tot tien voltijdsequivalenten (fte's), wat een verhoging inhoudt van 8 % tot 24 % van het statutair personeel van de GO. De door de uitzendkrachten verrichte taken zijn echter niet eenmalig of van tijdelijke aard als gevolg van een uitzonderlijke toename van de werklast of de uitvoering van een eenmalige activiteit,

---

[35] Ontwerp van het jaarlijks activiteitenverslag 2020 van de GO Clean Sky, blz. 97.

[36] COM(2011) 809 final.

[37] Wat de bij de begunstigden getoetste subsidiebetalingsverrichtingen betreft, ligt de meldingsdrempel voor kwantificeerbare fouten bij 1 % van de gecontroleerde kosten.

maar hebben eerder een permanent karakter (bijv. assistent juridische dienst, secretariaatsondersteuning, communicatieassistent en assistent-projectleider). De GO creëert zo in feite vaste ambten die het aantal ambten dat in de personeelsformaties is bepaald, overschrijden. Dit wijst erop dat het statutair personeelsbestand van de GO ontoereikend is om de onderzoeks- en innovatieagenda en de bijbehorende werkplannen van de GO uit te voeren. Deze situatie brengt ook aanzienlijke risico's met zich mee voor de GO wat betreft het behoud van sleutelcompetenties, onduidelijke verantwoordingskanalen en een lagere efficiëntie van het personeel, wat negatieve gevolgen kan hebben voor de algemene prestaties van de GO.

Follow-up van de opmerkingen van voorgaande jaren

3.3.19. De ***bijlage*** bevat een overzicht van de corrigerende maatregelen die zijn getroffen naar aanleiding van de opmerkingen van de ERK van voorgaande jaren.

Bijlage — Follow-up van de opmerkingen van voorgaande jaren

Jaar	Opmerkingen van de ERK	Status van de corrigerende maatregel (Afgerond/Loopt nog/Nog af te handelen/N.v.t.)
2019	Als onderdeel van de controles van operationele betalingen controleerden wij een willekeurige steekproef van in 2019 verrichte Horizon 2020-betalingen op het niveau van de eindbegunstigden om de foutenpercentages van de controles achteraf te kunnen bevestigen. Uit deze gedetailleerde controles bleken systematische fouten met betrekking tot de gedeclareerde personeelskosten. De belangrijkste bronnen van fouten waren het gebruik van individuele productieve uren, wat verboden is indien kostendeclaraties gebaseerd zijn op maandelijkse uurtarieven, en het gebruik van eenheidstarieven, inclusief geraamde elementen die aanzienlijk afweken van de werkelijke eenheidstarieven. De resultaten wijzen op een verhoogd foutenrisico voor de GO wegens het grote aantal private leden en deelnemende verbonden entiteiten dat de Horizon 2020-projecten uitvoert.	Afgerond

Antwoord van de Gemeenschappelijke Onderneming

3.3.13. In het begin van 2020 had GO Clean Sky 2 alleen betalingskredieten met C1-financieringsbronnen. Na de eerste begrotingswijziging in mei 2020 werden ongebruikte kredieten opnieuw in de begroting opgenomen als C2-middelen. Het instrument voor subsidiebeheer van de Europese Commissie gaf het gebruik van deze C2-middelen echter geen prioriteit, dus zonder handmatig ingrijpen werden voor elke betaling C2-middelen gebruikt. Daardoor werden de C1-kredieten eerst gebruikt.

Uiteindelijk was GO Clean Sky 2 voornemens de C2-middelen te gebruiken voor de betalingen van aanvullende voorfinancieringen van SOL's voor 2020-2021 in de laatste maanden van 2020. Een aantal van deze betalingen moest echter worden uitgesteld tot begin 2021. De GO zal aanvullende monitoringmaatregelen nemen om ervoor te zorgen dat de opnieuw in de begroting opgenomen middelen als eerste worden gebruikt.

3.3.18. GO Clean Sky 2 heeft het aantal ingezette uitzendkrachten de afgelopen jaren telkens moeten verhogen vanwege door de inflexibele personeelsformatie veroorzaakte beperkingen. De reden hiervoor was het aantal toegenomen taken en de grotere werklast. Deze verhoging zal zich naar verwachting voortzetten, aangezien de GO zich momenteel aan het begin van een fase bevindt waarin twee programma's – het Clean Sky 2-programma en het nieuwe programma voor schone luchtvaart – parallel lopen, wat tot een nog grotere hoeveelheid werk zal leiden. Naast inspanningen om de efficiëntie van het personeel te vergroten, is de enige manier om het hoofd te bieden aan de toenemende werklast het gebruik van uitzendkrachten.

De GO CS 2 heeft risicobeperkende maatregelen genomen (zoals passende toezichtmechanismen, beperking van de taken voor uitzendkrachten tot niet-kerntaken en zorgen voor passende opleiding en begeleiding); deze situatie is echter niet optimaal op middellange en lange termijn. De oplossing zou zijn om de GO meer flexibiliteit te bieden met betrekking tot het aantal posten voor contractanten in de personeelsformatie.

3.4. De Gemeenschappelijke Onderneming voor het initiatief inzake innovatieve geneesmiddelen (IMI)

Inleiding

3.4.1. De GO voor het initiatief inzake innovatieve geneesmiddelen (IMI), gevestigd te Brussel, werd in december 2007[38] opgericht voor een periode van tien jaar (IMI 1). In mei 2014 stelde de Raad een nieuwe oprichtingsverordening vast waarmee de looptijd van de GO werd verlengd tot 31 december 2024[39] (IMI 2).

3.4.2. De GO is een publiek-privaat partnerschap voor onderzoek en innovatie op het gebied van gezondheid. De oprichtende leden van de GO zijn de Europese Unie (EU), vertegenwoordigd door de Commissie (DG RTD), en de farmaceutische sector, vertegenwoordigd door de Europese Federatie van Verenigingen van farmaceutische bedrijven (EFPIA).

[38] Verordening (EG) nr. 73/2008 van de Raad van 20 december 2007 tot oprichting van de gemeenschappelijke onderneming voor de uitvoering van het gezamenlijk technologie-initiatief inzake innovatieve geneesmiddelen (PB L 30 van 4.2.2008, blz. 38).

[39] Verordening (EU) nr. 557/2014 van de Raad van 6 mei 2014 tot oprichting van de Gemeenschappelijke Onderneming voor het initiatief innovatieve geneesmiddelen 2 (PB L 169 van 7.6.2014, blz. 54).

De Gemeenschappelijke Onderneming voor het initiatief inzake innovatieve geneesmiddelen (IMI)

3.4.3. *Tabel 3.4.1* bevat de belangrijkste cijfers met betrekking tot de GO[40].

Tabel 3.4.1 — De belangrijkste cijfers met betrekking tot de GO

	2020	2019
Begroting voor nieuwe betalingskredieten (in miljoen EUR)	233,8	200,1
Begroting voor nieuwe vastleggingskredieten (in miljoen EUR)	260,5	134,1
Beschikbare begroting voor betalingen (in miljoen EUR) ([1])	241,6	231,3
Beschikbare begroting voor vastleggingen (in miljoen EUR) ([1])	276,5	261,4
Totaalaantal personeelsleden per 31 december ([2])	53	53

([1]) De beschikbare begroting omvat niet-gebruikte kredieten van voorgaande jaren die de GO opnieuw heeft opgenomen in de begroting van het huidige jaar, bestemmingsontvangsten en herschikkingen naar het volgende jaar.

([2]) Het personeelsbestand bestaat uit ambtenaren, tijdelijke functionarissen, arbeidscontractanten en gedetacheerde nationale deskundigen.

Bron: Door de GO verstrekte gegevens.

Informatie tot staving van de betrouwbaarheidsverklaring

3.4.4. De controleaanpak die wij hanteren, omvat analytische controleprocedures, rechtstreekse gegevensgerichte toetsing van verrichtingen bij de GO en begunstigden en een beoordeling van de essentiële controles van de toezicht- en controlesystemen van de GO. De resultaten van deze werkzaamheden werden aangevuld met controle-informatie afkomstig uit het werk van andere auditors alsmede een analyse van de door de leiding van de GO verstrekte informatie.

3.4.5. Zie deel 3.1 van het verslag voor de beschrijving van de grondslag voor het oordeel, de verantwoordelijkheden van de leiding en de met governance belaste personen en de verantwoordelijkheden van de auditor voor de controle van de rekeningen en de onderliggende verrichtingen. De handtekening op bladzijde *147* maakt integrerend deel uit van het oordeel.

[40] Meer informatie over de bevoegdheden en activiteiten van de GO is te vinden op haar website: www.imi.europa.eu.

De aan het Europees Parlement en de Raad voorgelegde betrouwbaarheidsverklaring van de Rekenkamer — verslag van de onafhankelijke auditor

Oordeel

3.4.6. Wij hebben het volgende gecontroleerd:

a) de rekeningen van de GO, die bestaan uit de financiële overzichten[41] en de verslagen over de uitvoering van de begroting[42] betreffende het per 31 december 2020 afgesloten begrotingsjaar, en

b) de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij die rekeningen, zoals voorgeschreven in artikel 287 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU).

Betrouwbaarheid van de rekeningen

Oordeel over de betrouwbaarheid van de rekeningen

3.4.7. Naar ons oordeel geven de rekeningen van de GO over het op 31 december 2020 afgesloten begrotingsjaar op alle materiële punten een getrouw beeld van de financiële situatie van de GO per 31 december 2020, van de resultaten van haar verrichtingen en kasstromen en van de veranderingen van de nettoactiva in het op die datum afgesloten begrotingsjaar, overeenkomstig haar financieel reglement en de door de rekenplichtige van de Commissie vastgestelde boekhoudregels. Deze zijn gebaseerd op internationaal aanvaarde boekhoudnormen voor de overheidssector.

[41] De financiële overzichten omvatten de balans en de staat van de financiële resultaten, het kasstroomoverzicht en het mutatieoverzicht van de nettoactiva, alsook een overzicht van de belangrijkste grondslagen voor financiële verslaglegging en andere toelichtingen.

[42] De verslagen over de uitvoering van de begroting omvatten de verslagen waarin alle begrotingsverrichtingen en de bijbehorende toelichtingen zijn samengevoegd.

De Gemeenschappelijke Onderneming voor het initiatief inzake innovatieve geneesmiddelen (IMI)

Wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij de rekeningen

Ontvangsten

Oordeel over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende ontvangsten bij de rekeningen

3.4.8. Naar ons oordeel zijn de onderliggende ontvangsten bij de rekeningen betreffende het per 31 december 2020 afgesloten begrotingsjaar op alle materiële punten wettig en regelmatig.

Betalingen

Oordeel over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende betalingen bij de rekeningen

3.4.9. Naar ons oordeel zijn de onderliggende betalingen bij de rekeningen betreffende het per 31 december 2020 afgesloten begrotingsjaar op alle materiële punten wettig en regelmatig.

3.4.10. De hiernavolgende opmerkingen doen niets af aan het oordeel van de ERK.

Opmerking over de uitvoering van de KP7-begroting

3.4.11. In ***tabel 3.4.2*** is een overzicht te vinden van de bijdragen van de leden aan IMI 1 eind 2020.

Tabel 3.4.2 — Bijdragen van de leden aan IMI 1 (in miljoen EUR)

	Bijdragen van de leden (overeenkomstig de oprichtingsverordening)			Bijdragen van de leden (per 31.12.2020)				
Leden	Activiteiten van de GO	Aanvullende activiteiten (1)	Totaal	In contanten	In natura gevalideerd	In natura gerapporteerd, niet gevalideerd	In natura voor aanvullende activiteiten	Totaal
EU (DG RTD)	1 000,0	N.v.t.	1 000,0	931,1	0,0	0,0	N.v.t.	931,1
Private leden	1 000,0	N.v.t.	1 000,0	21,9	737,6	42,2	N.v.t.	801,7
Totaal	2 000,0	N.v.t.	2 000,0	953,0	737,6	42,2	N.v.t.	1 732,8

(1) Aanvullende activiteiten vallen buiten de reikwijdte van de controle van de ERK.

Bron: Door de GO verstrekte gegevens.

De Gemeenschappelijke Onderneming voor het initiatief inzake innovatieve geneesmiddelen (IMI)

3.4.12. Voor het hele KP7-programma had de GO eind 2020 965,7 miljoen EUR vastgelegd voor ondertekende KP7-subsidieovereenkomsten, waarvan 94,5 miljoen EUR (ofwel 10 %) de komende jaren nog moet worden betaald. Wat betreft de beschikbare begroting voor betalingen van de GO van 2020 voor KP7-projecten bedroeg het uitvoeringspercentage voor betalingskredieten 96 %.

Opmerkingen over de uitvoering van de Horizon 2020-begroting

3.4.13. In ***tabel 3.4.3*** is een overzicht te vinden van de bijdragen van de leden aan IMI 2 eind 2020.

Tabel 3.4.3 — Bijdragen van de leden aan IMI 2 (in miljoen EUR)

	Bijdragen van de leden (overeenkomstig de oprichtingsverordening)			Bijdragen van de leden (per 31.12.2020)				
Leden	Activiteiten van de GO	Aanvullende activiteiten (1)	Totaal	In contanten	In natura gevalideerd	In natura gerapporteerd, niet gevalideerd	In natura voor aanvullende activiteiten	Totaal
EU (DG RTD)	1 638,0	N.v.t.	1 638,0	643,2	0,0	0,0	N.v.t.	643,2
EFPIA	1 425,0	N.v.t.	1 425,0	20,7	317,2	207,7	N.v.t.	545,6
Geassocieerde partners	213,0	N.v.t.	213,0	7,1	35,0	55,3	N.v.t.	97,4
Totaal	3 276,0	N.v.t.	3 276,0	671,0	352,2	263,0	N.v.t.	1 286,2

(1) Aanvullende activiteiten vallen buiten de reikwijdte van de controle van de ERK.

Bron: Door de GO verstrekte gegevens.

3.4.14. Wat betreft de beschikbare begroting van de GO van 2020 voor Horizon 2020-projecten bedroeg het uitvoeringspercentage 100 % voor vastleggingskredieten en 99,7 % voor betalingskredieten.

3.4.15. De administratieve begroting van de GO wordt beheerd als een gesplitste begroting en de ongebruikte betalingskredieten van voorgaande jaren mogen alleen opnieuw in de begroting worden opgenomen indien de betalingskredieten van het jaar ontoereikend zijn om de contractuele verplichtingen van het jaar te dekken. De praktijk van de GO om ongebruikte betalingskredieten van voorgaande jaren opnieuw in de begroting op te nemen om openstaande vastleggingen voor administratieve uitgaven te dekken, resulteert in een cumulatie van ongebruikte betalingskredieten. Deze praktijk, die werd verergerd door de impact van de COVID-19-pandemie op de geplande kosten voor IT, communicatie, vergaderingen, evenementen en andere diensten, resulteerde in een lage uitvoeringsgraad van de administratieve begroting van de GO (infrastructuuruitgaven onder titel 2 waren goed voor ongeveer 3 % van de totale beschikbare begroting voor betalingen van de GO), die eind 2020 51 % bedroeg.

Opmerkingen over de internebeheersingsmaatregelen

3.4.16. De GO heeft betrouwbare procedures voor controles vooraf opgezet die zijn gebaseerd op controles van stukken op financieel en operationeel gebied. In 2018 heeft de GO het internecontrolekader (ICF) van de Commissie ingevoerd, dat is gebaseerd op 17 internecontrolebeginselen. Voor de jaarlijkse zelfbeoordeling en monitoring van de doeltreffendheid van de door het ICF vereiste controleactiviteiten heeft de GO relevante indicatoren ontwikkeld voor alle internecontrolebeginselen en bijbehorende kenmerken.

3.4.17. Voor tussentijdse en saldobetalingen in het kader van KP7 verricht de GO controles achteraf ter plaatse bij de begunstigden, terwijl voor declaraties van projectkosten in het kader van Horizon 2020 de gemeenschappelijke auditdienst (GAD) van de Commissie verantwoordelijk is voor controles achteraf. Op basis van de resultaten van de controles achteraf die eind 2020 beschikbaar waren, heeft de GO een representatief foutenpercentage van 2,16 % en een restfoutenpercentage van 1,14 % gerapporteerd voor haar KP7-projecten[43], en een representatief foutenpercentage van 1,13 % en een restfoutenpercentage van 0,74 % voor Horizon 2020-projecten (verrekeningen en saldobetalingen)[44]. In haar voorstel voor de Horizon 2020-verordening[45] schreef de Commissie: “Met betrekking tot de onderzoekskosten in het kader van Horizon 2020, is de Commissie dan ook van mening dat een foutenrisico op jaarbasis tussen de 2 en 5 % een realistische doelstelling is, gelet op de kosten van controles, de voorgestelde vereenvoudigingsmaatregelen om de complexiteit van de regels te verminderen en het inherente risico dat verbonden is aan de terugbetalingskosten van het onderzoekproject. Het uiteindelijk beoogde resterende foutenpercentage bij de sluiting van de programma’s, nadat rekening is gehouden met het financiële effect van alle audits en corrigerende en herstelmaatregelen, is te komen tot een niveau dat zo dicht mogelijk bij 2 % blijft.”

---

[43] Jaarlijks activiteitenverslag 2020 van de GO IMI 2, punt 2.5.2.

[44] Jaarlijks activiteitenverslag 2019 van de GO IMI 2, punt 2.5.2.

[45] COM(2011) 809 final.

De Gemeenschappelijke Onderneming voor het initiatief inzake innovatieve geneesmiddelen (IMI)

3.4.18. Als onderdeel van de controles van operationele betalingen controleerden wij een willekeurige steekproef van in 2020 verrichte Horizon 2020-betalingen op het niveau van de eindbegunstigden om de foutenpercentages van de controles achteraf te kunnen bevestigen[46]. Deze gedetailleerde controles hebben in één geval een systematische fout aan het licht gebracht van meer dan 1 % van de gecontroleerde kosten. Deze fout had betrekking op de gedeclareerde directe kosten. De begunstigde had verschillende indirecte kostenposten die niet rechtstreeks aan het project kunnen worden toegerekend ten onrechte gedeclareerd als overige directe kosten. Dergelijke indirecte kosten worden echter gedekt door een vast percentage van 25 % van het bedrag van de directe kosten.

Follow-up van de opmerkingen van voorgaande jaren

3.4.19. De ***bijlage*** bevat een overzicht van de corrigerende maatregelen die zijn getroffen naar aanleiding van de opmerkingen van de ERK van voorgaande jaren.

[46] Wat de bij de begunstigden getoetste subsidiebetalingsverrichtingen betreft, ligt de meldingsdrempel voor kwantificeerbare fouten bij 1 % van de gecontroleerde kosten.

Bijlage — Follow-up van de opmerkingen van voorgaande jaren

Jaar	Opmerkingen van de ERK	Status van de corrigerende maatregel (Afgerond/Loopt nog/Nog af te handelen/N.v.t.)
2019	Na de uitvoering door IMI van verscheidene corrigerende maatregelen verbeterde de GO in 2019 de planning en monitoring van haar behoefte aan nieuwe betalingskredieten aanzienlijk. De GO moest echter 139,1 miljoen EUR aan vastleggingskredieten van 2019 terugstorten in de EU-begroting wegens het kleinere aantal onderwerpen voor oproepen tot het indienen van voorstellen in het jaarlijks werkplan 2019. Omdat de GO daardoor minder deskundigen nodig had voor de evaluaties, gebruikte zij slechts 2,8 miljoen EUR (ofwel 49 %) van de 5,8 miljoen EUR die in de begroting 2019 beschikbaar was voor infrastructuuruitgaven (begrotingstitel 2).	N.v.t.

Antwoord van de Gemeenschappelijke Onderneming

3.4.15. GO IMI 2 volgt de standaard jaarlijkse begrotingsprocedure van de Commissie, zodat de begrotingsplanning voor 2020 al in 2018 was opgesteld. Door de onflexibele begrotingsplanning en wijzigingsprocedure was het niet mogelijk de nodige aanpassingen aan de snel veranderende en onzekere crisissituatie van de wereldwijde pandemie door te voeren. De gevolgen van de pandemie en het werken op afstand hadden aan het einde van 2020 hun weerslag op de uitvoering van de administratieve begroting van GO IMI 2. De onzekerheden konden echter niet worden weggenomen door de begroting eenvoudigweg halverwege het jaar te verlagen.

Eind 2019 bedroegen de ongebruikte administratieve betalingskredieten 4 miljoen EUR, terwijl de administratieve betalingskredieten die in 2020 opnieuw in de begroting werden opgenomen (C2), waren teruggebracht tot 2,1 miljoen EUR. Deze kredieten waren strikt noodzakelijk om het bedrag aan overgedragen vastleggingen te dekken voor de definitieve uitvoeringsdatum eind 2020.

De lage uitvoeringsgraad van de begroting voor C1-kredieten onder titel 2 (Infrastructuuruitgaven) was voornamelijk te wijten aan de gevolgen van de COVID-19-pandemie voor de geplande bestuurs- en projectvergaderingen, externe evenementen en communicatie alsmede aan de lagere kosten voor evaluatiedeskundigen omdat zij op afstand werkten. Een ander voorbeeld van de grote impact van de pandemie op de uitvoering van de administratieve begroting was het forum van belanghebbenden van IMI. Dit evenement, waarvoor normaal gesproken rond de 400 deelnemers naar een fysieke locatie komen, moest in 2020 online worden georganiseerd. Hoewel 954 personen zich inschreven, is het hiervoor oorspronkelijk begrote bedrag nauwelijks aangesproken.

GO IMI 2 is voornemens een lager bedrag aan administratieve betalingskredieten over te dragen naar 2021 dan het bedrag aan vastleggingen dat onder titel 2 naar 2021 wordt overgedragen. Het verschil zal worden betaald uit de begroting voor het huidige jaar (C1-kredieten).

3.5. De Gemeenschappelijke Onderneming brandstofcellen en waterstof (FCH)

Inleiding

3.5.1. De GO voor de uitvoering van het gezamenlijk technologie-initiatief voor brandstofcellen en waterstof (de GO FCH), gevestigd te Brussel, werd in mei 2008 opgericht voor de periode tot 31 december 2017[47] (FCH 1). In mei 2014 verlengde de Raad de looptijd van de GO tot 31 december 2024[48] (FCH 2).

3.5.2. De GO is een publiek-privaat partnerschap op het gebied van onderzoek naar, en innovatie van waterstof- en brandstofceltechnologie. De oprichtende leden van de GO zijn de Europese Unie (EU), vertegenwoordigd door de Europese Commissie, de industriegroepering Hydrogen Europe en de onderzoeksgroepering Hydrogen Europe Research.

[47] Verordening (EG) nr. 521/2008 van de Raad van 30 mei 2008 betreffende de oprichting van de gemeenschappelijke onderneming brandstofcellen en waterstof (PB L 153 van 12.6.2008, blz. 1) zoals gewijzigd bij Verordening (EU) nr. 1183/2011 van de Raad (PB L 302 van 19.11.2011, blz. 3).

[48] Verordening (EU) nr. 559/2014 van de Raad van 6 mei 2014 tot oprichting van de Gemeenschappelijke Onderneming brandstofcellen en waterstof 2 (PB L 169 van 7.6.2014, blz. 108).

3.5.3. *Tabel 3.5.1* bevat de belangrijkste cijfers met betrekking tot de GO[49].

Tabel 3.5.1 — De belangrijkste cijfers met betrekking tot de GO

	2020	2019
Begroting voor nieuwe betalingskredieten (in miljoen EUR)	85,4	104,2
Begroting voor nieuwe vastleggingskredieten (in miljoen EUR)	86,3	87,1
Beschikbare begroting voor betalingen (in miljoen EUR) ([1])	103,8	113,9
Beschikbare begroting voor vastleggingen (in miljoen EUR) ([1])	104,2	91,7
Totaalaantal personeelsleden per 31 december ([2])	29	28

([1]) De beschikbare begroting omvat niet-gebruikte kredieten van voorgaande jaren die de GO opnieuw heeft opgenomen in de begroting van het huidige jaar, bestemmingsontvangsten en herschikkingen naar het volgende jaar.

([2]) Het personeelsbestand bestaat uit ambtenaren, tijdelijke functionarissen, arbeidscontractanten en gedetacheerde nationale deskundigen.

Bron: Door de GO verstrekte gegevens.

Informatie tot staving van de betrouwbaarheidsverklaring

3.5.4. De controleaanpak die wij hanteren, omvat analytische controleprocedures, rechtstreekse gegevensgerichte toetsing van verrichtingen bij de GO en begunstigden en een beoordeling van de essentiële controles van de toezicht- en controlesystemen van de GO. De resultaten van deze werkzaamheden werden aangevuld met controle-informatie afkomstig uit het werk van andere auditors alsmede een analyse van de door de leiding van de GO verstrekte informatie.

3.5.5. Zie deel 3.1 van het verslag voor de beschrijving van de grondslag voor het oordeel, de verantwoordelijkheden van de leiding en de met governance belaste personen en de verantwoordelijkheden van de auditor voor de controle van de rekeningen en de onderliggende verrichtingen. De handtekening op bladzijde ***147*** maakt integrerend deel uit van het oordeel.

[49] Meer informatie over de bevoegdheden en activiteiten van de GO is te vinden op haar website: www.fch.europa.eu.

De aan het Europees Parlement en de Raad voorgelegde betrouwbaarheidsverklaring van de Rekenkamer — verslag van de onafhankelijke auditor

Oordeel

3.5.6. Wij hebben het volgende gecontroleerd:

a) de rekeningen van de GO, die bestaan uit de financiële overzichten[50] en de verslagen over de uitvoering van de begroting[51] betreffende het per 31 december 2020 afgesloten begrotingsjaar, en

b) de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij die rekeningen, zoals voorgeschreven in artikel 287 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU).

Betrouwbaarheid van de rekeningen

Oordeel over de betrouwbaarheid van de rekeningen

3.5.7. Naar ons oordeel geven de rekeningen van de GO over het op 31 december 2020 afgesloten begrotingsjaar op alle materiële punten een getrouw beeld van de financiële situatie van de GO per 31 december 2020, van de resultaten van haar verrichtingen en kasstromen en van de veranderingen van de nettoactiva in het op die datum afgesloten begrotingsjaar, overeenkomstig haar financieel reglement en de door de rekenplichtige van de Commissie vastgestelde boekhoudregels. Deze zijn gebaseerd op internationaal aanvaarde boekhoudnormen voor de overheidssector.

[50] De financiële overzichten omvatten de balans en de staat van de financiële resultaten, het kasstroomoverzicht en het mutatieoverzicht van de nettoactiva, alsook een overzicht van de belangrijkste grondslagen voor financiële verslaglegging en andere toelichtingen.

[51] De verslagen over de uitvoering van de begroting omvatten de verslagen waarin alle begrotingsverrichtingen en de bijbehorende toelichtingen zijn samengevoegd.

Wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij de rekeningen

Ontvangsten

Oordeel over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende ontvangsten bij de rekeningen

3.5.8. Naar ons oordeel zijn de onderliggende ontvangsten bij de rekeningen betreffende het per 31 december 2020 afgesloten begrotingsjaar op alle materiële punten wettig en regelmatig.

Betalingen

Oordeel over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende betalingen bij de rekeningen

3.5.9. Naar ons oordeel zijn de onderliggende betalingen bij de rekeningen betreffende het per 31 december 2020 afgesloten begrotingsjaar op alle materiële punten wettig en regelmatig.

3.5.10. De hiernavolgende opmerkingen doen niets af aan het oordeel van de ERK.

Opmerking over de uitvoering van de KP7-begroting

3.5.11. In *tabel 3.5.2* is een overzicht te vinden van de bijdragen van de leden aan FCH 1 eind 2020.

Tabel 3.5.2 — Bijdragen van de leden aan FCH 1 (in miljoen EUR)

	Bijdragen van de leden (overeenkomstig de oprichtingsverordening en juridische besluiten)			Bijdragen van de leden (op 31.12.2020)				
Leden	Activiteiten van de GO	Aanvullende activiteiten (1)	Totaal	In contanten	In natura gevalideerd	In natura gerapporteerd, niet gevalideerd	In natura voor aanvullende activiteiten	Totaal
EU (DG RTD)	470,0	N.v.t.	470,0	407,0	19,1	0,0	N.v.t.	426,1
Private leden	470,0	N.v.t.	470,0	17,9	440,4	0,0	N.v.t.	458,3
Totaal	940,0	N.v.t.	940,0	424,9	459,5	0,0	N.v.t.	884,4

(1) Aanvullende activiteiten vallen buiten de reikwijdte van de controle van de ERK.

Bron: Door de GO verstrekte gegevens.

3.5.12. Voor het hele KP7-programma had de GO eind 2020 428,5 miljoen EUR vastgelegd voor ondertekende KP7-subsidieovereenkomsten, waarvan ongeveer 7,1 miljoen EUR (ofwel 2 %) de komende jaren nog moet worden betaald. Wat betreft de beschikbare begroting voor betalingen van de GO van 2020 voor KP7-projecten bedroeg het uitvoeringspercentage voor betalingskredieten 89 %.

Opmerkingen over de uitvoering van de Horizon 2020-begroting

3.5.13. In ***tabel 3.5.3*** is een overzicht te vinden van de bijdragen van de leden aan FCH 2 eind 2020.

Tabel 3.5.3 — Bijdragen van de leden aan FCH 2 (in miljoen EUR)

	Bijdragen van de leden (overeenkomstig de oprichtingsverordening en juridische besluiten)			Bijdragen van de leden (op 31.12.2020)				
Leden	Activiteiten van de GO	Aanvullende activiteiten (1)	Totaal	In contanten	In natura gevalideerd	In natura gerapporteerd, niet gevalideerd	In natura voor aanvullende activiteiten	Totaal
EU (DG RTD)	665,0	0,0	665,0	498,6	0,0	0,0	0,0	498,6
Private leden	95,0	285,0	380,0	8,7	11,9	35,0	1 095,0	1 150,6
Totaal	760,0	285,0	1 045,0	507,3	11,9	35,0	1 095,0	1 649,2

(1) Aanvullende activiteiten vallen buiten de reikwijdte van de controle van de ERK.

Bron: Door de GO verstrekte gegevens.

3.5.14. Het lage niveau van gevalideerde bijdragen in natura voor operationele activiteiten (11,9 miljoen EUR) van de uit de industrie afkomstige leden is te wijten aan het feit dat de GO deze later tijdens het Horizon 2020-programma certificeert, wanneer de saldobetaling voor de projecten wordt gedaan en de certificaten betreffende de financiële overzichten (CFS) worden verwacht.

3.5.15. Wat betreft de beschikbare begroting van de GO van 2020 voor Horizon 2020-projecten bedroeg het uitvoeringspercentage voor zowel vastleggingskredieten als betalingskredieten 97 %.

3.5.16. De administratieve begroting van de GO wordt beheerd als een gesplitste begroting en de ongebruikte betalingskredieten van voorgaande jaren mogen alleen opnieuw in de begroting worden opgenomen indien de betalingskredieten van het jaar ontoereikend zijn om de contractuele verplichtingen van het jaar te dekken. De praktijk van de GO om ongebruikte betalingskredieten van voorgaande jaren opnieuw in de begroting op te nemen om openstaande vastleggingen voor administratieve uitgaven te dekken, resulteert in een cumulatie van ongebruikte betalingskredieten. Deze praktijk, die werd verergerd door de impact van de COVID-19-pandemie op de geplande kosten voor IT, communicatie, dienstreizen, vergaderingen, evenementen en andere diensten, resulteerde in een lage

uitvoeringsgraad van de administratieve begroting van de GO (infrastructuur- en communicatie-uitgaven onder titel 2 waren goed voor ongeveer 3 % van de totale beschikbare begroting voor betalingen van de GO), die eind 2020 56 % bedroeg.

Opmerkingen over de internebeheersingsmaatregelen

3.5.17. De GO heeft betrouwbare procedures voor controles vooraf opgezet die zijn gebaseerd op controles van stukken op financieel en operationeel gebied. In 2019 heeft de GO het internecontrolekader (ICF) van de Commissie ingevoerd, dat is gebaseerd op 17 internecontrolebeginselen. Voor de jaarlijkse zelfbeoordeling en monitoring van de doeltreffendheid van de door het ICF vereiste controleactiviteiten heeft de GO relevante indicatoren ontwikkeld voor alle internecontrolebeginselen en bijbehorende kenmerken.

3.5.18. Voor tussentijdse en saldobetalingen in het kader van KP7 verricht de GO controles achteraf bij de begunstigden, terwijl voor declaraties van projectkosten in het kader van Horizon 2020 de gemeenschappelijke auditdienst (GAD) van de Commissie verantwoordelijk is voor controles achteraf. Op basis van de resultaten van de controles achteraf die eind 2020 beschikbaar waren, heeft de GO een representatief foutenpercentage van 1,97 % en een restfoutenpercentage van 1,01 % gerapporteerd voor haar KP7-projecten[52], en een representatief foutenpercentage van 2,16 % en een restfoutenpercentage van 1,34 % voor Horizon 2020-projecten (verrekeningen en saldobetalingen)[53]. In haar voorstel voor de Horizon 2020-verordening[54] schreef de Commissie: “Met betrekking tot de onderzoekskosten in het kader van Horizon 2020, is de Commissie dan ook van mening dat een foutenrisico op jaarbasis tussen de 2 en 5 % een realistische doelstelling is, gelet op de kosten van controles, de voorgestelde vereenvoudigingsmaatregelen om de complexiteit van de regels te verminderen en het inherente risico dat verbonden is aan de terugbetalingskosten van het onderzoekproject. Het uiteindelijk beoogde resterende foutenpercentage bij de sluiting van de programma’s, nadat rekening is gehouden met het financiële effect van alle audits en corrigerende en herstelmaatregelen, is te komen tot een niveau dat zo dicht mogelijk bij 2 % blijft.”

3.5.19. Als onderdeel van de controles van operationele betalingen controleerden wij een willekeurige steekproef van in 2020 verrichte Horizon 2020-betalingen op het niveau van de eindbegunstigden om de foutenpercentages van de controles achteraf te kunnen bevestigen[55]. De controle bracht in één geval een fout aan het licht van meer dan 1 % van de gecontroleerde kosten, veroorzaakt door de toepassing van een onjuiste wisselkoers voor de omrekening van de gedeclareerde kosten in euro.

---

[52] Jaarlijks activiteitenverslag 2020 van de GO FCH 2, punt 4.3.

[53] Jaarlijks activiteitenverslag 2020 van de GO FCH 2, punt 4.3.

[54] COM(2011) 809 final.

[55] Wat de bij de begunstigden getoetste subsidiebetalingsverrichtingen betreft, ligt de meldingsdrempel voor kwantificeerbare fouten bij 1 % van de gecontroleerde kosten.

Opmerkingen over aanbestedingsprocedures

3.5.20. In april 2020 schreef de GO een openbare aanbestedingsprocedure uit voor een kaderovereenkomst met betrekking tot de uitvoering van de derde fase van het project voor de ontwikkeling van een certificeringsregeling voor waterstof met het oog op naleving van de herziene richtlijn herziene energie (REDII)[56]. Hoewel het consortium dat de eerste twee fasen van het project al had uitgevoerd, zich in een situatie van kennisvoordeel bevond, maakte de GO gebruik van de openbare aanbestedingsprocedure voor de uitvoering van de derde fase van het project. Als gevolg daarvan was een consortium met dezelfde coördinator die de vorige twee fasen al had uitgevoerd de enige gegadigde die een (financiële) offerte indiende die dicht in de buurt lag van de maximale geraamde waarde van de opdracht die in het bestek was vastgesteld.

3.5.21. Doordat gebruik werd gemaakt van een openbare aanbestedingsprocedure in een situatie van kennisvoordeel kon niet volledig worden aangetoond dat de doelstelling inzake de beste prijs-kwaliteitverhouding was verwezenlijkt. Om de concurrentie te vergroten en een betere raming van de prijs op de markt mogelijk te maken, wordt de GO aangemoedigd om voorafgaand marktonderzoek te verrichten naar prijzen en overleg te voeren met andere ondernemingen die actief zijn op de waterstofmarkt.

Opmerkingen over uitzendkrachten

3.5.22. De GO heeft gedurende een periode van ongeveer 2,5 jaar de functie “dienstverlening in verband met kennisbeheer” in stand gehouden met doorlopende opdrachten aan uitzendkrachten naar aanleiding van het verzoek van de raad van bestuur van FCH om de rol van kennisbeheer te versterken. Volgens de kaderovereenkomst van de Commissie voor diensten van uitzendbureaus worden uitzendkrachten echter slechts ingezet voor kantoorwerk van eenmalige of tijdelijke aard vanwege een uitzonderlijke toename van de werklast en/of de uitvoering van een eenmalige activiteit, of om een vacature te vervullen in afwachting van de aanwerving van een vast personeelslid. De praktijk van de GO druist in tegen dit beginsel en creëert in feite een vaste functie naast die waarin de personeelsformaties voorzien.

[56] Richtlijn (EU) 2018/2001 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen (herschikking).

Antwoord van de Gemeenschappelijke Onderneming

3.5.16. De administratieve begroting vertoonde een consistente hoge uitvoeringsgraad (tussen 75 % en 80 %) voor de voorgaande vier jaren. In 2020 was vanwege de significante impact van de COVID-19-pandemie op administratieve activiteiten de situatie echter anders.

Eerder dan het eind van het jaar kon niet bekend zijn dat niet minder dan 13 % van de activiteiten van Titel 2 (betalingskredieten) zou worden geannuleerd.

3.5.21. Om de beste prijs-kwaliteitverhouding te halen, heeft de Gemeenschappelijke Onderneming FCH een intern marktonderzoek uitgevoerd in combinatie met het gebruik van historische financiële gegevens (afkomstig van eerdere subsidies en contracten) om een passende contractwaarde te verkrijgen.

In de toekomst zal de Gemeenschappelijke Onderneming FCH in aanvulling op het interne onderzoek een meer gedetailleerd extern marktonderzoek uitvoeren om de nauwkeurigste marktprijs voor het contract vast te stellen.

3.5.22. De Gemeenschappelijke Onderneming FCH wenst te benadrukken dat de uitzendkrachten nodig waren in verband met het verloop in de post van functionaris kennisbeheer (Knowledge Management Officer, KMO) in de periode 2015-2020. Dit verklaart deels de behoefte aan uitzendkrachten om de continuïteit van de dienstverlening te waarborgen in de perioden dat de post vacant was, namelijk in 2018 en in 2020. Door het speciale verzoek van de raad van bestuur (GB) van FCH in 2017, waarin de kritieke rol van kennisbeheer en de behoefte aan meer ontwikkelde analysen werd benadrukt, kon de Gemeenschappelijke Onderneming FCH de hieruit voortkomende verhoogde werklast bovendien uitsluitend waarborgen met uitzendkrachten.

3.6. De Gemeenschappelijke Onderneming elektronische componenten en systemen voor Europees leiderschap (Ecsel)

Inleiding

3.6.1. De GO elektronische componenten en systemen voor Europees leiderschap (Ecsel), gevestigd te Brussel, werd in mei 2014[57] opgericht voor de periode tot 31 december 2024. De GO heeft de GO's Eniac en Artemis, die op 26 juni 2014 werden beëindigd, vervangen en opgevolgd. De GO begon autonoom te werken op 27 juni 2014.

3.6.2. De GO is een publiek-privaat partnerschap voor onderzoek naar nano-elektronica en ingebedde computersystemen. De leden van de GO zijn de Europese Unie (EU), vertegenwoordigd door de Commissie (DG CNECT), de aan Ecsel deelnemende staten[58] en drie private leden (de brancheverenigingen Aeneas, Artemisia en EPoSS) die bedrijven en onderzoeksorganisaties vertegenwoordigen die actief zijn op het gebied van ingebedde en cyberfysieke systemen, slimme systeemintegratie en micro- en nano-elektronica.

---

[57] Verordening (EU) nr. 561/2014 van de Raad van 6 mei 2014 tot oprichting van de Gemeenschappelijke Onderneming Ecsel (PB L 169 van 7.6.2014, blz. 152).

[58] België, Bulgarije, Denemarken, Duitsland, Estland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Hongarije, Ierland, Israël, Italië, Letland, Litouwen, Luxemburg, Malta, Nederland, Noorwegen, Oostenrijk, Polen, Portugal, Roemenië, Slovenië, Slowakije, Spanje, Tsjechië, Turkije, Zweden en Zwitserland. Per 1 februari 2020 heeft het VK de Europese Unie verlaten; het VK is derhalve niet langer lid van de GO (bron: website van de GO).

De Gemeenschappelijke Onderneming elektronische componenten en systemen voor Europees leiderschap (Ecsel)

3.6.3. ***Tabel 3.6.1*** bevat de belangrijkste cijfers met betrekking tot de GO[59].

Tabel 3.6.1 — De belangrijkste cijfers met betrekking tot de GO

	2020	2019
Begroting voor nieuwe betalingskredieten (in miljoen EUR)	137,4	172,6
Begroting voor nieuwe vastleggingskredieten (in miljoen EUR)	209,0	197,7
Beschikbare begroting voor betalingen (in miljoen EUR) ([1])	215,8	232,5
Beschikbare begroting voor vastleggingen (in miljoen EUR) ([1])	218,3	204,0
Totaalaantal personeelsleden per 31 december ([2])	29	29

([1]) De beschikbare begroting omvat niet-gebruikte kredieten van voorgaande jaren die de GO opnieuw heeft opgenomen in de begroting van het huidige jaar, bestemmingsontvangsten en herschikkingen naar het volgende jaar.

([2]) Het personeelsbestand bestaat uit tijdelijke functionarissen, arbeidscontractanten en gedetacheerde nationale deskundigen.

Bron: Door de GO verstrekte gegevens.

Informatie tot staving van de betrouwbaarheidsverklaring

3.6.4. De door ons gehanteerde controleaanpak omvat analytische controleprocedures, rechtstreekse gegevensgerichte toetsing van verrichtingen bij de GO en begunstigden en een beoordeling van de essentiële controles van de toezicht- en controlesystemen van de GO. De resultaten van deze werkzaamheden werden aangevuld met controle-informatie afkomstig uit het werk van andere auditors alsmede een analyse van de door de leiding van de GO verstrekte informatie.

3.6.5. Zie deel 3.1 van het verslag voor de beschrijving van de grondslag voor het oordeel, de verantwoordelijkheden van de leiding en de met governance belaste personen en de verantwoordelijkheden van de auditor voor de controle van de rekeningen en de onderliggende verrichtingen. De handtekening op bladzijde ***147*** maakt integrerend deel uit van het oordeel.

[59] Meer informatie over de bevoegdheden en activiteiten van de GO is te vinden op haar website: www.ecsel.eu.

De Gemeenschappelijke Onderneming elektronische componenten en systemen voor Europees leiderschap (Ecsel)

De aan het Europees Parlement en de Raad voorgelegde betrouwbaarheidsverklaring van de Rekenkamer — verslag van de onafhankelijke auditor

Oordeel

3.6.6. Wij hebben het volgende gecontroleerd:

a) de rekeningen van de GO, die bestaan uit de financiële overzichten[60] en de verslagen over de uitvoering van de begroting[61] betreffende het per 31 december 2020 afgesloten begrotingsjaar, en

b) de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij die rekeningen, zoals voorgeschreven in artikel 287 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU).

Betrouwbaarheid van de rekeningen

Oordeel over de betrouwbaarheid van de rekeningen

3.6.7. Naar ons oordeel geven de rekeningen van de GO over het op 31 december 2020 afgesloten begrotingsjaar op alle materiële punten een getrouw beeld van de financiële situatie van de GO per 31 december 2020, van de resultaten van haar verrichtingen en kasstromen en van de veranderingen van de nettoactiva in het op die datum afgesloten begrotingsjaar, overeenkomstig haar financieel reglement en de door de rekenplichtige van de Commissie vastgestelde boekhoudregels. Deze zijn gebaseerd op internationaal aanvaarde boekhoudnormen voor de overheidssector.

[60] De financiële overzichten omvatten de balans en de staat van de financiële resultaten, het kasstroomoverzicht en het mutatieoverzicht van de nettoactiva, alsook een overzicht van de belangrijkste grondslagen voor financiële verslaglegging en andere toelichtingen.

[61] De verslagen over de uitvoering van de begroting omvatten de verslagen waarin alle begrotingsverrichtingen en de bijbehorende toelichtingen zijn samengevoegd.

Wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij de rekeningen

Ontvangsten

Oordeel over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende ontvangsten bij de rekeningen

3.6.8. Naar ons oordeel zijn de onderliggende ontvangsten bij de rekeningen betreffende het per 31 december 2020 afgesloten begrotingsjaar op alle materiële punten wettig en regelmatig.

Betalingen

Oordeel over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende betalingen bij de rekeningen

3.6.9. Naar ons oordeel zijn de onderliggende betalingen bij de rekeningen betreffende het per 31 december 2020 afgesloten begrotingsjaar op alle materiële punten wettig en regelmatig.

3.6.10. De hiernavolgende opmerkingen doen niets af aan het oordeel van de ERK.

Opmerkingen over de uitvoering van de KP7-begroting

3.6.11. De GO heeft de GO's Eniac en Artemis opgevolgd die op 26 juni 2014 werden beëindigd en nam de uitvoering over van de door hen gestarte KP7-activiteiten.

3.6.12. Eind 2020 had de EU voor 573,2 miljoen EUR bijgedragen in de cofinanciering van de KP7-activiteiten van de GO (zoals in juni 2014 overgenomen van de GO's Artemis en Eniac) en nog eens 10,4 miljoen EUR voor de cofinanciering van de bijbehorende administratieve kosten.

3.6.13. De gecumuleerde vastleggingen voor KP7-activiteiten die Ecsel in juni 2014 had overgenomen, bedroegen 447,3 miljoen EUR (101,4 miljoen EUR voor Artemis en 345,9 miljoen EUR voor Eniac), waarvan de GO eind 2020 58 miljoen EUR had vrijgemaakt (16,8 miljoen EUR voor Artemis en 41,2 miljoen EUR voor Eniac) en 386,7 miljoen EUR (83,8 miljoen EUR voor Artemis en 302,9 miljoen EUR voor Eniac) had betaald. Als gevolg

hiervan moet in de komende jaren nog ongeveer 2,6 miljoen EUR (0,8 miljoen EUR voor Artemis en 1,8 miljoen EUR voor Eniac) worden betaald. Wat betreft de beschikbare begroting voor betalingen van de GO van 2020 voor KP7-projecten bedroeg het uitvoeringspercentage voor betalingskredieten 70 %.

3.6.14. Zonder iets af te doen aan het in de paragrafen ***3.6.7*** en ***3.6.9*** gegeven oordeel vestigen wij de aandacht op het feit dat in de oprichtingsverordeningen van de voorgaande GO's Artemis en Eniac[62] werd bepaald dat hun operationele onderzoeks- en innovatieactiviteiten in het kader van het KP7-programma moeten worden ondersteund door financiële bijdragen van deelnemende landen, ten bedrage van ten minste 1,8 maal de operationele financiële bijdrage van de EU, te betalen aan projectdeelnemers, en door bijdragen in natura van private leden, van ten minste het bedrag van de bijdrage van publieke leden. Noch in de voorlopige jaarrekening 2020 van de GO, noch in haar verslag over het begrotings- en financieel beheer over 2020 zijn de volgende ramingen opgenomen:

- de financiële bijdragen van de deelnemende landen aan de KP7-projecten van Artemis en Eniac, en
- de bijdragen in natura van onderzoeks- en ontwikkelingsorganisaties die deelnemen aan KP7-projecten van Artemis en Eniac.

Opmerkingen over de uitvoering van de Horizon 2020-begroting

3.6.15. In ***tabel 3.6.2*** is een overzicht te vinden van de bijdragen van de leden aan de H2020-activiteiten van de GO eind 2020.

[62] Verordening (EG) nr. 74/2008 van de Raad en Verordening (EG) nr. 72/2008 van de Raad (artikel 11, lid 6, van de bijlage inzake de statuten van de GO's Artemis en Eniac).

De Gemeenschappelijke Onderneming elektronische componenten en systemen voor Europees leiderschap (Ecsel)

Tabel 3.6.2 — Bijdragen van de leden aan de Horizon 2020-activiteiten van Ecsel (in miljoen EUR)

	Bijdragen van de leden (overeenkomstig de oprichtingsverordening)			Bijdragen van de leden (per 31.12.2020)				
Leden	Activiteiten van de GO	Aanvullende activiteiten (1)	Totaal	In contanten	In natura gevalideerd	In natura gerapporteerd, niet gevalideerd	In natura voor aanvullende activiteiten	Totaal
EU (DG CNECT)	1 185,0	N.v.t.	1 185,0	944,9	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	944,9
Private leden	1 657,5	N.v.t.	1 657,5	19,6	180,3	896,5	N.v.t.	1 096,4
Deelnemende staten (2)	1 170,0	N.v.t.	1 170,0	374,7	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	374,7
Totaal	4 012,5	N.v.t.	4 012,5	1 339,2	180,3	896,5	N.v.t.	2 416,0

(1) Aanvullende activiteiten vallen buiten de reikwijdte van de controle van de ERK.
(2) Deelnemende staten betalen hun bijdragen rechtstreeks aan de begunstigden.

Bron: Door de GO verstrekte gegevens.

3.6.16. De aan Ecsel deelnemende staten zijn verplicht een financiële bijdrage van ten minste 1 170 miljoen EUR te leveren aan de operationele activiteiten van de GO[63]. Eind 2020 hadden de staten die deelnamen aan de oproepen tot het indienen van voorstellen die in 2014-2019 werden gedaan, voor 936,6 miljoen EUR[64] aan contractuele vastleggingen ondertekend en in totaal 374,7 miljoen EUR (ofwel 40 % van de totale vastgelegde bijdragen) aan financiële bijdragen gedeclareerd die zij rechtstreeks hadden betaald aan de begunstigden van de Horizon 2020-projecten die zij ondersteunden. Het verschil tussen het bedrag van de financiële bijdrage van de deelnemende staten en de financiële bijdrage van de EU eind 2020 is toe te schrijven aan het feit dat de meeste deelnemende staten hun kosten alleen na voltooiing van de door hen ondersteunde Horizon 2020-projecten opnemen en aan de GO rapporteren.

3.6.17. De GO kan het werkelijke bedrag van de bijdragen in natura van de uit de industrie afkomstige leden pas berekenen nadat ze de bijdragen van de deelnemende staten heeft gevalideerd aan het einde van het programma. Daarom worden de bijdragen in natura van de leden uit de industrie geraamd op basis van een “pro rata temporis”-methode die is vastgesteld door de raad van bestuur van de GO. Dit verklaart waarom eind 2020 het geraamde en nog niet gevalideerde bedrag van de bijdragen in natura uit de industrie 896,5 miljoen EUR bedroeg, in vergelijking met het gevalideerde bedrag van de bijdragen in natura uit de industrie van 180,3 miljoen EUR. Op basis van projectgegevens voor de Horizon 2020-oproepen 2014 tot en met 2019 van de GO op 31 december 2020 bedragen de verplichtingen van de betrokken leden uit de industrie voor bijdragen in natura 1 384,2 miljoen EUR.

[63] Artikel 4, lid 1, van Verordening (EU) nr. 561/2014.

[64] Dit bedrag wordt geraamd op basis van de besluiten van de raad van openbare instanties van de GO over de oproepen van 2014 tot en met 2019.

De Gemeenschappelijke Onderneming elektronische componenten en systemen voor Europees leiderschap (Ecsel)

3.6.18. Wat betreft de beschikbare begroting van de GO van 2020 voor Horizon 2020-projecten bedroeg het uitvoeringspercentage 100 % voor vastleggingskredieten en 91 % voor betalingskredieten.

3.6.19. Ongebruikte betalingskredieten van voorgaande jaren kunnen in de begroting van de daaropvolgende drie begrotingsjaren van GO's worden opgenomen op basis van het feit dat deze kredieten vervolgens als eerste worden gebruikt. In 2020 heeft de GO 57,2 miljoen EUR aan ongebruikte betalingskredieten opnieuw in de operationele begroting voor Horizon 2020-activiteiten opgenomen. De GO kon echter slechts 40 miljoen EUR (ofwel 70 %) van de gereactiveerde kredieten gebruiken voordat zij de kredieten van het jaar gebruikte.

Opmerkingen over de internebeheersingsmaatregelen

3.6.20. De administratieve overeenkomsten die de GO's Artemis en Eniac hadden gesloten met de nationale financieringsinstanties (NFI's) zijn van kracht gebleven nadat die GO's waren samengevoegd tot de GO Ecsel. Krachtens deze overeenkomsten werd in de strategieën voor controle achteraf van de GO's Artemis en Eniac sterk op de NFI's vertrouwd voor de controle van projectkostendeclaraties[65]. De GO Ecsel heeft stappen ondernomen om de uitvoering te beoordelen van door de NFI's uitgevoerde controles achteraf en zij ontving de schriftelijke verklaringen van de NFI's waarin zij verklaren dat de uitvoering van hun nationale procedures redelijke zekerheid verschaft over de wettigheid en regelmatigheid van de verrichtingen. Door de aanzienlijke variaties in de door de NFI's gebruikte methodologieën en procedures is de GO Ecsel niet in staat één enkel betrouwbaar gewogen foutenpercentage of een restfoutenpercentage voor KP7-betalingen te berekenen. Wat KP7-projecten betreft, bedroegen de betalingen die door de GO in 2020 werden verricht 14,3 miljoen EUR (2019: 20,3 miljoen EUR), ofwel 7,7 % (2019: 11,2 %) van de totale operationele betalingen die door de GO werden verricht in 2020. Voor die betalingen pasten we het restfoutenpercentage toe dat door het directoraat-generaal Onderzoek en Innovatie werd vastgesteld voor het hele KP7-programma en dat eind 2020 3,51 % bedroeg[66].

---

[65] Overeenkomstig de door Artemis en Eniac vastgestelde strategieën voor controle achteraf moeten de GO's ten minste eenmaal per jaar beoordelen of de van de lidstaten ontvangen informatie voldoende zekerheid biedt over de wettigheid en regelmatigheid van de uitgevoerde verrichtingen.

[66] Jaarlijks activiteitenverslag 2020 van DG RTD, blz. 43.

De Gemeenschappelijke Onderneming elektronische componenten en systemen voor Europees leiderschap (Ecsel)

3.6.21. De gemeenschappelijke auditdienst van de Commissie (GAD) verricht de controles achteraf van de uitgaven. Op basis van de controleresultaten eind 2020 heeft de GO een representatief foutenpercentage van 2,68 % en een restfoutenpercentage van 1,25 % voor Horizon 2020 gerapporteerd[67]. In haar voorstel voor de Horizon 2020-verordening[68] schreef de Commissie: "Met betrekking tot de onderzoekskosten in het kader van Horizon 2020, is de Commissie dan ook van mening dat een foutenrisico op jaarbasis tussen de 2 en 5 % een realistische doelstelling is, gelet op de kosten van controles, de voorgestelde vereenvoudigingsmaatregelen om de complexiteit van de regels te verminderen en het inherente risico dat verbonden is aan de terugbetalingskosten van het onderzoekproject. Het uiteindelijk beoogde resterende foutenpercentage bij de sluiting van de programma's, nadat rekening is gehouden met het financiële effect van alle audits en corrigerende en herstelmaatregelen, is te komen tot een niveau dat zo dicht mogelijk bij 2 % blijft."

3.6.22. Wij controleerden een willekeurige steekproef van in 2020 verrichte Horizon 2020-betalingen op het niveau van de eindbegunstigden om de foutenpercentages van de controles achteraf te kunnen bevestigen[69]. Deze gedetailleerde controles hebben het volgende aan het licht gebracht:

- in één geval systematische fouten van meer dan 1 % van de gecontroleerde kosten met betrekking tot de berekening van gedeclareerde personeelskosten;

- in een tweede geval declareerde de begunstigde directe kosten voor de aankoop van diensten van een andere begunstigde die deel uitmaakte van het projectconsortium. Dit is alleen aanvaardbaar indien dit naar behoren wordt gemotiveerd, om te voorkomen dat de prijs een winstmarge bevat. De begunstigde heeft noch een rechtvaardiging voor de uitzondering gegeven, noch het bewijs geleverd dat het aanbestedingsproces voor de aankoop van deze dienst de beste prijs-kwaliteitverhouding garandeerde. Dit is een niet-kwantificeerbare fout.

Follow-up van de opmerkingen van voorgaande jaren

3.6.23. De ***bijlage*** bevat een overzicht van de corrigerende maatregelen die zijn getroffen naar aanleiding van de opmerkingen van de ERK van voorgaande jaren.

---

[67] (Ontwerp van het) jaarlijks activiteitenverslag 2020 van de GO Ecsel, deel III Interne controle.

[68] COM(2011) 809 final.

[69] Wat de bij de begunstigden getoetste subsidiebetalingsverrichtingen betreft, ligt de meldingsdrempel voor kwantificeerbare fouten bij 1 % van de gecontroleerde kosten.

Bijlage — Follow-up van de opmerkingen van voorgaande jaren

Jaar	Opmerkingen van de ERK	Status van de corrigerende maatregel (Afgerond/Loopt nog/Nog af te handelen/N.v.t.)
2017	Als reactie op de aanbevelingen van de beoordelaars heeft de GO een actieplan opgesteld dat in april 2018 door de raad van bestuur van de GO werd goedgekeurd. Het actieplan omvat een breed scala aan acties die door de GO moeten worden uitgevoerd en waarvoor al enkele activiteiten zijn afgerond. De meerderheid moest in 2019 worden uitgevoerd, terwijl sommige werden geacht buiten de werkingssfeer van de GO te liggen.	Afgerond
2018	In 2018 ontdekte de GO dat contante bijdragen voor administratieve kosten voor een bedrag van meer dan 1 miljoen EUR vóór de oprichting van de GO niet door de GO Eniac waren gefactureerd aan het lid afkomstig uit de industrie (Aeneas). Om het gebrek aan contanten voor administratieve uitgaven te verhelpen, ontving de GO 1 miljoen EUR van haar leden als een “vooruitbetaalde contante bijdrage”, bestaande uit 320 000 EUR van de Commissie en 680 000 EUR van de uit de industrie afkomstige leden. De GO moet onverwijld de debetnota afgeven.	Afgerond
2019	Het uitvoeringspercentage voor de beschikbare betalingskredieten van de GO in 2019 van 44,8 miljoen EUR voor de cofinanciering van KP7-projecten bedroeg 45,3 %. Dit lage percentage was voornamelijk te wijten aan de nationale financieringsinstanties (NFI’s), die de projectbeëindigingscertificaten voor lopende KP7-activiteiten met vertraging verstrekten. Aangezien het programma eind 2017 werd afgesloten, neemt door deze vertragingen het risico toe dat de KP7-middelen die al aan de GO zijn toegewezen niet volledig zullen worden gebruikt.	N.v.t.

De Gemeenschappelijke Onderneming elektronische componenten en systemen voor Europees leiderschap (Ecsel)

Jaar	Opmerkingen van de ERK	Status van de corrigerende maatregel (Afgerond/Loopt nog/Nog af te handelen/N.v.t.)
2019	De GO is verplicht om het nieuwe internecontrolekader (ICF) van de Commissie in te voeren, dat gebaseerd is op 17 internecontrolebeginselen. Eind 2019 was de GO nog niet met het uitvoeringsproces begonnen.	Afgerond
2019	De GO wees 19 miljoen EUR aan ongebruikte betalingskredieten van voorgaande jaren opnieuw toe aan de operationele begroting van 2019 waardoor de oorspronkelijke begroting voor subsidiebetalingen in het kader van Horizon 2020 van 163 miljoen EUR steeg tot 182 miljoen EUR. De GO rechtvaardigde de herschikking op grond van de verwachte toename van het aantal kostendeclaraties in 2019 met betrekking tot Horizon 2020-oproepen van 2014 en 2015. Eind 2019 was 59 % van de opnieuw toegewezen begroting uitgevoerd.	N.v.t.
2019	De GO moet het interne communicatieproces verbeteren om begunstigden te identificeren die failliet dreigen te gaan en tijdig verslag uit te brengen over voorfinanciering waarbij het risico op niet-inning wordt gelopen. Daarom kunnen de in de jaarrekening vermelde voorfinancieringsactiva te hoog zijn opgegeven.	Afgerond

Antwoord van de Gemeenschappelijke Onderneming

3.6.14. In tegenstelling tot H2020 voorzag de KP7-verordening voor de voorgangers van Ecsel niet in een dergelijke verslaglegging. Overigens is ten tijde van de GO's Artemis en Eniac, na overleg met onder andere DG BUDG, besloten om deze informatie niet in de jaarrekeningen op te nemen.

3.6.19. De timing van de heropname van ongebruikte betalingskredieten in de operationele begroting in de loop van het derde kwartaal van 2020 lag buiten de bedoeling en macht van Ecsel en hield verband met een verzoek dat pas begin september 2020 afgehandeld kon worden. Sinds de heropname heeft de GO Ecsel, in overeenstemming met haar financiële regels, voor alle uitgevoerde betalingen prioritair gebruikgemaakt van opnieuw in de begroting opgenomen kredieten. De GO Ecsel streeft ernaar ongebruikte betalingskredieten binnen drie begrotingsjaren opnieuw in de begroting op te nemen en deze in overeenstemming met de financiële regels prioritair te gebruiken. De GO Ecsel verwacht dat alle nog niet gebruikte operationele betalingskredieten eind 2021 in de begroting zullen zijn opgenomen en verbruikt.

3.6.20. De GO Ecsel bevestigt nogmaals maatregelen te hebben getroffen om dit bij herhaling vastgestelde probleem aan te pakken. De GO Ecsel is van mening dat deze maatregelen (jaarlijkse schriftelijke verklaringen van de NFI's) toereikend zijn, zoals de begrotingsautoriteit heeft bevestigd. In de oprichtingsverordeningen van de GO's is het volgende bepaald: "de Artemis/Eniac-lidstaten mogen bij de ontvangers van hun nationale financiering alle andere controles en verificaties uitvoeren die zij nodig achten, en delen de resultaten daarvan mee aan de Gemeenschappelijke Onderneming Artemis/Eniac".

3.6.22. De GO Ecsel heeft de geconstateerde problemen met de betrokken begunstigden opgelost.

3.7. De Gemeenschappelijke Onderneming biogebaseerde industrieën (BBI)

Inleiding

3.7.1. De GO biogebaseerde industrieën (BBI), gevestigd te Brussel, werd in mei 2014[70] opgericht voor een periode van tien jaar en werkt sinds 26 oktober 2015 autonoom.

3.7.2. De GO is een publiek-privaat partnerschap in de sector van biogebaseerde industrieën. De oprichtende leden zijn de Europese Unie (EU), vertegenwoordigd door de Commissie, en de industriële partners die worden vertegenwoordigd door het Bio-based Industries Consortium (BIC).

3.7.3. ***Tabel 3.7.1*** bevat de belangrijkste cijfers met betrekking tot de GO[71].

Tabel 3.7.1 — De belangrijkste cijfers met betrekking tot de GO

	2020	2019
Begroting voor nieuwe betalingskredieten (in miljoen EUR)	191,2	132,5
Begroting voor nieuwe vastleggingskredieten (in miljoen EUR)	72,2	138,6
Beschikbare begroting voor betalingen (in miljoen EUR) ([1])	196,6	182,1
Beschikbare begroting voor vastleggingen (in miljoen EUR) ([1])	111,7	141,6
Totaalaantal personeelsleden per 31 december ([2])	23	22

([1]) De beschikbare begroting omvat niet-gebruikte kredieten van voorgaande jaren die de GO opnieuw heeft opgenomen in de begroting van het huidige jaar, bestemmingsontvangsten en herschikkingen naar het volgende jaar.

([2]) Het personeelsbestand bestaat uit tijdelijke functionarissen, arbeidscontractanten en gedetacheerde nationale deskundigen.

Bron: Door de GO verstrekte gegevens.

---

[70] Verordening (EU) nr. 560/2014 van de Raad van 6 mei 2014 tot oprichting van de Gemeenschappelijke Onderneming biogebaseerde industrieën (PB L 169 van 7.6.2014, blz. 130).

[71] Meer informatie over de bevoegdheden en activiteiten van de GO is te vinden op haar website: www.bbi-europe.eu.

Informatie tot staving van de betrouwbaarheidsverklaring

3.7.4. De controleaanpak die wij hanteren, omvat analytische controleprocedures, rechtstreekse gegevensgerichte toetsing van verrichtingen bij de GO en begunstigden en een beoordeling van de essentiële controles van de toezicht- en controlesystemen van de GO. De resultaten van deze werkzaamheden werden aangevuld met controle-informatie afkomstig uit het werk van andere auditors alsmede een analyse van de door de leiding van de GO verstrekte informatie.

3.7.5. Zie deel 3.1 van het verslag voor de beschrijving van de grondslag voor het oordeel, de verantwoordelijkheden van de leiding en de met governance belaste personen en de verantwoordelijkheden van de auditor voor de controle van de rekeningen en de onderliggende verrichtingen. De handtekening op bladzijde ***147*** maakt integrerend deel uit van het oordeel.

De aan het Europees Parlement en de Raad voorgelegde betrouwbaarheidsverklaring van de Rekenkamer — verslag van de onafhankelijke auditor

Oordeel

3.7.6. Wij hebben het volgende gecontroleerd:

a) de rekeningen van de GO, die bestaan uit de financiële overzichten[72] en de verslagen over de uitvoering van de begroting[73] betreffende het per 31 december 2020 afgesloten begrotingsjaar, en

b) de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij die rekeningen, zoals voorgeschreven in artikel 287 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU).

[72] De financiële overzichten omvatten de balans en de staat van de financiële resultaten, het kasstroomoverzicht en het mutatieoverzicht van de nettoactiva, alsook een overzicht van de belangrijkste grondslagen voor financiële verslaglegging en andere toelichtingen.

[73] De verslagen over de uitvoering van de begroting omvatten de verslagen waarin alle begrotingsverrichtingen en de bijbehorende toelichtingen zijn samengevoegd.

Betrouwbaarheid van de rekeningen

Oordeel over de betrouwbaarheid van de rekeningen

3.7.7. Naar ons oordeel geven de rekeningen van de GO over het op 31 december 2020 afgesloten begrotingsjaar op alle materiële punten een getrouw beeld van de financiële situatie van de GO per 31 december 2020, van de resultaten van haar verrichtingen en kasstromen en van de veranderingen van de nettoactiva in het op die datum afgesloten begrotingsjaar, overeenkomstig haar financieel reglement en de door de rekenplichtige van de Commissie vastgestelde boekhoudregels. Deze zijn gebaseerd op internationaal aanvaarde boekhoudnormen voor de overheidssector.

Wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij de rekeningen

Ontvangsten

Oordeel over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende ontvangsten bij de rekeningen

3.7.8. Naar ons oordeel zijn de onderliggende ontvangsten bij de rekeningen betreffende het per 31 december 2020 afgesloten begrotingsjaar op alle materiële punten wettig en regelmatig.

Betalingen

Oordeel over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende betalingen bij de rekeningen

3.7.9. Naar ons oordeel zijn de onderliggende betalingen bij de rekeningen betreffende het per 31 december 2020 afgesloten begrotingsjaar op alle materiële punten wettig en regelmatig.

3.7.10. De hiernavolgende opmerkingen doen niets af aan het oordeel van de ERK.

Opmerkingen over de uitvoering van de Horizon 2020-begroting

3.7.11. In *tabel 3.7.2* is een overzicht te vinden van de bijdragen van de leden aan de GO eind 2020.

Tabel 3.7.2 — Bijdragen van de leden aan BBI (in miljoen EUR)

	Bijdragen van de leden (overeenkomstig de oprichtingsverordening en juridische besluiten)				Bijdragen van de leden (op 31.12.2020)				
Leden	Activiteiten van de GO (1)	Aanvullende activiteiten (2)	Verlagingen	Totaal	In contanten	In natura gevalideerd	In natura gerapporteerd, niet gevalideerd	In natura voor aanvullende activiteiten	Totaal
EU (DG RTD)	975,0	N.v.t.	-140,0	835,0	603,2	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	603,2
Private leden (bijdragen in natura en contante bijdragen aan de administratieve kosten)	462,1	2 234,7	N.v.t.	2 696,8	12,5	42,0	53,7	929,2	1 037,4
Private leden (contante bijdragen aan de operationele kosten)	182,5	N.v.t.	-140,0	42,5	3,3	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	3,3
Totaal	1 619,6	2 234,7	-280,0	3 574,3	619,0	42,0	53,7	929,2	1 643,9

(1) IKOP en streefdoelen inzake de bijdragen in de administratieve kosten, zoals overeengekomen in de jaarlijkse werkplannen van de GO.
(2) Aanvullende activiteiten vallen buiten de reikwijdte van de controle van de ERK. Het minimumstreefdoel van 1 755 miljoen EUR werd verhoogd tot 2 234,7 miljoen EUR voor private leden om de verplichte totale minimale bijdrage van minstens 2 730 miljoen EUR te bereiken.

Bron: Door de GO verstrekte gegevens.

3.7.12. Volgens de oprichtingsverordening van de GO moeten de leden uit de industrie ten minste 182,5 miljoen EUR in contanten bijdragen aan de operationele kosten van de GO. Aangezien de leden uit de industrie in 2020 geen extra contante bijdragen aan de operationele kosten van de GO leverden, bleven de bijdragen op hetzelfde lage niveau van 3,25 miljoen EUR als eind 2019. Dit wijst erop dat de GO aanzienlijke belemmeringen ondervindt bij het verkrijgen van dergelijke bijdragen en dat het minimumstreefdoel niet zal worden gehaald tegen het einde van het Horizon 2020-programma. Om deze reden verlaagde de Commissie (DG RTD) haar contante bijdragen aan de GO met 140 miljoen EUR. Deze significante vermindering van de bijdragen van de leden vormde een risico voor de verwezenlijking van de onderzoeks- en innovatieagenda van de GO voor het Horizon 2020-programma.

3.7.13. Eind 2020 bedroegen de totale bijdragen in natura van de leden uit de industrie aan aanvullende activiteiten slechts 53 % van het minimumbedrag van 1 755 miljoen EUR dat in de oprichtingsverordening van de GO was vastgesteld. Daarnaast hebben de leden uit de industrie eind 2020 gemeld dat er, van de 433 miljoen EUR die was vastgelegd nadat alle oproepen in het kader van Horizon 2020 waren gedaan, 95,7 miljoen EUR aan bijdragen in natura aan operationele activiteiten werd geleverd. Deze situatie wijst op een hoog risico dat de GO tegen het einde van het Horizon 2020-programma de voor de bijdragen in natura van de leden uit de industrie verwachte streefdoelen zoals vastgesteld in haar oprichtingsverordening en goedgekeurde jaarlijkse werkplannen niet zal halen.

3.7.14. Wat betreft de beschikbare begroting van de GO van 2020 voor Horizon 2020-projecten bedroeg het uitvoeringspercentage 100 % voor vastleggingskredieten en 85 % voor betalingskredieten.

Opmerkingen over de internebeheersingsmaatregelen

3.7.15. De GO heeft betrouwbare procedures voor controles vooraf opgezet die zijn gebaseerd op controles van stukken op financieel en operationeel gebied. In 2020 heeft de GO het internecontrolekader (internal control framework — ICF) van de Commissie ingevoerd, dat is gebaseerd op 17 internecontrolebeginselen. Voor de jaarlijkse zelfbeoordeling en monitoring van de doeltreffendheid van de door het ICF vereiste controleactiviteiten heeft de GO relevante indicatoren ontwikkeld voor alle internecontrolebeginselen en bijbehorende kenmerken.

3.7.16. De gemeenschappelijke auditdienst van de Commissie (GAD) is verantwoordelijk voor de controle achteraf van door de GO verrichte Horizon 2020-betalingen. Op basis van de resultaten van de controles achteraf die eind 2020 beschikbaar waren, heeft de GO een representatief foutenpercentage van 1,47 % en een restfoutenpercentage van 1,06 % gerapporteerd voor Horizon 2020-projecten (verrekeningen en saldobetalingen)[74]. In haar voorstel voor de Horizon 2020-verordening[75] schreef de Commissie: “Met betrekking tot de onderzoekskosten in het kader van Horizon 2020, is de Commissie dan ook van mening dat een foutenrisico op jaarbasis tussen de 2 en 5 % een realistische doelstelling is, gelet op de kosten van controles, de voorgestelde vereenvoudigingsmaatregelen om de complexiteit van de regels te verminderen en het inherente risico dat verbonden is aan de terugbetalingskosten van het onderzoekproject. Het uiteindelijk beoogde resterende foutenpercentage bij de sluiting van de programma’s, nadat rekening is gehouden met het financiële effect van alle audits en corrigerende en herstelmaatregelen, is te komen tot een niveau dat zo dicht mogelijk bij 2 % blijft.”

3.7.17. Als onderdeel van de controles van operationele betalingen controleerden wij een willekeurige steekproef van in 2020 verrichte Horizon 2020-betalingen op het niveau van de eindbegunstigden om de foutenpercentages van de controles achteraf te kunnen bevestigen[76]. Uit de gedetailleerde controles is in één geval gebleken dat een fout van meer dan 1 % van de gecontroleerde kosten betrekking had op de ongerechtvaardigde correctie van reeds gedeclareerde en aanvaarde personeelskosten in de daaropvolgende verslagperiode.

3.7.18. Het Europees Bureau voor fraudebestrijding (OLAF) heeft in de eerste helft van 2020 een onderzoek afgerond waarbij bewijs werd aangetroffen van onregelmatigheden en fraude bij de activiteiten van twee begunstigden die betrokken waren bij Horizon 2020-projecten, waaronder door de GO gecofinancierde projecten. In 2020 heeft de GO de

---

[74] Jaarlijks activiteitenverslag 2020 van de GO BBI, blz. 168.

[75] COM(2011) 809 final.

[76] Wat de bij de begunstigden getoetste subsidiebetalingsverrichtingen betreft, ligt de meldingsdrempel voor kwantificeerbare fouten bij 1 % van de gecontroleerde kosten.

aanbevelingen van OLAF met betrekking tot deze begunstigden grotendeels uitgevoerd. Dit omvat het verwerken van terugvorderingen, het beëindigen van de deelname van betrokken begunstigden aan de meeste subsidieovereenkomsten en het actief onderzoeken of andere begunstigden een probleem kunnen opleveren.

Opmerkingen over goed financieel beheer

3.7.19. Het ontwerp van de oproep tot het indienen van voorstellen van de GO van 2020 zorgde er niet voor dat de vier strategische onderwerpen volledig werden bestreken, in overeenstemming met de onderzoeksagenda van de GO in het werkplan. In aanmerking komende voorstellen met een hoge score voor een van de onderwerpen moesten worden afgewezen ten behoeve van een ander onderwerp waarvoor verscheidene voorstellen voor cofinanciering werden aanvaard.

Follow-up van de opmerkingen van voorgaande jaren

3.7.20. De ***bijlage*** bevat een overzicht van de corrigerende maatregelen die zijn getroffen naar aanleiding van de opmerkingen van de ERK van voorgaande jaren.

Bijlage — Follow-up van de opmerkingen van voorgaande jaren

Jaar	Opmerkingen van de ERK	Status van de corrigerende maatregel (Afgerond/Loopt nog/Nog af te handelen/N.v.t.)
2019	Van het minimum van 182,5 miljoen EUR aan contante bijdragen[77] was eind 2019 slechts 3,25 miljoen EUR betaald. De oprichtingsverordening van BBI[78] werd gewijzigd zodat uit de industrie afkomstige leden hun contante bijdragen op projectniveau kunnen leveren. Ondanks deze wijziging blijft er een hoog risico bestaan dat de uit de industrie afkomstige leden aan het einde van het BBI-programma het minimumbedrag aan operationele contante bijdragen niet zullen halen. Als gevolg hiervan besloot de Commissie (DG RTD) eind 2018 de begroting van de GO voor 2020 van 205 miljoen EUR te verlagen met 140 miljoen EUR[79].	N.v.t.
2019	Het totaalbedrag aan bijdragen in natura voor aanvullende activiteiten van 916 miljoen EUR eind 2019 omvatte ongeveer 216 miljoen EUR aan bijdragen in natura die voor 2019 waren gerapporteerd, maar waarvoor het certificeringsproces vanwege de COVID-19-pandemie nog niet was afgerond.	Loopt nog

[77] Artikel 12, lid 4, van de statuten van de GO BBI (bijlage I bij Verordening (EU) nr. 560/2014).

[78] Verordening (EU) 2018/121 van de Raad van 23 januari 2018 tot wijziging van Verordening (EU) nr. 560/2014 tot oprichting van de Gemeenschappelijke Onderneming biogebaseerde industrieën (PB L 22 van 26.1.2018, blz. 1).

[79] Dit bedrag omvat de aangekondigde begrotingsopschorting van 2017 ad 50 miljoen EUR en de begrotingsopschorting van 2018 ad 20 miljoen EUR.

Antwoord van de Gemeenschappelijke Onderneming

3.7.12. Het wettelijk kader dat uitsluitend voor de Gemeenschappelijke Onderneming BBI is opgezet voor de inning van financiële bijdragen van haar uit de industrie afkomstige leden, bleek uiteindelijk ondoeltreffend te zijn. Overeenkomstig een eerdere aanbeveling van de ERK moet bij het opzetten van toekomstige publiek-private partnerschappen rekening worden gehouden met de lessen die zijn getrokken uit de specifieke ervaring van de Gemeenschappelijke Onderneming BBI. In het geval van de Gemeenschappelijke Onderneming BBI heeft deze ervaring echter ook aangetoond dat het initiatief, ondanks de aanzienlijke vermindering van de contante bijdragen van zowel de EC als het BIC, erin geslaagd is zijn strategische doelstellingen te verwezenlijken. De resultaten en effecten van de gefinancierde projecten overschrijden immers reeds het merendeel van de doelstellingen van de strategische innovatie- en onderzoeksagenda van de BBI, die werd bevestigd door een recente studie van onafhankelijke externe deskundigen. In het jaarlijks activiteitenverslag 2020 van de Gemeenschappelijke Onderneming BBI zijn nadere bijzonderheden hieromtrent opgenomen.

3.7.13. De totale bijdragen van de uit de industrie afkomstige leden van de Gemeenschappelijke Onderneming BBI liggen inderdaad iets onder het niveau dat in dit stadium van het initiatief wordt verwacht. Hoewel aanvankelijk verwacht werd dat de prognoses voor bijdragen in natura voor IKAA en IKOP lineair zouden zijn, is uit recente ervaring gebleken dat deze investeringen massaal worden uitgevoerd aan het eind van de projecten van de Gemeenschappelijke Onderneming BBI. Bovendien heeft de COVID-19-pandemie geleid tot uitstel van investeringen en de certificering ervan door externe controleurs.

Volgens de Gemeenschappelijke Onderneming BBI zal deze kloof de komende jaren aanzienlijk worden verkleind, aangezien het declareren en certificeren van bijdragen in natura (IKAA en IKOP) aanzienlijk zullen toenemen naarmate de BBI-projecten worden afgesloten. Bovendien hebben de uit de industrie afkomstige leden zich in hun aan de raad van bestuur van de BBI voorgelegde financiële vooruitzichten verbonden tot aanvullende investeringsdoelstellingen voor 2021 en daarna.

3.8. De Gemeenschappelijke Onderneming Shift2Rail (S2R)

Inleiding

3.8.1. De GO Shift2Rail (S2R), gevestigd te Brussel, werd in juni 2014[80] opgericht voor een periode van tien jaar en werkt sinds 24 mei 2016 autonoom.

3.8.2. De GO is een publiek-privaat partnerschap in de spoorwegsector. De oprichtende leden zijn de Europese Unie (EU), vertegenwoordigd door de Commissie, en partners uit de spoorwegindustrie (de belangrijkste belanghebbenden, onder wie fabrikanten van spoorwegmateriaal, spoorwegondernemingen, infrastructuurbeheerders en onderzoekscentra). Andere entiteiten kunnen deelnemen aan de GO als geassocieerde leden.

3.8.3. *Tabel 3.8.1* bevat de belangrijkste cijfers met betrekking tot de GO[81].

Tabel 3.8.1 — De belangrijkste cijfers met betrekking tot de GO

	2020	2019
Begroting voor nieuwe betalingskredieten (in miljoen EUR)	72,5	61,8
Begroting voor nieuwe vastleggingskredieten (in miljoen EUR)	77,9	79,1
Beschikbare begroting voor betalingen (in miljoen EUR) ([1])	75,8	81,6
Beschikbare begroting voor vastleggingen (in miljoen EUR) ([1])	84,1	83,1
Totaalaantal personeelsleden per 31 december ([2])	24	23

([1]) De beschikbare begroting omvat niet-gebruikte kredieten van voorgaande jaren die de GO opnieuw heeft opgenomen in de begroting van het huidige jaar, bestemmingsontvangsten en herschikkingen naar het volgende jaar.

([2]) Het personeelsbestand bestaat uit tijdelijke functionarissen, arbeidscontractanten en gedetacheerde nationale deskundigen.

Bron: Door de GO verstrekte gegevens.

[80] Verordening (EU) nr. 642/2014 van de Raad van 16 juni 2014 tot oprichting van de Gemeenschappelijke Onderneming Shift2Rail (PB L 177 van 17.6.2014, blz. 9).

[81] Meer informatie over de bevoegdheden en activiteiten van de GO is te vinden op haar website: www.shift2rail.org.

Informatie tot staving van de betrouwbaarheidsverklaring

3.8.4. De controleaanpak die wij hanteren, omvat analytische controleprocedures, rechtstreekse gegevensgerichte toetsing van verrichtingen bij de GO en begunstigden en een beoordeling van de essentiële controles van de toezicht- en controlesystemen van de GO. De resultaten van deze werkzaamheden werden aangevuld met controle-informatie afkomstig uit het werk van andere auditors alsmede een analyse van de door de leiding van de GO verstrekte informatie.

3.8.5. Zie deel 3.1 van het verslag voor de beschrijving van de grondslag voor het oordeel, de verantwoordelijkheden van de leiding en de met governance belaste personen en de verantwoordelijkheden van de auditor voor de controle van de rekeningen en de onderliggende verrichtingen. De handtekening op bladzijde ***147*** maakt integrerend deel uit van het oordeel.

De aan het Europees Parlement en de Raad voorgelegde betrouwbaarheidsverklaring van de Rekenkamer — verslag van de onafhankelijke auditor

Oordeel

3.8.6. Wij hebben het volgende gecontroleerd:

a) de rekeningen van de GO, die bestaan uit de financiële overzichten[82] en de verslagen over de uitvoering van de begroting[83] betreffende het per 31 december 2020 afgesloten begrotingsjaar, en

b) de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij die rekeningen, zoals voorgeschreven in artikel 287 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU).

---

[82] De financiële overzichten omvatten de balans en de staat van de financiële resultaten, het kasstroomoverzicht en het mutatieoverzicht van de nettoactiva, alsook een overzicht van de belangrijkste grondslagen voor financiële verslaglegging en andere toelichtingen.

[83] De verslagen over de uitvoering van de begroting omvatten de verslagen waarin alle begrotingsverrichtingen en de bijbehorende toelichtingen zijn samengevoegd.

Betrouwbaarheid van de rekeningen

Oordeel over de betrouwbaarheid van de rekeningen

3.8.7. Naar ons oordeel geven de rekeningen van de GO over het op 31 december 2020 afgesloten begrotingsjaar op alle materiële punten een getrouw beeld van de financiële situatie van de GO per 31 december 2020, van de resultaten van haar verrichtingen en kasstromen en van de veranderingen van de nettoactiva in het op die datum afgesloten begrotingsjaar, overeenkomstig haar financieel reglement en de door de rekenplichtige van de Commissie vastgestelde boekhoudregels. Deze zijn gebaseerd op internationaal aanvaarde boekhoudnormen voor de overheidssector.

Wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij de rekeningen

Ontvangsten

Oordeel over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende ontvangsten bij de rekeningen

3.8.8. Naar ons oordeel zijn de onderliggende ontvangsten bij de rekeningen betreffende het per 31 december 2020 afgesloten begrotingsjaar op alle materiële punten wettig en regelmatig.

Betalingen

Oordeel over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende betalingen bij de rekeningen

3.8.9. Naar ons oordeel zijn de onderliggende betalingen bij de rekeningen betreffende het per 31 december 2020 afgesloten begrotingsjaar op alle materiële punten wettig en regelmatig.

3.8.10. De hiernavolgende opmerkingen doen niets af aan het oordeel van de ERK.

Opmerkingen over de uitvoering van de Horizon 2020-begroting

3.8.11. In *tabel 3.8.2* is een overzicht te vinden van de bijdragen van de leden aan de GO eind 2020.

Tabel 3.8.2 — Bijdragen van de leden aan S2R (in miljoen EUR)

	Bijdragen van de leden (overeenkomstig de oprichtingsverordening)			Bijdragen van de leden (per 31.12.2020)				
Leden	Activiteiten van de GO	Aanvullende activiteiten (1)	Totaal	In contanten	In natura gevalideerd	In natura gerapporteerd, niet gevalideerd	In natura voor aanvullende activiteiten	Totaal
EU (DG MOVE)	398,0	0,0	398,0	297,7	0,0	0,0	0,0	297,7
Particuliere leden	350,0	120,0	470,0	9,2	121,9	93,1	204,8	429,0
Totaal	748,0	120,0	868,0	306,9	121,9	93,1	204,8	726,7

(1) Aanvullende activiteiten vallen buiten de reikwijdte van de controle van de ERK.

Bron: Door de GO verstrekte gegevens.

3.8.12. Eind 2020 had de GO 100 % van de beschikbare vastleggingskredieten en 80 % van de beschikbare betalingskredieten voor Horizon 2020-projecten uitgevoerd. Het uitvoeringspercentage voor de operationele betalingskredieten was gedaald ten opzichte van 2019 (88 %) omdat één subsidieovereenkomst in het kader van de oproep tot het indienen van voorstellen van 2020 aan het einde van dat jaar niet kon worden ondertekend en de desbetreffende voorfinanciering dienovereenkomstig moest worden uitgesteld.

Opmerkingen over de internebeheersingsmaatregelen

3.8.13. De GO heeft betrouwbare procedures voor controles vooraf opgezet die zijn gebaseerd op controles van stukken op financieel en operationeel gebied. In 2020 heeft de GO het internecontrolekader (internal control framework — ICF) van de Commissie ingevoerd, dat is gebaseerd op 17 internecontrolebeginselen. Voor de jaarlijkse zelfbeoordeling en monitoring van de doeltreffendheid van de door het ICF vereiste controleactiviteiten heeft de GO relevante indicatoren ontwikkeld voor alle internecontrolebeginselen en bijbehorende kenmerken.

3.8.14. Besluit 07/2018 van de raad van bestuur tot vaststelling van de regels inzake de preventie en het beheer van belangenconflicten, die van toepassing zijn op de organen van de GO, schrijft voor dat actuele cv's en verklaringen omtrent de afwezigheid van belangenconflicten van de leden van de raad van bestuur op de website van de GO worden gepubliceerd. Aangezien echter slechts enkele van de leden van de raad van bestuur de informatie naar behoren hadden verstrekt, kon eind 2020 geen van de verklaringen omtrent de afwezigheid van belangenconflicten en slechts de helft van de cv's worden gepubliceerd.

3.8.15. De gemeenschappelijke auditdienst van de Commissie (GAD) is verantwoordelijk voor de controle achteraf van door de GO verrichte Horizon 2020-betalingen. Op basis van de resultaten van de controles achteraf die eind 2020 beschikbaar waren, heeft de GO een representatief foutenpercentage van 2,9 % en een restfoutenpercentage van 1,99 % gerapporteerd voor Horizon 2020-projecten (verrekeningen en saldobetalingen)[84]. In haar voorstel voor de Horizon 2020-verordening[85] schreef de Commissie: "Met betrekking tot de onderzoekskosten in het kader van Horizon 2020, is de Commissie dan ook van mening dat een foutenrisico op jaarbasis tussen de 2 en 5 % een realistische doelstelling is, gelet op de kosten van controles, de voorgestelde vereenvoudigingsmaatregelen om de complexiteit van de regels te verminderen en het inherente risico dat verbonden is aan de terugbetalingskosten van het onderzoekproject. Het uiteindelijk beoogde resterende foutenpercentage bij de sluiting van de programma's, nadat rekening is gehouden met het financiële effect van alle audits en corrigerende en herstelmaatregelen, is te komen tot een niveau dat zo dicht mogelijk bij 2 % blijft."

3.8.16. Als onderdeel van de controles van operationele betalingen controleerden wij een willekeurige steekproef van in 2020 verrichte Horizon 2020-betalingen op het niveau van de eindbegunstigden ter bevestiging van de foutenpercentages van de controles achteraf[86]. Deze gedetailleerde controles hebben in één geval een systematische fout aan het licht gebracht vanwege het gebruik van een verkeerde methode voor de berekening van gedeclareerde personeelskosten. In een ander geval werd een systemisch niet-kwantificeerbaar controlegebrek ontdekt dat verband hield met het feit dat de begunstigde geen validatieprocedure had vastgesteld voor de werkuren die voor het project werden gedeclareerd.

Follow-up van de opmerkingen van voorgaande jaren

3.8.17. De ***bijlage*** bevat een overzicht van de corrigerende maatregelen die zijn getroffen naar aanleiding van de opmerkingen van de ERK van voorgaande jaren.

---

[84] Jaarlijks activiteitenverslag 2020 van de GO S2R, blz. 189.

[85] COM(2011) 809 final.

[86] Wat de bij de begunstigden getoetste subsidiebetalingsverrichtingen betreft, ligt de meldingsdrempel voor kwantificeerbare fouten bij 1 % van de gecontroleerde kosten.

Bijlage — Follow-up van de opmerkingen van voorgaande jaren

Jaar	Opmerkingen van de ERK	Status van de corrigerende maatregel (Afgerond/Loopt nog/Nog af te handelen/N.v.t.)
2017	In reactie op de aanbevelingen van de beoordelaars heeft de GO een actieplan voorbereid dat op 28 juni 2018 door de raad van bestuur werd goedgekeurd. Hoewel niet alle aanbevelingen die in de tussentijdse evaluatie worden gedaan in het kader van het huidige financiële kaderprogramma zullen worden opgevolgd, zijn sommige in het actieplan opgenomen acties al in gang gezet, terwijl andere, zoals past bij de aard ervan en gelet op het huidige rechtskader, nu worden behandeld in het voorstel van de Commissie van 23 februari 2021 om het toekomstige Europese partnerschap voor onderzoek en innovatie op het gebied van spoorvervoer op te richten.	N.v.t.

Antwoord van de Gemeenschappelijke Onderneming

3.8.14. De GO S2R heeft als volgt gehandeld:

- meermaals werden de leden van de raad van bestuur eraan herinnerd om ontbrekende belangenverklaringen in te dienen;
- in juni 2021 ontbrak nog steeds 28 % van de cv's en belangenverklaringen (12 van de 43 actieve vertegenwoordigers);
- tijdens de bijeenkomst van de raad van bestuur van 22 juni 2021 is verslag gedaan over de stand van zaken. Daarbij is uiteengezet dat van een bestuurslid dat niet voldoet aan zijn of haar verplichtingen wat betreft belangenverklaring en cv, de facto wordt aangenomen dat er sprake is van een belangenconflict, hetgeen leidt tot uitsluiting van het besluitvormingsproces van de raad van bestuur.

3.8.16. De bevinding betreffende het ontbreken van een validatieprocedure voor gedeclareerde uren van de begunstigde werd eind 2020 vastgesteld in een controle achteraf door de gemeenschappelijke auditdienst van de Commissie zonder dat financiële aanpassingen nodig waren. In dit verslag werd geconcludeerd dat het tijdregistratiesysteem van de begunstigde over het algemeen betrouwbaar is. Bovendien heeft de begunstigde bevestigd dat het validatiesysteem voor tijdregistratie zal worden verbeterd. De GO S2R zal hierop toezien.

3.9. De Gemeenschappelijke Onderneming Europese high-performance computing (EuroHPC)

Inleiding

3.9.1. De GO Europese high-performance computing (EuroHPC), gevestigd te Luxemburg, werd in oktober 2018 opgericht voor de periode tot en met 31 december 2026[87]. De GO begon autonoom te werken op 23 september 2020.

3.9.2. De GO is een publiek-privaat partnerschap dat de bundeling van middelen van de Europese Unie (EU), Europese landen en private partners mogelijk maakt voor de ontwikkeling van high-performance computing in Europa. De oprichtende leden van de GO zijn de EU, vertegenwoordigd door de Commissie, de deelnemende staten[88], en twee private partners, vertegenwoordigd door het Europees Technologieplatform voor High Performance Computing (ETP4HPC) en de BDVA-verenigingen (Big Data Value Associations).

---

[87] Verordening (EU) 2018/1488 van de Raad van 28 september 2018 tot oprichting van de Gemeenschappelijke Onderneming Europese high-performance computing (PB L 252 van 8.10.2018, blz. 8).

[88] België, Bulgarije, Cyprus, Denemarken, Duitsland, Estland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Hongarije, Ierland, IJsland, Italië, Kroatië, Letland, Litouwen, Luxemburg, Malta, Montenegro, Nederland, Noorwegen, Noord-Macedonië, Oostenrijk, Polen, Portugal, Roemenië, Slovenië, Slowakije, Spanje, Tsjechië, Turkije, Zweden en Zwitserland (bron: website EuroHPC).

3.9.3. *Tabel 3.9.1* bevat de belangrijkste cijfers met betrekking tot de GO[89].

Tabel 3.9.1 — De belangrijkste cijfers met betrekking tot de GO

	2020	2019
Begroting voor nieuwe betalingskredieten (in miljoen EUR)	181,5	N.v.t.
Begroting voor nieuwe vastleggingskredieten (in miljoen EUR)	509,1	N.v.t.
Beschikbare begroting voor betalingen (in miljoen EUR) ([1])	181,5	N.v.t.
Beschikbare begroting voor vastleggingen (in miljoen EUR) ([1])	509,1	N.v.t.
Totaalaantal personeelsleden per 31 december ([2])	11	N.v.t.

([1]) De beschikbare begroting omvat niet-gebruikte kredieten van voorgaande jaren die de GO opnieuw heeft opgenomen in de begroting van het huidige jaar, bestemmingsontvangsten en herschikkingen naar het volgende jaar.

([2]) Het personeelsbestand bestaat uit ambtenaren, tijdelijke functionarissen, arbeidscontractanten en gedetacheerde nationale deskundigen.

Bron: Door de GO verstrekte gegevens.

Informatie tot staving van de betrouwbaarheidsverklaring

3.9.4. De controleaanpak die wij hanteren, omvat analytische controleprocedures, rechtstreekse gegevensgerichte toetsing van verrichtingen bij de GO en begunstigden en een beoordeling van de essentiële controles van de toezicht- en controlesystemen van de GO. De resultaten van deze werkzaamheden werden aangevuld met controle-informatie afkomstig uit het werk van andere auditors alsmede een analyse van de door de leiding van de GO verstrekte informatie.

3.9.5. Zie deel 3.1 van het verslag voor de beschrijving van de grondslag voor het oordeel, de verantwoordelijkheden van de leiding en de met governance belaste personen en de verantwoordelijkheden van de auditor voor de controle van de rekeningen en de onderliggende verrichtingen. De handtekening op bladzijde *147* maakt integrerend deel uit van het oordeel.

[89] Meer informatie over de bevoegdheden en activiteiten van de GO is te vinden op haar website: www.eurohpc-ju.europa.eu.

De aan het Europees Parlement en de Raad voorgelegde betrouwbaarheidsverklaring van de Rekenkamer — verslag van de onafhankelijke auditor

Oordeel

3.9.6. Wij hebben het volgende gecontroleerd:

a) de rekeningen van de GO, die bestaan uit de financiële overzichten[90] en de verslagen over de uitvoering van de begroting[91] betreffende het per 31 december 2020 afgesloten begrotingsjaar, en

b) de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij die rekeningen, zoals voorgeschreven in artikel 287 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU).

Betrouwbaarheid van de rekeningen

Oordeel over de betrouwbaarheid van de rekeningen

3.9.7. Naar ons oordeel geven de rekeningen van de GO over het op 31 december 2020 afgesloten begrotingsjaar op alle materiële punten een getrouw beeld van de financiële situatie van de GO per 31 december 2020, van de resultaten van haar verrichtingen en kasstromen en van de veranderingen van de nettoactiva in het op die datum afgesloten begrotingsjaar, overeenkomstig haar financieel reglement en de door de rekenplichtige van de Commissie vastgestelde boekhoudregels. Deze zijn gebaseerd op internationaal aanvaarde boekhoudnormen voor de overheidssector.

[90] De financiële overzichten omvatten de balans en de staat van de financiële resultaten, het kasstroomoverzicht en het mutatieoverzicht van de nettoactiva, alsook een overzicht van de belangrijkste grondslagen voor financiële verslaglegging en andere toelichtingen.

[91] De verslagen over de uitvoering van de begroting omvatten de verslagen waarin alle begrotingsverrichtingen en de bijbehorende toelichtingen zijn samengevoegd.

Wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij de rekeningen

Ontvangsten

Oordeel over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende ontvangsten bij de rekeningen

3.9.8. Naar ons oordeel zijn de onderliggende ontvangsten bij de rekeningen betreffende het per 31 december 2020 afgesloten begrotingsjaar op alle materiële punten wettig en regelmatig.

Betalingen

Oordeel over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende betalingen bij de rekeningen

3.9.9. Naar ons oordeel zijn de onderliggende betalingen bij de rekeningen betreffende het per 31 december 2020 afgesloten begrotingsjaar op alle materiële punten wettig en regelmatig.

3.9.10. De hiernavolgende opmerkingen doen niets af aan het oordeel van de ERK.

Opmerkingen over de uitvoering van de Horizon 2020-begroting

3.9.11. In ***tabel 3.9.2*** is een overzicht te vinden van de bijdragen van de leden aan de GO EuroHPC eind 2020.

Tabel 3.9.2 — Bijdragen van de leden aan EuroHPC (in miljoen EUR)

	Bijdragen van de leden (overeenkomstig de oprichtingsverordening)			Bijdragen van de leden (per 31.12.2020)				
Leden	Activiteiten van de GO	Aanvullende activiteiten (1)	Totaal	In contanten	In natura gevalideerd	In natura gerapporteerd, niet gevalideerd	In natura voor aanvullende activiteiten	Totaal
EU (DG CNECT)	536,0	N.v.t.	536,0	190,9	0,0	0,0	N.v.t.	190,9
Deelnemende staten	486,0	N.v.t.	486,0	28,9	0,0	0,0	N.v.t.	28,9
Private leden	422,0	N.v.t.	422,0	0,0	0,0	0,0	N.v.t.	0,0
Totaal	1 444,0	N.v.t.	1 444,0	219,8	0,0	0,0	N.v.t.	219,8

(1) Aanvullende activiteiten vallen buiten de reikwijdte van de controle van de ERK.

Bron: Door de GO verstrekte gegevens.

3.9.12. Wat betreft de beschikbare begroting van de GO van 2020 voor Horizon 2020-projecten bedroeg het uitvoeringspercentage 95,5 % voor vastleggingskredieten en 22,5 % voor betalingskredieten. Het lage uitvoeringsniveau van de betalingskredieten wordt deels verklaard door het feit dat de Commissie de volledige jaarlijkse begroting voor betalingen naar de GO heeft overgeheveld toen deze op 23 september 2020 financieel autonoom werd.

3.9.13. Eind 2020 hebben vertragingen bij de aanwerving van personeel op sleutelfuncties, naast de gevolgen van de COVID-19-pandemie voor de geplande kosten voor IT, communicatie, dienstreizen, vergaderingen, evenementen en andere diensten, de uitvoeringspercentages voor de begroting voor administratieve betalingen (goed voor ongeveer 1,5 % van de totale beschikbare begroting) aanzienlijk verlaagd tot 16,5 %.

3.9.14. Voor 2020 was de begroting voor operationele betalingen van de GO gepland voor de voorfinanciering in verband met de aankoop van de drie voorlopers van exaschaalsupercomputers en vijf petaschaalsupercomputers (ongeveer 135 miljoen EUR) en voor afgeronde oproepen tot het indienen van voorstellen (ongeveer 44 miljoen EUR). Eind 2020 konden echter alleen voorfinancieringsbetalingen worden verricht voor de ondertekende contracten met betrekking tot de supercomputers LEONARDO en PetaSC, ten bedrage van ongeveer 34 miljoen EUR, en voor ondertekende subsidieovereenkomsten voor een bedrag van ongeveer 6 miljoen EUR. Dit resulteerde in een laag uitvoeringspercentage voor operationele betalingskredieten van 22,6 %.

Opmerkingen over de internebeheersingsmaatregelen

3.9.15. De GO heeft betrouwbare procedures voor controles vooraf opgezet die zijn gebaseerd op controles van stukken op financieel en operationeel gebied. Eind 2020 heeft de GO het internecontrolekader (ICF) van de Commissie, dat is gebaseerd op 17 internecontrolebeginselen, grotendeels ingevoerd. Voor de controlebeginselen met betrekking tot risicobeoordeling en controle- en monitoringactiviteiten moet de GO echter nog verschillende acties voltooien om ervoor te zorgen dat deze doeltreffend functioneren.

3.9.16. Eind 2020 had de GO noch betrouwbare procedures ontwikkeld voor de validering en certificering van bijdragen in natura die door haar private leden en deelnemende staten zijn gedeclareerd, noch een passende boekingsmethode vastgesteld voor de vermelding van deze bijdragen in natura. Hierdoor is de GO niet in staat om de verwezenlijking van het minimumniveau van bijdragen in natura van deze private leden en deelnemende staten te beheren, te monitoren en er verslag over uit te brengen.

Andere kwesties

3.9.17. Gezien de huidige werklast van de GO met betrekking tot administratieve en operationele processen en de start van haar eerste belangrijke activiteiten zijn wij van mening dat de GO momenteel onderbemand is. Tijdens de organisatorische opzet in 2020 concentreerde de GO zich voornamelijk op het waarborgen van de belangrijkste operationele processen en taken, maar hield zij geen rekening met de behoefte aan administratief personeel op sleutelfuncties, met name het hoofd administratie en financiën en de coördinator interne controle en audit. Als de GO dit tekort aan personeel niet aanpakt, loopt zij het risico op tekortkomingen op het gebied van financieel, begrotings- en personeelsbeheer, en bij de internecontroleprocessen voor operationele betalingen en bijdragen in natura. Ten slotte kan het hoge percentage arbeidscontractanten (74 %) in de nabije toekomst leiden tot een aanzienlijk personeelsverloop, waardoor de druk op de precaire personeelssituatie van de GO nog verder toeneemt.

Antwoord van de Gemeenschappelijke Onderneming

De Gemeenschappelijke Onderneming heeft nota genomen van het verslag van de ERK.

In het kader van Euratom actieve Gemeenschappelijke Onderneming

3.10. De Europese Gemeenschappelijke Onderneming voor ITER en de ontwikkeling van fusie-energie (F4E)

Inleiding

3.10.1. De Europese GO voor ITER[92] en de ontwikkeling van fusie-energie (F4E) werd in april 2007 opgericht voor een periode van 35 jaar[93]. Een van de belangrijkste taken van de GO is het leveren van de bijdrage van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie (Euratom) aan de Internationale ITER-organisatie voor fusie-energie (ITER-IO) die verantwoordelijk is voor de uitvoering van het ITER-project. Hoewel de belangrijkste fusiefaciliteiten in Cadarache in Frankrijk ontwikkeld zouden worden, is de GO gevestigd te Barcelona.

3.10.2. De oprichtende leden van de GO zijn Euratom, vertegenwoordigd door de Commissie, de lidstaten van Euratom en Zwitserland, dat een samenwerkingsovereenkomst heeft gesloten met Euratom.

---

[92] Internationale thermonucleaire experimentele reactor.

[93] Beschikking 2007/198/Euratom van de Raad van 27 maart 2007 tot oprichting van de Europese gemeenschappelijke onderneming voor ITER en de ontwikkeling van fusie-energie en tot toekenning van gunsten daaraan (PB L 90 van 30.3.2007, blz. 58), gewijzigd bij Besluit 2013/791/Euratom van de Raad van 13 december 2013 (PB L 349 van 21.12.2013, blz. 100), Besluit (Euratom) 2015/224 van de Raad van 10 februari 2015 (PB L 37 van 13.2.2015, blz. 8) en Besluit (Euratom) 2021/281 van de Raad van 22 februari 2021 (PB L 62 van 23.2.2021, blz. 41).

De Europese Gemeenschappelijke Onderneming voor ITER en de ontwikkeling van fusie-energie (F4E)

3.10.3. ***Tabel 3.10.1*** bevat de belangrijkste cijfers met betrekking tot de GO[94].

Tabel 3.10.1 — De belangrijkste cijfers met betrekking tot de GO

	2020	2019
Begroting voor betalingskredieten (in miljoen EUR)	794,8	721,1
Begroting voor vastleggingskredieten (in miljoen EUR)	878	689,5
Beschikbare begroting voor betalingen (in miljoen EUR) ([1])	816,5	761,2
Beschikbare begroting voor vastleggingen (in miljoen EUR) ([1])	885,7	729,7
Totaalaantal personeelsleden per 31 december ([2])	435	439

([1]) De beschikbare begroting omvat overgedragen vastleggingen voor administratieve uitgaven en bestemmingsontvangsten die nog niet zijn goedgekeurd door de raad van bestuur.

([2]) Het personeelsbestand bestaat uit tijdelijke functionarissen, arbeidscontractanten en gedetacheerde nationale deskundigen.

Bron: Door de GO verstrekte gegevens.

3.10.4. Eind 2020 bereikten de uitvoeringspercentages van de beschikbare vastleggings- en betalingskredieten respectievelijk 100 % en 98 %.

Informatie tot staving van de betrouwbaarheidsverklaring

3.10.5. De controleaanpak die wij hanteren, omvat analytische controleprocedures, rechtstreekse gegevensgerichte toetsing van verrichtingen bij de GO en begunstigden en een beoordeling van de essentiële controles van de toezicht- en controlesystemen van de GO. De resultaten van deze werkzaamheden werden aangevuld met controle-informatie afkomstig uit het werk van andere auditors alsmede een analyse van de door de leiding van de GO verstrekte informatie.

3.10.6. Zie deel 3.1 van het verslag voor de beschrijving van de grondslag voor het oordeel, de verantwoordelijkheden van de leiding en de met governance belaste personen en de verantwoordelijkheden van de auditor voor de controle van de rekeningen en de onderliggende verrichtingen. De handtekening op bladzijde ***147*** maakt integrerend deel uit van het oordeel.

---

[94] Meer informatie over de bevoegdheden en activiteiten van de GO is te vinden op haar website: www.f4e.europa.eu.

De aan het Europees Parlement en de Raad voorgelegde betrouwbaarheidsverklaring van de Rekenkamer — verslag van de onafhankelijke auditor

Oordeel

3.10.7. Wij hebben het volgende gecontroleerd:

a) de rekeningen van de GO, die bestaan uit de financiële overzichten[95] en de verslagen over de uitvoering van de begroting[96] betreffende het per 31 december 2020 afgesloten begrotingsjaar, en

b) de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij die rekeningen, zoals voorgeschreven in artikel 287 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU).

Betrouwbaarheid van de rekeningen

Oordeel over de betrouwbaarheid van de rekeningen

3.10.8. Naar ons oordeel geven de rekeningen van de GO over het op 31 december 2020 afgesloten begrotingsjaar op alle materiële punten een getrouw beeld van de financiële situatie van de GO per 31 december 2020, van de resultaten van haar verrichtingen en kasstromen en van de veranderingen van de nettoactiva in het op die datum afgesloten begrotingsjaar, overeenkomstig haar financieel reglement en de door de rekenplichtige van de Commissie vastgestelde boekhoudregels. Deze zijn gebaseerd op internationaal aanvaarde boekhoudnormen voor de overheidssector.

[95] De financiële overzichten omvatten de balans en de staat van de financiële resultaten, het kasstroomoverzicht en het mutatieoverzicht van de nettoactiva, alsook een overzicht van de belangrijkste grondslagen voor financiële verslaglegging en andere toelichtingen.

[96] De verslagen over de uitvoering van de begroting omvatten de verslagen waarin alle begrotingsverrichtingen en de bijbehorende toelichtingen zijn samengevoegd.

Wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij de rekeningen

Ontvangsten

Oordeel over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende ontvangsten bij de rekeningen

3.10.9. Naar ons oordeel zijn de onderliggende ontvangsten bij de rekeningen betreffende het per 31 december 2020 afgesloten begrotingsjaar op alle materiële punten wettig en regelmatig.

Betalingen

Oordeel over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende betalingen bij de rekeningen

3.10.10. Naar ons oordeel zijn de onderliggende betalingen bij de rekeningen betreffende het per 31 december 2020 afgesloten begrotingsjaar op alle materiële punten wettig en regelmatig.

Toelichtende paragraaf

3.10.11. Zonder iets af te doen aan het in de paragrafen ***3.10.8*** en ***3.10.10*** gegeven oordeel vestigt de ERK de aandacht op de paragrafen ***3.10.13***-***3.10.15*** en deelt zij mee dat in de jaarrekening van de GO voor het begrotingsjaar 2020 de raming van de GO is opgenomen van de totale kosten voor het vervullen van haar leveringsverplichtingen voor het ITER-project, geraamd op 17,97 miljard EUR. Wijzigingen in de belangrijkste aannames voor de raming en de risicoblootstelling kunnen echter leiden tot aanzienlijke kostenstijgingen en/of verdere vertragingen bij de uitvoering van het ITER-project.

3.10.12. De hiernavolgende opmerkingen doen niets af aan het oordeel van de ERK.

Opmerkingen over de geschatte kosten bij voltooiing voor ITER

3.10.13. De GO maakt een raming van de totale kosten van het vervullen van haar uitvoeringsverplichtingen voor het ITER-project in 2042, de zogenaamde geschatte waarde bij voltooiing (Estimate at Completion, EaC). Eind 2020 stelde de GO vast dat deze totale kosten 17 968 miljoen EUR bedroegen (in waarden van 2020). Dit is de som van de totale betalingen die eind 2020 zijn verricht, ten bedrage van 7 345 miljoen EUR, en de raming van de toekomstige betalingen, vastgesteld op 10 623 miljoen EUR (in waarden van 2020).

3.10.14. In vergelijking met de jaarrekening 2019, waarin alleen de kosten voor de volledige raming van ITER-kredieten werden gepresenteerd, heeft de GO de kwaliteit van de informatie in de jaarrekening 2020 aanzienlijk verbeterd door de kosten voor de volledige raming in euro en in waarden van 2020 te presenteren, met inbegrip van de gevolgen van de brexit en COVID-19. Wijzigingen in belangrijke aannames voor de raming en risicoblootstelling kunnen echter leiden tot aanzienlijke kostenstijgingen en verdere vertragingen van het project. Dit wordt geïllustreerd door de onderstaande voorbeelden:

- voorschriften inzake nucleaire veiligheid: hoewel de GO samenwerkt met ITER IO om ervoor te zorgen dat de ontwerpen voldoen aan verschillende voorschriften inzake nucleaire veiligheid, heeft de Franse autoriteit voor nucleaire veiligheid de uiteindelijke bevoegdheid en kunnen toekomstige wijzigingen van de veiligheidseisen een hoog kosteneffect hebben;

- kostenraming voor het Hot Cell Complex: deze is niet herzien en door de huidige rijpheidsfase van de ITER-IO-ontwerpvereisten kan F4E geen geloofwaardige kostenraming opstellen;

- wijziging van de vereisten: hoewel eventuele noodzakelijke wijzigingen zullen worden gefinancierd via de voorzieningen voor onvoorziene uitgaven (d.w.z. het ITER-reservefonds of de niet-verdeelde ITER-begroting) en de GO heeft gewezen op het positieve effect van dit beleid, is het onmogelijk deze tot nul terug te brengen. Deze veranderingen kunnen leiden tot verdere vertragingen en kosten voor lopende en toekomstige bouwactiviteiten.

3.10.15. Volgens de GO waren de gevolgen van de COVID-19-pandemie ernstig, maar niet significant. Tot april 2021 had de pandemie voor sommige leveringen tot vier maanden vertraging veroorzaakt, met als gevolg een stijging van de kosten van ongeveer 47 miljoen EUR (in waarden van 2008) voor het totale ITER-project. Verdere gevolgen zijn mogelijk als de pandemie in 2021 verergert.

De Europese Gemeenschappelijke Onderneming voor ITER en de ontwikkeling van fusie-energie (F4E)

Opmerkingen over de internebeheersingsmaatregelen

3.10.16. De volgende opmerkingen hebben betrekking op de lokale IT-toepassingen van de GO die worden gebruikt voor het beheer van juridische verbintenissen en contracten (DACC) en voor documentenbeheer (IDM)[97]. Zij zijn niet van toepassing op de systemen en workflow van het centrale financiële-informatiesysteem van de Commissie (ABAC). Ze hebben betrekking op de bevoegde ordonnateur (responsible Authorising Officer, RAO) van de GO op alle niveaus en de plaatsvervangende functionarissen van de GO.

3.10.17. In de loop der jaren heeft de GO aanzienlijke inspanningen geleverd om een elektronisch documentbeheersysteem in te voeren. Eind maart 2020 besloot de uitvoerend directeur van de GO dat de geavanceerde elektronische handtekeningen in DACC tijdens de COVID-19-pandemie als tijdelijke administratieve maatregel niet alleen moeten worden gebruikt voor het beheer en de ondertekening van contractwijzigingen, maar ook voor initiële contracten.

3.10.18. In het algemeen kon de GO dankzij deze maatregel de bedrijfscontinuïteit handhaven en kon haar personeel vanaf het begin van de COVID-19-pandemie telewerken. De GO heeft haar lokale IT-toepassingen echter niet volledig afgestemd op de interne procedures voor delegaties. Zoals beschreven in de volgende paragrafen moet er nog een oplossing worden gevonden voor belangrijke tekortkomingen met betrekking tot:

- juridische aspecten in verband met de uitvoering van het kader voor de delegaties van de GO en het gebruik van geavanceerde elektronische handtekeningen;
- technische aspecten in verband met de technische opzet van de DACC- en IDM-applicaties (toegangsrechten van gebruikers) voor RAO's, het gebruik van accounts met virtuele identiteiten en de interfaces van de applicaties, en
- interne controleaspecten in verband met de conformiteit van de lokale IT-systemen met de delegaties en rechten voor goedkeuringen, en met de juistheid van boekhoudkundige en financiële gegevens in het boekhoudsysteem van de GO.

3.10.19. In tegenstelling tot de ABAC-workflow kan met de DACC-applicatie niet worden aangetoond dat personeel de inhoud van een document juist heeft begrepen en ermee heeft ingestemd het document persoonlijk te ondertekenen.

---

[97] In de opmerkingen wordt geen rekening gehouden met de recente wijzigingen die de GO in 2021 heeft aangebracht om de vastgestelde risico's te beperken.

De Europese Gemeenschappelijke Onderneming voor ITER en de ontwikkeling van fusie-energie (F4E)

3.10.20. In haar gecentraliseerde authentificatiesysteem voor contractbeheer heeft de GO naast individuele gebruikersaccounts ook groepsaccounts van gebruikers met virtuele identiteiten aangemaakt om het beheer van haar lokale IT-toepassingen (DACC, IDM) te vereenvoudigen. Tot eind 2020 werd de functionele groepsaccount die werd aangemaakt voor de directeur van F4E echter ook gebruikt voor de goedkeuring en ondertekening van verscheidene belangrijke documenten. Deze praktijk is in strijd met de basisbeginselen van het ICT-toegangsbeheersbeleid van de GO, waarin duidelijk wordt vereist dat gebruikersaccounts uniek zijn en aan één gebruiker worden gekoppeld. Het wordt daarom beschouwd als een kritieke tekortkoming in de interne controle, aangezien hiermee alle personen die in de groepsaccount zijn opgenomen, in staat worden gesteld handelingen uit te voeren die uitsluitend zijn voorbehouden aan de RAO.

3.10.21. Het kader voor de delegaties van de GO heeft tot doel de delegaties bij de bevoegde ordonnateurs te centraliseren en biedt onder meer een actueel overzicht van alle goedgekeurde delegaties en regels voor plaatsvervangingen bij F4E. Eind 2020 voorzag het kader voor delegaties in de lokale IT-toepassingen van de GO (DACC en IDM) echter niet automatisch in technische delegaties (d.w.z. gebruikersrechten om verrichtingen goed te keuren); in plaats daarvan moest elke RAO de juiste persoon selecteren om naar te delegeren, op basis van het door de directeur van de GO goedgekeurde kader. Bovendien worden delegatiebevoegdheden uit hoofde van de contracten (d.w.z. om bindende besluiten te ondertekenen onder bepaalde voorwaarden) verleend aan ander personeel van de GO dan de RAO (d.w.z. de voor contracten verantwoordelijke functionarissen). Hierin is niet voorzien in het kader voor delegaties van de GO.

3.10.22. Ten slotte is, in tegenstelling tot de ABAC-workflow, de DACC-applicatie nooit onderworpen aan een interne controle om ervoor te zorgen dat de gebruikersrechten om verrichtingen goed te keuren in overeenstemming zijn met de aan het personeel toegewezen delegaties. Als gevolg hiervan bestaat er een groot risico dat niet-conformiteit als gevolg van inbreuken op het delegatiebeleid van de GO niet is vastgesteld of beperkt.

3.10.23. Hoewel de GO in 2016 is begonnen met het gebruik van de IT-applicatie DACC voor het beheer van juridische verbintenissen of contracten (in 2020 ook voor initiële contracten), en dus als aanvullende bron voor boekhoudkundige en financiële gegevens, is het boekhoudsysteem van de GO sinds 2013 niet gevalideerd. Deze situatie is in strijd met het financieel reglement van de GO, waarin een validering van het boekhoudsysteem wordt vereist wanneer zich een belangrijke wijziging voordoet.

3.10.24. Wij vestigen de aandacht op de geplande controle van de dienst Interne Audit van de Commissie met betrekking tot de delegatie van bevoegdheden, de efficiëntie van de besluitvorming in F4E en de samenwerkingsmechanismen met het directoraat-generaal Energie van de Commissie, die begin juni 2021 van start gaan.

Opmerkingen over aanwervingsprocedures

3.10.25. De aanwervingsprocedures van de GO in 2020 waren niet transparant wat betreft het opstellen van de definitieve shortlist van kandidaten die zullen worden uitgenodigd voor de volgende beoordelingsfase (sollicitatiegesprekken en schriftelijke tests). Het is met name niet duidelijk hoe het selectiecomité rekening heeft gehouden met de pluspunten bij het shortlisten van kandidaten.

Andere kwesties

3.10.26. De berekeningsmethode van de GO voor de jaarlijkse lidmaatschapsbijdragen voor 2020 voldeed niet aan de desbetreffende bepalingen van het financieel reglement van de GO. In plaats van gebruik te maken van de ramingen van de bijdragen zoals vastgesteld door de raad van bestuur van de GO, heeft de GO de bijdragen geheven op basis van een nog vast te stellen ontwerpraming.

3.10.27. De GO gebruikt haar eigen portaal voor e-aanbestedingen, dat niet volledig is gesynchroniseerd met de oplossing voor e-aanbestedingen van de Commissie. Toekomstige verbeteringen van het e-aanbestedingsinstrument van F4E kunnen leiden tot onnodige overlappingen met de inspanningen en investeringen van de Commissie ten behoeve van de ontwikkeling van een oplossing voor e-aanbestedingen. Dit zou het beginsel van één ”elektronisch gegevensuitwisselingsterrein” voor deelnemers, zoals bepaald in het Financieel Reglement van de EU, niet ondersteunen.

Follow-up van de opmerkingen van voorgaande jaren

3.10.28. De ***bijlage*** bevat een overzicht van de corrigerende maatregelen die zijn getroffen naar aanleiding van de opmerkingen van de ERK van voorgaande jaren.

Bijlage — Follow-up van de opmerkingen van voorgaande jaren

Jaar	Opmerkingen van de ERK	Status van de corrigerende maatregel (Afgerond/Loopt nog/Nog af te handelen/N.v.t.)
2019	De begroting voor hoofdstuk 3.4 — Overige operationele uitgaven — wordt gebruikt voor diverse uitgavencategorieën (bijv. uitgaven voor arbeidscontractanten en ingehuurd personeel, dienstreizen, juridische ondersteuning, enz.). Om de inachtneming van de begrotingsbeginselen van transparantie en specialiteit te waarborgen moet aan elke uitgavencategorie een afzonderlijk begrotingshoofdstuk worden gewijd.	Afgerond
2019	Voor één aanbestedingsprocedure met een hoge waarde waren de oorspronkelijke gepubliceerde tijdschema's en termijnen onrealistisch. In één geval kan de administratieve last om de gelijkwaardigheid met de specifieke certificering aan te tonen, zoals vereist in het kader van de selectiecriteria, potentiële contractanten die over gelijkwaardige certificeringen beschikten, ervan hebben weerhouden een inschrijving in te dienen.	N.v.t.
2019	De GO wordt jaarlijks door een extern deskundigenpanel beoordeeld. Het deskundigenpanel stelde vast dat er diverse problemen en risico's bestonden op het niveau van het hogere management en de bedrijfscultuur. Als deze situatie onopgelost blijft, zou dit de prestaties van het personeel negatief kunnen beïnvloeden.	Loopt nog

Jaar	Opmerkingen van de ERK	Status van de corrigerende maatregel (Afgerond/Loopt nog/Nog af te handelen/N.v.t.)
2019	Vanwege de beperking van de personeelsformatie wat betreft statutair personeel, zet F4E steeds vaker uitzendkrachten of ingehuurd personeel in. In 2019 bedroeg de omvang van deze personele middelen al ongeveer 62 % van het de statutair personeel van de GO. De afdeling personeelsbeheer van de GO beschikt niet over actuele informatie over de omvang van deze personele middelen, aangezien het beheer ervan is gedecentraliseerd op het niveau van de eenheid of van het directoraat. Deze situatie brengt aanzienlijke risico's met zich mee voor de GO wat betreft het behoud van sleutelcompetenties, onduidelijke verantwoordingsplicht, mogelijke gerechtelijke geschillen en een lagere efficiëntie van het personeel door gedecentraliseerd beheer.	Loopt nog
2019	In 2019 heeft de raad van bestuur van F4E een ad-hocgroep (AHG) ingesteld om het rapportagesysteem van de GO te evalueren en de nodige wijzigingen voor te stellen. De ad-hocgroep stelde voor een nieuw "Earned Value Management"(EVM-)systeem in te voeren, dat in april 2019 door de raad van bestuur van F4E werd goedgekeurd[98]. In het voorgestelde EVM-systeem zijn echter niet alle aanbevelingen van de onafhankelijke deskundigen[99] verwerkt en het biedt geen duidelijke informatie over de vraag welke technische vooruitgang staat tegenover de kosten die tot nu toe zijn gemaakt met betrekking tot het totaal van de leveringsverplichtingen van de GO voor het ITER-project. Gezien het belang van het nieuwe EVM-systeem voor het bijhouden van de prestaties is het van cruciaal belang dat de GO de doeltreffendheid ervan monitort tijdens de uitvoeringsfase en de raad van bestuur informeert wanneer er significante problemen ontstaan.	Afgerond

[98] Raad van bestuur van F4E nr. 43 van 5 april 2019.

[99] Zevende jaarlijkse beoordeling door een onafhankelijke beoordelingsgroep (30 november 2018), blz. 30 en 31.

Antwoord van de Gemeenschappelijke Onderneming

3.10.16. tot en met 3.10.20 DACC (acroniem voor “Deviations, Amendments and Contract Changes” – afwijkingen, wijzigingen en contractwijzigingen), het platform van F4E voor contractbeheer, is een elektronisch uitwisselingssysteem dat in 2014 is ontwikkeld om gevolg te geven aan kritische aanbevelingen van de dienst Interne Audit (IAS) van de Europese Commissie met betrekking tot de contractwijzigingen. De eerste versie van de tool werd in 2016 opgeleverd om de afwijking/wijziging in overeenstemming te brengen met de wijziging (juridische verbintenis) en het toezicht op aanpassingen van F4E-contracten te waarborgen. De tool werd ook ontworpen om de kosten van de contractuele wijzigingen in vergelijking met de raming van de totaalkosten tot voltooiing en de risicobepalingen te monitoren. In de tweede fase werd de tool verder ontwikkeld om ook de commerciële wijzigingen (bv. briefwisseling), commerciële activeringen (bv. vrijgave van opties), wijzigingen van kaderovereenkomsten enz. te bestrijken. Vanwege de COVID-19-situatie werd met spoed een extra module ontwikkeld waarmee contracten rechtstreeks online kunnen worden ondertekend. In april 2020 werd deze module beschikbaar gesteld voor operationele contracten. Voor de administratieve contracten zijn de verschillende modules sinds begin 2021 beschikbaar. Wat de technische vereisten van een dergelijk elektronisch systeem betreft, heeft F4E zich gebaseerd op de vereisten van het financieel reglement van F4E (huidige artikel 88), onder verwijzing naar het algemeen Financieel Reglement (huidige artikel 148). In het kader van de jaarlijkse beoordeling van het internecontrolesysteem van F4E, begin 2021, ontdekte de coördinator voor interne controle van F4E fouten met betrekking tot de ondertekeningsfase van een aantal operationele contracten in DACC. F4E heeft enkele transacties geïdentificeerd waarbij managers een andere persoon hadden verzocht om namens hen een juridische verbintenis goed te keuren in DACC. Het interne financiële kader van F4E inzake financiële delegaties en plaatsvervanging voorziet niet in dergelijke handelingen, zodat deze niet in overeenstemming is met het financieel reglement van F4E.

Hoewel de contracten volgens het Spaanse en Franse recht nog steeds als wettig worden beschouwd, bracht de kwestie ernstige tekortkomingen in de internecontrolesystemen van F4E aan het licht. Als gevolg daarvan heeft de directeur van F4E een niet-gekwantificeerd reputationeel voorbehoud opgenomen in zijn jaarlijkse betrouwbaarheidsverklaring voor het jaar 2020.

Niettemin bevestigt F4E dat de internecontrolecapaciteit van F4E vanaf 2021 de reikwijdte van haar jaarlijkse controle van de toegangsrechten van ABAC zal uitbreiden tot DACC. Daarnaast is de IAS in juni 2021 gestart met een controle van “de delegatie en de efficiëntie van de besluitvorming in F4E en de samenwerkingsmechanismen met DG ENER”. Door deze twee stappen zullen meer waarborgen worden geboden voor de naleving van het delegatiebeleid en het internecontrolesysteem van F4E.

Inmiddels heeft F4E onmiddellijke corrigerende maatregelen getroffen om de tekortkomingen aan te pakken en ervoor te zorgen dat deze fouten niet opnieuw kunnen optreden. Deze maatregelen omvatten de aanscherping van financiële controles en controles binnen DACC en bewustmaking van personeel van F4E.

3.10.21. De delegatiebevoegdheden die in de contracten aan ander personeel dan de RAO worden verleend, hebben uitsluitend betrekking op het dagelijks contractbeheer en houden geen wijziging van het contract als zodanig in. De Gemeenschappelijke Onderneming F4E zal de desbetreffende bepaling in de modelovereenkomst actualiseren.

3.10.22. F4E bevestigt dat de validering van gebruikersrechten wordt uitgevoerd door een derde partij om de nodige waarborgen te bieden.

3.10.23. F4E bevestigt dat in 2021 zal worden gestart met de validering van de boekhoudsystemen. F4E wil echter benadrukken dat DACC niet automatisch wordt gesynchroniseerd met ABAC. Alle in het boekhoudsysteem ingevoerde gegevens worden gevalideerd overeenkomstig het internecontrolesysteem: om de kwaliteit van de boekhoudkundige gegevens te waarborgen, worden er ex-ante- en ex-post-controles uitgevoerd.

3.10.25. F4E is verder blijven werken aan de ontwikkeling van haar aanwervingsprocedures. Sinds begin 2021 omvatten deze ook volledig kwantitatieve beoordelingen van sollicitaties.

3.10.26. F4E heeft maatregelen getroffen, zoals de goedkeuring van het ontwerp van het enkelvoudig programmeringsdocument voor het volgende jaar door de laatste raad van bestuur van het jaar, om te voorkomen dat deze kwestie zich nogmaals voordoet.

3.10.27. F4E heeft besloten een commerciële gebruiksklare tool voor e-inschrijving te implementeren omdat het portaal van de Commissie een beperkt toepassingsgebied had (alleen geschikt voor open procedures) en er veel incidenten en stabiliteitsproblemen mee waren gemeld. Wanneer het door de Commissie aangeboden portaal alle voor F4E relevante typen aanbestedingsprocedures bestrijkt en het aantal incidenten daalt, zal F4E een mogelijke overstap naar het instrumentenpakket van de Commissie onderzoeken en daarover een besluit nemen op basis van de operationele behoeften van F4E. Bovendien is de commerciële gebruiksklare tool van F4E volledig in overeenstemming met de bepalingen van de EU-richtlijnen inzake overheidsopdrachten. Deze tool biedt gratis elektronische toegang tot door F4E gepubliceerde aanbestedingen en is geïntegreerd met elektronische TED-kennisgevingen en de TED-website waarop de aankondigingen van overheidsopdrachten van F4E worden gepubliceerd.

Dit verslag werd door kamer IV onder leiding van de heer Mihails KOZLOVS, lid van de Rekenkamer, te Luxemburg vastgesteld op 21 september 2021.

Voor de Rekenkamer

Klaus-Heiner LEHNE
President

AUTEURSRECHT

© Europese Unie, 2021.

Het beleid van de Europese Rekenkamer (ERK) inzake hergebruik is geregeld bij Besluit nr. 6-2019 van de Europese Rekenkamer over het opendatabeleid en het hergebruik van documenten.

Tenzij anders aangegeven (bv. in afzonderlijke auteursrechtelijke mededelingen), wordt voor de inhoud van de ERK die eigendom is van de EU een licentie verleend in het kader van de Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)-licentie. Dit betekent dat hergebruik is toegestaan, mits de bron correct wordt aangegeven en wijzigingen worden aangegeven. De hergebruiker mag de oorspronkelijke betekenis of boodschap van de documenten niet wijzigen. De ERK is niet aansprakelijk voor mogelijke gevolgen van hergebruik.

U moet aanvullende rechten verwerven indien specifieke inhoud personen herkenbaar in beeld brengt, bijvoorbeeld op foto's van personeel van de ERK, of werken van derden bevat. Indien toestemming wordt verkregen, wordt hiermee de bovengenoemde algemene toestemming opgeheven en zullen beperkingen van het gebruik daarin duidelijk worden aangegeven.

Wilt u inhoud gebruiken of reproduceren die geen eigendom van de EU is, dan moet u de houders van het auteursrecht mogelijk rechtstreeks om toestemming vragen.

Software of documenten waarop industriële-eigendomsrechten rusten, zoals octrooien, handelsmerken, geregistreerde ontwerpen, logo's en namen, zijn uitgesloten van het beleid inzake hergebruik van de ERK; hiervoor wordt u ook geen licentie verleend.

De groep institutionele websites van de Europese Unie met de domeinnaam "europa.eu" bevat links naar sites van derden. Aangezien de ERK geen controle heeft over deze sites, wordt u aangeraden kennis te nemen van hun privacy- en auteursrechtbeleid.

Gebruik van het logo van de Europese Rekenkamer

Het logo van de Europese Rekenkamer mag niet worden gebruikt zonder voorafgaande toestemming van de Europese Rekenkamer.

QJ-06-21-126-NL-N

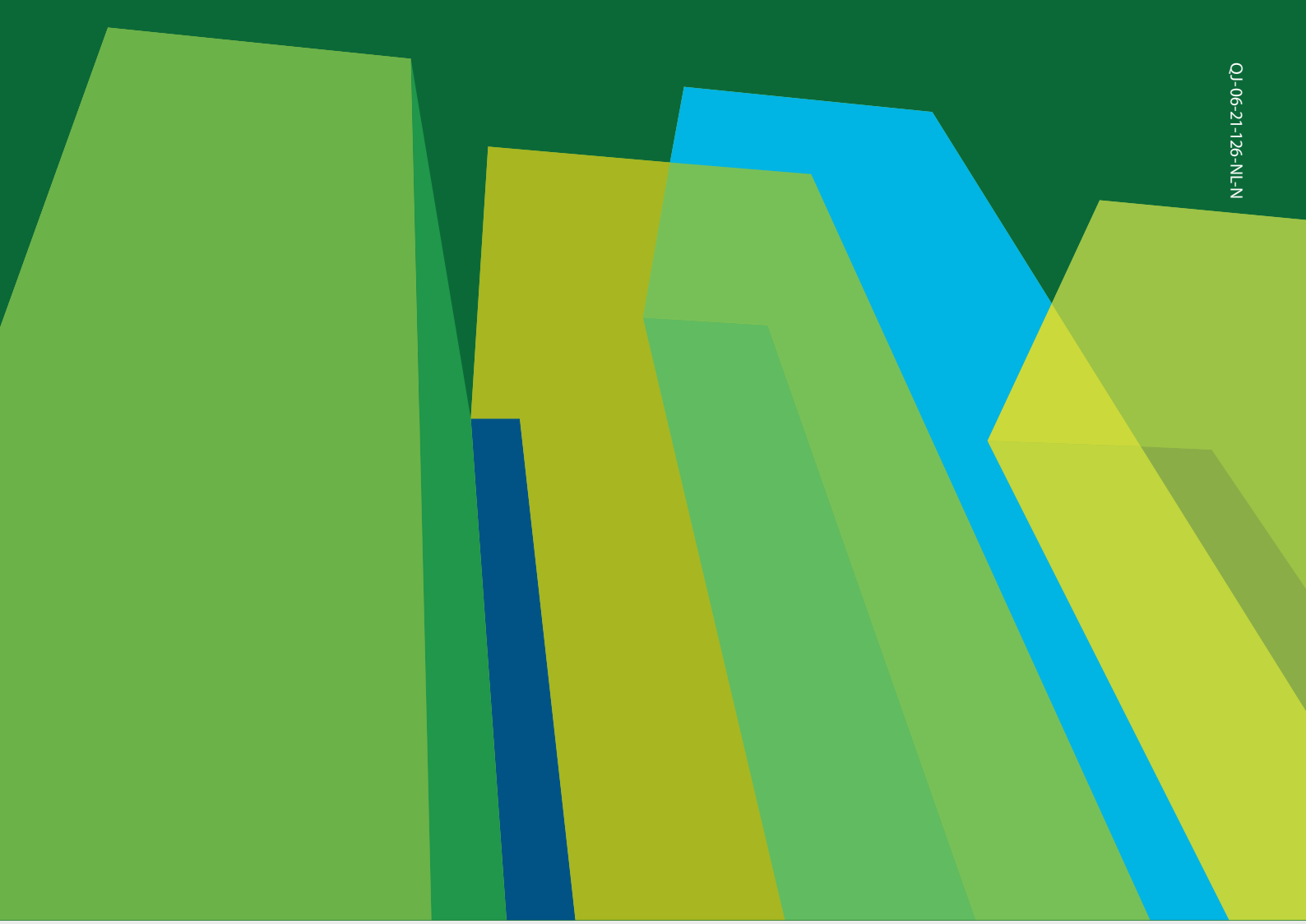

EUROPESE REKENKAMER

Bureau voor publicaties van de Europese Unie

ISBN 978-92-847-6947-6